ПОВІДОМЛЕННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ

УКРАЇНСЬКІ ПІДПРИЄМСТВА, ЯКІ СВОЇМИ ОГОЛОШЕННЯМИ ПІДТРИМУЮТЬ "ДОРОГОВКАЗ"

U. B. A. TRADING CO. LTD.
Одинока українська гуртівня харчових і тютюневих виробів
300 Dwight Ave. — Toronto 14, Tel.: 252-2246
138 Euclid Ave. — Toronto 3, Tel.: 366-2324

R. CHOLKAN & CO. LTD.
Найбільша в Канаді Українська Агенція купна і продажу нерухомостей і загальної асекурації
527 Bloor St. West — Tel.: 532-4404
2232 Bloor St. W., Toronto, Ont. Tel.: 767-5454
10 Collier St. Barrie, Ont., Tel.: 728-4401

ALBERTA FUEL OIL LIMITED
24-годинна обслуга
Перша Українська Самостійна фірма достави опалової оливи.
278 Bathurst St., Toronto 2B, Tel.: EM 2-3224

КНИГАРНЯ "АРКА"
Мгр. В. Кліш **Ст. Рошко**
575 Queen Street West — Tel.: EM 6-7061

ROCHESTER FURNITURE CO.
423 College St. — Toronto 4, Ont.
Tel.: EM 4-1434
М. ҐЕРУС — власники — М. ДЕЙНЕҐА
Найбільший український склад меблів.

TRIDENT REAL ESTATE LTD.
2196 Bloor St. West — Toronto
Tel.: 766-3452

THE FUTURE BAKERY CO.
735 Queen Street West — Tel.: EM 8-4235

HOME TOWN BAKERY
164 Kane Avenue — Telephone: RO 7-7246
Анна і Роман Вжесневські,
власники пекарень:
«Будучність» і «Говм Тавн»

Українське Похоронне Заведення
КАРДИНАЛ І СИН
366 Bathurst St. — Tel.: 368-8655
92 Annette St. (at Keele) Toronto Tel.: 762-8141

ALPHA FURNITURE CO. LTD.
власники:
Ярослава і Михайло Шафранюки
1042 Bloor St. W., Toronto, Tel.: 531-5133

DNIPRO FUEL OIL LTD.
Українське підприємство опалової оливи
2174 Dundas St. W., Toronto, Tel.: 537-2169

ДОРОГОВКАЗ

ОРГАН ВОЯЦЬКОЇ ДУМКИ і ЧИНУ

Ч. 23 (42) СІЧЕНЬ — БЕРЕЗЕНЬ 1969 ТОРОНТО

— ілюстрований двомісячник вояцької думки і чину. Продовження «Бюлетеня СБУВ у Канаді».

Видає Генеральна Управа Союзу Бувших Українських Вояків у Канаді.

Річна передплата — $3.00, ціна окремого числа — 50 центів, подвійного — 75 центів.

"Dorohowkaz" — "Guide"

— illustred bi-monthly of the Ukrainian War Veterans' life (formerly "Bulletin"). Published by General Headquarters of the Ukrainian War Veteran's League in Canada.

Адреса для листувань і грошевих переказів:

J. Lypoweckyj,
179 Dowling Ave.,
Toronto 3, Ont. Canada

З М І С Т

X X X — "Св. пам'яті Президента Андрія Лівицького".

X X X — "Маєстат найвищої жертви.....

М. Каплистий — "50 років тому".

М. Волосевич — "Молодь в поклоні героїням".

Відійшли у Вічність:

Промова Президента УНР — "Один із маршалів Симона Петлюри".

І. Липовецький — "Ген.-полк. Андрій Вовк".

І. Липовецький — "Тамара Петрів".

X X X — "Нація в боротьбі за Україну".

Життя ветеранських організацій. Ювіляти.

Посмертні згадки. Повідомлення Адміністрації.

Щирий вояцький привіт усім Побратимам Зброї — учасникам Української Визвольної Боротьби у 50-ті роковини проголошення Акту Соборности України і спільного маршу на Київ у 1919 році!..

...«Коли відзначаємо Свято Державности 22-го січня, то перебуваємо думками з нашим народом на Батьківщині та шлемо йому гарячі привіти і побажання витривалости в підневільних умовах російсько-совєтської окупації. Та цього не вистачає: ми повинні намагатися знайти способи, щоб у міру наших сил і спроможностей допомагати нашому народові в його невимовно тяжкій боротьбі за національне визволення...»

...«Ми допомагаємо нашим землякам на Батьківщині, якщо твердо віримо в остаточну перемогу наших національно-визвольних прагнень і цю віру намагаємося довести до їх відома. Ми маємо підстави до такої віри, бо всі колоніяльні імперії світу на наших очах перестають існувати, не може бути вийнятку і для колоніяльної російської-совєтської імперії...»

...«У день великих національно-державних наших роковин, ми повинні повторити приречення виконувати наші обов'язки перед многострадальним, але незламним українським народом!..»

Із промови Президента УНР в екзилі Миколи Лівицького на Святочному Зібранні, яким Органи Державного Центру УНР відзначили роковини Актів 22-го Січня 1918 і 1919 років.

...«Відмічаючи в цьому році ці наші великі національні роковини, ми висловлюємо наш глибокий подив усім тим борцям, які у найважчих умовах тоталітарного поневолення продовжують боротьбу за привернення Україні її справедливих прав і державної незалежности. Ми рівночасно з пієтизмом згадуємо всіх тих, які впродовж останніх 50-ти років віддали свій труд і своє життя для визволення України.

У ці великі роковини, ми, Світовий Конґрес Вільних Українців, закликаємо всю українську спільноту в країнах вільного світу до збільшення зусиль, до посиленої і скоординованої праці в допомогу нашому народові в Україні та його боротьбі за волю і незалежність, бо тільки в українській незалежній соборній державі буде вільний розвиток українських церков, науки, культури і господарства.

Хай згадка про Акти 22-го Січня буде для нас стимулом і заохотою до того, щоб ми, єднаючи всі наші сили і засоби, витривало і непохитно йшли шляхом, що його перед 50-ти роками намітили творці Актів Української Самостійности і Соборности.

Українському народові, що знайшовся у важких умовинах поневолення в СССР, і який ці Великі Роковини може відзначити і цього року тільки в катакомбах своїх душ, шлемо гарячий привіт і вислови нашої повної солідарности з його визвольними змаганнями».

Секретаріят Світового Конґресу Вільних Українців
22-го січня 1969 року.

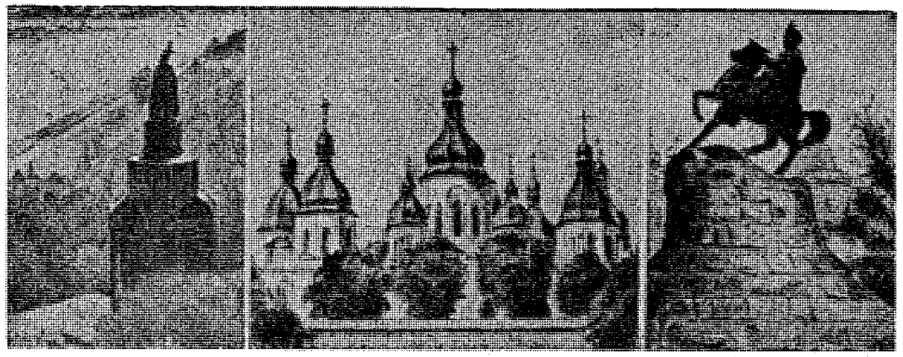

СВ. ПАМ'ЯТІ ПРЕЗИДЕНТА А. ЛІВИЦЬОГО

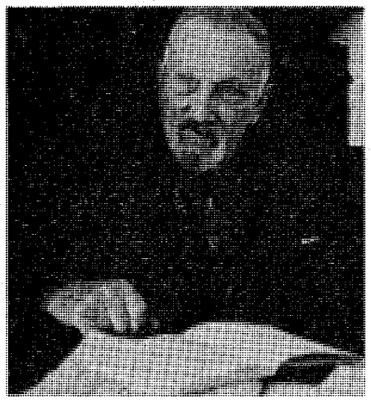

17-го січня 1954 року в Карльсрує у Німеччині відійшов у Вічність св. пам. Президент Української Народної Республіки в екзилі Андрій Лівицький. Відійшов він, — як казав над його могилою його наступник св. пам. Степан Витвицький, — «в оті хороми, де царствують великі постаті української історії, князі, гетьмани і духові правителі народу, і де збираються тіні всіх тих борців, яких остання думка і останній віддих належали Україні».

Світлій пам'яті Президента Андрія Лівицького в статті «Епоха Андрія Лівицького» та інших («Бюлетень СБУВ», ч. 18) ми вже показали його величну та многогранну працю, глибокий змістом державний чин, яким заповнив він життя української еміґрації, перейнявши після смерти Головного Отамана Симона Петлюри провід в українській визвольній боротьбі. Сьогодні, у 15-ту річницю його смерти, схиляючи наші чола перед світлою його пам'яттю, містимо звернення — **«Президент Української Народної Республіки Андрій Лівицький до українського громадянства на Батьківщині і на чужині в річницю проголошення самостійности і соборности»,** яке в рік до його смерти, в січні м-ці 1953 року, було проголошене на сторінках української преси.

Давши повний образ тернистого шляху, який припав українському народові в його боротьбі за волю, Президент Андрій Лівицький це звернення закінчив словами, що їх тут подаємо:

«...На Україні панує страшний режим колоніяльного визиску, колгоспно-стаханівського рабства, концентраційних таборів з примусовою працею, терору і національно-культурного поневолення.

Все це знаєте найкраще ви, українці й українки, що перебуваєте на нашій поневоленій батьківщині! Український народ — своїм невпинним спротивом у всіх ділянках життя, діями революційного підпілля та боротьбою героїчної Повстанчої Армії так проти недавних гітлерівсько-німецьких, як і проти московсько-большевицьких окупантів — довів перед усім світом, що він бореться проти ворога свободи за відновлення соборної України і за встановлення в ній справедливого народоправного ладу.

В глибокій пошані і з подивом схиляю голову перед многострадальним, але незломним Народом Українським і пересилаю, в імені Державного Центру Української Народної Республіки, в цей день свята Української Державности, сердечний, гарячий привіт усьому українському громадянству на батьківщині, борцям революційного підпілля та нашим героїчним повстанцям, а також усій українській еміґрації, розкиненій по різних країнах світу. Закликаємо українське громадянство на батьківщині гідно перетривати грізні часи ворожої окупації та ощаджувати народні сили і кров, доки прийде слушна хвилина на вирішальний, всенародний здвиг проти ворога, що запосів нашу землю.

Одночасно хочу запевнити вас, браття і сестри на батьківщині, що ми всі, українці за межами рідного краю, думками і серцем перебуваємо постійно з вами. Державний Центр Української Народної Республіки, що діє назовні у формі Української Національної Ради та її Виконавчого Органу, патріотичні українські організації в Европі, Америці, Канаді, Австралії, всі українські еміґранти — без ріжниці політично-соціяльних переконань — працюють однозгідно в одному напрямі: придбати якнайбільше прихильности серед держав і народів вільного світу для ідеї визволення України й відновлення нашої самостійної соборної держави та допомогти українському народові на рідних землях у його тяжких змаганнях проти московсько-большевицької окупації.

Віримо, що спільними зусиллями всіх українських патріотів, з поміччю Всемогутнього Господа Бога, осягнемо нашу мету. Український нарід зможе тоді, у своїй незалежній державі, вільно уреґулювати взаємини з чужинецькими народами та встановити такий лад, що відповідатиме його суверенній волі і забезпечить свободу всім громадянам України без ріжниці віри, раси, національности. Тоді, коли в золотоверхому Києві замають знову старі, бойові прапори Української Національної Революції, коли владу в Україні переберуть вільнообрані Установчі Збори суверенної української держави, — тоді скінчиться і місія Державного Центру Української Народної Республіки, що тепер перебуває на чужині і провадить боротьбу за Самостійну Соборну Україну.

Мюнхен, 16 січня 1953 року.

КРУТИ

МАЄСТАТ НАЙВИЩОЇ ЖЕРТВИ

Схиляючи наші чола перед маєстатом крови Крут, містимо закінчення статті "Маєстат найвищої жертви", що 30-го січня 1960 року була уміщена в "Гомоні України".

Крути в очах військовика — це мнима поразка. Крути в аспекті життя нації — це свято тріюмфу духа та невмирущости нації. Крути — це незбагнутий виховний капітал, що довгі віки світитиме прикладом героїзму і самопосвяти. Крутянський міт виховував і виховуватиме нові покоління подвижників.

Сказано: «воскресають лиш там, де могили", — і це не пуста фраза, це

істина. Дух жертв, що в могилах, національно відроджує живих, байдужих колись до долі власного народу, а нові покоління оживлює і мобілізує.

Вже понад 42 роки, у вогнях і бурі революції, іде великий змаг за велике діло — Українську Самостійну Соборну Державу. Чим більша вартість, тим вища її ціна. І таку високу ціну жертв приходиться складати українському народові в боротьбі за свою самостійність.

Немає в житті нічого без зусиль і жертв. Лише дешеве і безвартісне приходить дешевою ціною. Велике діло треба обстояти героїчно. Хто не зуміє сам вибороти собі самостійности, цей не вмітиме і закріпити її, і гідно оборонити. Мова тут не про боротьбу, як самоціль, не про війну для війни. Мова тут про священну боротьбу за одвічні права людини і народу.

Визвольна боротьба, це саме найтяжча боротьба. І у цій боротьбі, великий і гідний того імени народ, міцніє духом, гартується «як залізо, що в вогні перетоплюється в сталь». Духом великий народ вміє обстояти свою правду, вміє жертвувати, падати і знову вставати. Нікчемний народ при перших невдачах заломлюється і повертає в рабство.

У нашому часі Крути були початком героїчної доби в житті України, в її змаганнях до самостійности. Для сучасників Крут ця страшна епопея жертв найкращого цвіту української молоді в обороні волі перед наїздом червоної Москви стала національним сигналом. В хаосі коньюнктур і орієнтацій на чужі сили, в хаосі ворожих впливів і чужих інтересів, заблисла непорочна кров українського юнацтва, як символ геройського самоствердження себе, як нації суверена.І стало ясно, хто ворог. І усвідомлено, що коли буде власна збройна сила, тоді буде й українське право свободи. Зароджувалась віра у власне творче «я» свого народу. Народ духово перероджувався з наймита в господаря. У народі козацького племени не тільки ожили старі традиції. Народ український основно переродився в націю героїв, державників.

Більше того. В очах небезпеки, в запалі боротьби і в обличчі жертв тієї ж боротьби в народі проходять ще інші, великі процеси, що мають далекосяглі наслідки. Міцніє організованість народу. В змагу росте його дійовість, а понад усе відходить на другий плян все несуттєве, бліднуть суперечки і дрібні спори. Зміст життя виповняють великі істини. В часі боротьби і в обличчі найвищих жертв, проходить цілком органічне загальне єднання всіх національно здорових творчих і вартісних сил. Маєстат жертв, повага і святість моменту всенаціонального змагу формує великих людей. Мужів гарту духа й тіла, мужів чистих рук і великого серця, так конечних в державному будівництві України. Наші часи стверджують це надто переконливо.

***

Все повище сказане, це тільки в зарисах дещо з тієї багатої духової скарбниці боротьби, страждань і жертв України: Крут, Базару і наших днів. Тут варто згадати стару, князівську засаду: «меч, що на полі боїв голови ворожі стинає, — щербиться, одначе ніколи не ржавіє!»

Україна сьогодні, як і 42 роки тому, — героїчна і непоборна. Не на колінах перед ворогом, а на прю, «Плуги орють». Мечі. хоч і щерблені, але не вкриті ржою неслави. Не зломили України ні жертви Крут і Базару, жах Соловецьких островів, виття сибірської пурги, голод, не вбили волі і всі рафіновані звірства тюрем і злободенніть життя в царстві сатани. Великі моральні прикмети, сила духа, великий патріотизм і релігійність, — все це здобуте в процесі боротьби, забезпечує й остаточну перемогу та успішне завершення будови Української Самостійної Соборної Держави.

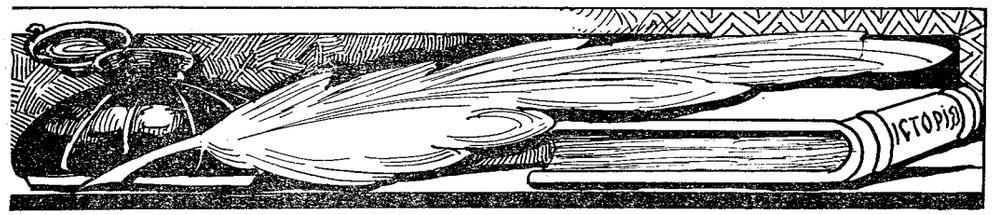

Макар Каплистий

50 РОКІВ ТОМУ

(Моя участь в українізації 133-ої піхотної дивізії)

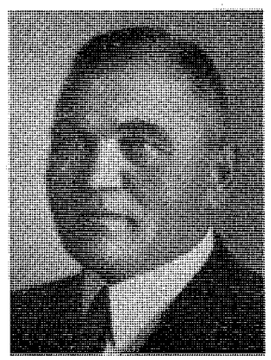

Інж. Макар Каплистий

Минуло вже 50 літ від тих бурхливо-революційних і, здавалося б, незабутніх подій, а коли доводиться про них згадувати і пробувати відтворити на письмі, то й виявляється, що «незабутні події» таки добре призабулися. Доводиться напружувати всі зусилля, щоб пам'ять відтворила місцевості, події, людей, прізвища, обличчя, військові частини, військові з'єднання тощо. Буду радий і вдячний за поправки і доповнення до цього спогаду, бо пишу те, що ще залишилось у моїй пам'яті.

Як лише був виданий наказ для армії та фльоти, щоб старшини вели освітню працю серед вояцтва, я, в порозумінні з командиром батальйону, розпочав читання газет для вояків своєї сотні. Більшість вояків була з Прилуцького та Лохвицького повітів. Читаючи російські газети, я навмисно деякі вислови пояснював «малоруським язиком». Це дуже наблизило мене до вояків, а особливо до українців. І, коли було введене «виборне начало» у війську, я був обраний командиром сотні (до того часу виконував лише обов'язки сотенного к-ра).

Час минав, революція «поглиблювалась», різні агітатори ширили анархію. Нам, радше почуття самозбереження, ніж розум, подиктувало потребу зорганізувати гурток довірених людей. Старшин українців у полку майже не було. Особовий старшинський склад полку був різно-національний: командир полку полк. Кузнецов — москаль, його заступник пполк. Оловський — поляк, адьютант штабс-капітан Казік — чех з Волині. З українським прізвищем був шт.-кап. Нестеренко — людина бойова, досвідчена і старша віком. Але брати участь в українізації він відмовився: «Помілуйте! Я імею золотоє оружіє і на хорошем счету, прєдставлєн в капітани...» Подібно відмовився полк. Васілієв із Києва — командир важкого гарматного дивізіону та ін. Мені вдалося таки договоритися з прапорщиками Глущенком і Пукалом. Глущенко був між нами старший віком і досвідом та вмів трохи писати українською мовою. А що я був старший ранґою — вибрали мене «командиром трійки».

За порадою Глущенка, ми вирішили виписати із Києва українські газе-

ти та літературу, поширивши освітню працю на цілий батальйон. Більшість старшин була вже пасивна, але знайшлися й шовіністи, які почали глузувати з «малоросів». Та найзавзятішим був наш таки землячок з Одеси, здається, Осінський. Цей єдинонеділимець просто заявив, що як треба буде — то він власноручно, як собак, постріляє «ізменніков», то-б-то нас зрадників.

Освідомно-організаційна праця посувалась поволі. Українські газети справляли нам труднощі, бо деяких виразів і ми, старшини, не розуміли. Прикро це стверджувати, але це гірка правда, що ми були неграмотні, або мало грамотні, як революція нас заскочила. За допомогою Глущенка я почав учитися української мови, лише писати і розуміти прочитане, бо писати і сам Глущенко не вмів і відмовлявся писати рапорти. Ми глибоко відчували брак старшого, досвідченого і грамотного українця...

З великою поміччю прийшов нам прапорщик Гейко, що був призначений, а може обраний, корпусним комісаром для українізації. Прапорщик Гейко — студент Київського Політехнічного Інституту, людина молода, енергійна, добре зорієнтована в перебігу організаційної праці Центральної Ради, Генерального Секретаріяту і, зокрема, українізаційної праці Військового Секретаріяту та Військового Комітету в Києві. Він поінформував нас про стихійний організаційний рух на Україні, а також у Києві. Він звернув нам увагу на великі труднощі, що чинить Російський Тимчасовий Уряд нашій Центральній Раді та заявив, щоб ми були готові допомогти Центральній Раді, як вона буде такої помочі від нас жадати.

Після перевірки стану українізації в корпусі, прап. Гейко зазначив, що 28 дивізія не надається до українізації, а краще надається 133 дивізія. Пізніше виявилось, що, дійсно, 133 дивізія була більш розаґітована, що там почалася дезерція і що там залишилось більше українців, а тим самим краще було перевести українізацію. Пполк. Оловський і шт.-кап. Казік оформили наш перехід до 133 дивізії, висилаючи малими партіями зголошених українців. Я попав до 529 піхотного полку. Тут уже велась українізаційна праця. На полковій нараді на пропозицію прап. Гейка мене було обрано делеґатом до дивізійної ради, а на нараді представників частин дивізії — на голову дивізійної ради. Коли я почав відмовлятися від такої великої чести та тяжких обов'язків — то несподівано для мене був обраний майже одноголосно. Мені треба було подякувати і я спромігся збентежено промовити лише одно слово: — «Дякую!» Це була найкоротша і найзворушливіша подяка в мойому дотеперішньому житті.

На тій же нараді представників дивізії, після обговорення біжучих справ і схвалення постанов, прап. Гейко проголосив мене своїм заступником, за згодою делеґатів обдарував мене почестями та обтяжив відповідальністю тої міри, що й нині мені дивним є, як то могло статись? Тверезо аналізуючи тодішні події і стан української справи, стверджую, що після 50-річного життьового досвіду і після закінчення 2-ох високих шкіл, я не є певний чи відважився б перейняти на себе таку відповідальність. Тим більше, що високих аспірацій та особистих амбіцій «лізти вгору» я таки не мав. Натомість мав я непереможностихійні бажання: мати Українську Республіку із столицею в Києві та леґендарне ніким і нічим непереможене козацьке військо. От ці бажання й були вирішальними в усьому дальшому моєму житті.

Тягар нових обов'язків і відповідальности дослівно приголомшив мене. Уже на другий день я щиро признався прап. Гейкові, що я вагаюсь і боюсь відповідальности та поставив вимогу, що до двох тижнів дивізія має мати командира українця та 2-3 штабових старшин. Якщо цього не буде, я відмовляюсь від виконування взятих на себе обов'язків, бо не маю віри, що справлюсь із біжучими завданнями. Прап. Гейко приобіцяв, що розвідає в штабі корпусу, а як там не буде, то виїде до Мінська, де стояв штаб північно-західнього фронту, а командира дивізії знайде.

Ще перед виїздом прап. Гейко був зі мною у командира корпусу — генерал-лейтенанта, прізвища якого не пам'ятаю. Гейко просив генерала, щоб допоміг мені та дивізійній раді стримати частини дивізії від дальшої анархії, бешкетів і дезерції. Генерал заявив, що допоможе, якщо ми будемо точно виконувати накази та совісно повнити щоденні обов'язки. Якось дивно склалося, що генерал не запитав, чому ми комітети називаємо радами, а ми теж промовчали, хоч і були приготовані на таке запитання. Обіцянка генерала допомогти нам і прихильний тон розмови мене підбадьорили. Ми обіцяли також генералові, що зайдемо до голови корпусного комітету «товаріша Пікіна» та і з ним обговоримо ці справи.

Пікіна ми вже знали, тому відразу приступили до обговорення співпраці з корпусним комітетом. Він заявив нам, що як командир корпусу приобіцяв нам допомогу, то і він помагатиме. При цій нагоді він розповів нам, що має непорозуміння з командиром 133-ої дивізії, бо той «старорежимник» своїми наказами, заборонами та неприхильним наставленням до комітетів довів дивізію до анархії, і що справу зміни командира дивізії він уже обговорював з командиром корпусу. Моє серце радісно затремтіло, бо я сподівався, що якраз новий командир дивізії буде українець. Дивно поєдналися наші бажання: ми хотіли мати командира українця, а Пікін хотів пімститися за те, що командир іґнорував його, як обраного представника частин корпусу. Пікін просив також, щоб ми найхутніше перевели перевибори в усіх частинах дивізії, та щоб вибрали представників, які б дисципліновано підпорядковувались нашим рішенням і вказівкам. Погодився він на виділення певної суми грошей на закупно літератури та газет в українській мові.

Ці перші успіхи нас підбадьорили. а я особисто поволі набирав віри в успіх нашої роботи. Після цих двох візит-нарад перед нами постали невідкладні завдання: 1. перевести перевибори в 133-ій дивізії і підготовити грунт для українізаці, 2. підшукати командира дивізії і двох-трьох штабових старшин українців, 3. підшукати людину, що добре знає і пише українською мовою, що в наших умовах було дуже важким завданням, та 4. закупити потрібну українську літературу і газети. Ці завдання ми поділили так: прап. Гейко мав підшукати командира і старшин українців та особу, що знала б українську мову, а мені залишилось перевести перевибори в усіх частинах дивізії та полагодити справу закупу української преси і літератури. Моє положення ускладнялося ще й тим, що я опинився в цілком незнаному мені оточенні. Я не знав майже нікого зі старшин, а вояки вже були досить розаґітовані. Отож приступити до перевиборів не було можливости. Треба було насамперед перевести підготовчу роботу, що й було доручено прап. Глущенкові і пprап. Пустоварову. Про нашу культ.-освітну роботу ми зголосили в штабах полків і дивізії. Наше зголошення без застережень приймали до відома, бо при зголошуванні в штабах ми завжди підкреслювали, що наша праця узгіднена з командиром корпусу і корпусним комітетом. В дивізії вже панував настрій розкладу і ніхто не звертав уваги на те, що діється в частинах.

Як уже була в якійсь частині переведена підготовка й підшукані люди, тоді скликався мітінґ і я реферував про перебіг справ та подій на цілому просторі колишньої імперії. Основним мотивом інформацій була потреба здорової розумної організації комітетів

та розумної праці в частинах, бо революція вимагає від кожного громадянина, щоб він знав, що діється в світі і добре пізнав свої права та обов'язки супроти революційної влади. Закінчувався мітінґ тим, що я закликав належно підготовитись до перевиборів.

Така підготовча праця тягнулась біля місяця. Ми ще не оголошували українізації, бо не мали командира дивізії та потрібних старшин. Прап. Гейко знайшов генерал-майора Федоренка з Кубані, який признавався до українців, але перейняти дивізію відмовився, бо мав запрошення Генерального Штабу в Петрограді. Знавця української мови теж не міг знайти. А тим часом я мусів уже повідомити Генеральний Секретаріят Військових Справ і Військовий Комітет у Києві, що ми почали підготовчу працю для українізації 133-ої дивізії та що маємо вже організовану дивізійну раду. Такий рапорт-повідомлення я написав російською мовою, але прап. Глущенко відмовився перекласти українською мовою. Свою відмову він пояснював просто: писати українською мовою, то треба писати грамотно, а я самоук і не хочу писати неграмотно, тому краще написати мовою російською. Отож я, голова Української Дивізійної Ради, написав перший рапорт Українській Владі російською мовою, а виправдував себе і закінчив рапорт дослівно так: «Извините, пожалуйста, что пишу по-руски, ибо по-украински нє умєю». Соромно трохи про це писати, а проте, я був би нині щасливий, якби міг мати копію мого першого рапорту та міг показати сьогоднішнім критикам, у яких умовах ми працювали та як важко було провадити освідомно-організаційну та українізаційну працю так на фронті, як і в запіллі.

Старшини і підстаршини Окремої Запорізької залізничної сотні. Табір Вадовиці (Польща). 15 травня 1921 року.

Редакція буде вдячна за допомогу в усталенні прізвищ побратимів, що зфотографовані на цій світлині.

Із збірки хор. Грінченка.

З життя громад й організацій

Марія Волосевич

МОЛОДЬ В ПОКЛОНІ ГЕРОЇНЯМ

Марія Волосевич — активна учасниця подій 1917-1920 років, учасниця Зимового Походу, лицар Залізного Хреста, відзначена Хрестом Симона Петлюри і Воєнним Хрестом.

2-го березня ц. р., під патронатом торонтонського відділу Союзу Українок Канади, в залі УНО в Торонті відбулася святочна академія — «Молодь в поклоні героїням».

Програма коротка, але змістовна і гарно виконана. Сцена була прикрашена квітами, які символічно вкривали могили відомих і невідомих героїнь, що віддали своє життя в боротьбі за Україну. Академію гарним вступним словом відкрила голова місцевого відділу Комітету Українок Канади пані Ольга Заяць. Студентка Оксана Темник (МУНО) виголосила сумлінно опрацьовану і змістовну доповідь, в якій зосередила увагу слухачів на всіх етапах української визвольної боротьби, від найдавніших і до нинішніх часів, підкреслюючи ролю української жінки у цій боротьбі та пригадуючи багато імен жінок, які своїм чином і самопосвятою заслужили на те, щоб в історію української визвольної боротьби увійти як жінки-героїні.

У мистецькій частині взяли участь: хор цілоденної школи св. Йосафата під керівництвом п. Гарасовського, Тарас Шиповик, баритон (СУМК), Тріо «Троянда» (УКЮ), Тріо сестер Черняк (ОДУМ), М. Максимів — деклямація (МУНО) і Дівочий хор МУНО. На закінченню академії д-р Зоя Плітас склала подяку як виконавцям програми, так і тим, що прийшли віддати поклін героїням.

Молодь склала поклін героїням, але авдиторія світила порожніми кріслами, бо старше покоління на академії було слабо репрезентоване. Дивує також, чому побратими-співучасники визвольної боротьби, оскільки не лічити незначної кількости членів Української Стрілецької Громади на чолі з їх комендантом, — не вважали за свій обов'язок бути присутніми на цій академії та в поклоні героїням схилити бодай один вояцький прапор. Чи життя жінок-героїнь має меншу вартість від життя вояків, що було віддане за одну Батьківщину і за одну ідею? Чи може я помиляюся і забагато вимагаю?

...«У день 50-літнього ювілею проголошення з'єднання земель соборної України, цього 1969 року, кличемо всіх українців Канади, без різниці на їх релігійну, групову чи політичну приналежність, об'єднати всі їхні сили для збереження вартостей тисячелітньої культури і для оборони прав українського народу бути господарем на своїй українській землі».

Комітет Українців Канади

Диктори щоденної радіопрограми "Пісня України" в Торонті: Юрій Поченюк і Вікторія Наумчук.

ПРИВІТ ТРИБУНІ ПІСНІ І СЛОВА

В березні м-ці ц. р. Радіопрограма «Пісня України» в Торонті спеціяльною програмою відзначила своє 10-річчя.

Заснована 10 років тому, 9-го березня 1959-го року, «Пісня України» під енергійним керівництвом свого основоположника Прокопа Наумчука, стало удосконалюючись, стала сьогодні поважною трибуною, з якої щоденно лунає не тільки наша чудова українська пісня, але також гарно редаговані інформації про українське життя в усіх його проявах, часті промови визначних осіб, що виступають на торонтонських імпрезах, ширші згадки про важливіші події нашої минувшини, сучасности, окремі фрагменти різних концертів, академій і т. ін. Все це, записане на маґнетофонну стрічку і старанно переховане, становить, крім того, великої вартости національно-культурний скарб.

До численних привітів, які «Пісня України» одержала з нагоди свого 10-річчя, долучаємо ми і наш вояцький привіт, а одночасно складаємо і нашу щиру подяку за прихильне ставлення як до нашого вояцького Союзу, так і до кол. учасників української збройної боротьби.

Генеральна Управа
Союзу Бувших Українських Вояків
у Канаді.

..."Хай же гордо і переможно повіває над нами "піднесений державний стяг Соборної України"!

Хай довкола нього об'єднаються у єдиному національному фронті усі українські патріоти-борці і незаплямленим донесуть його до золотоверхого Києва.

Слава Золотому Ювілеєві Суверенної і Соборної України!"

Із промови проф. М. Степаненка — Віцепрезидента УНР в екзилі

ЖИТТЯ ВЕТЕРАНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

СОЮЗ БУВШИХ УКРАЇНСЬКИХ ВОЯКІВ У КАНАДІ

5-го березня ц. р. в Торонті відбулися річні Загальні Збори членів 5-ої Станиці СБУВ. Збори провадив інж. І. Янішевський, секретарював пор. М. Гарас. Збори було розпочато словом Коменданта Станиці майора З. Шкурупія, що було присвячене 50-річчю Акту Злуки Українських Земель, і вшануванням пам'яти поляглих і померлих побратимів.

Широким був звіт про досить активну діяльність Управи Станиці у минулій каденції та її співпрацю з Генеральною Управою Союзу і іншими ветеранськими та громадськими організаціями. Звітували по черзі побратими: З. Шкурупій — комендант, Д. Сачківський — заст. коменданта, М. Гарас — секретар, І. Радкевич — фінансовий референт, І. Янішевський — представник до Комітету Українців Канади. За Контрольну Комісію звітував побр. С. Ковальський. Після коротких дискусій над звітами, переобрано керівні і контрольні органи Станиці, вносячи у попередній їх склад дуже незначні зміни.

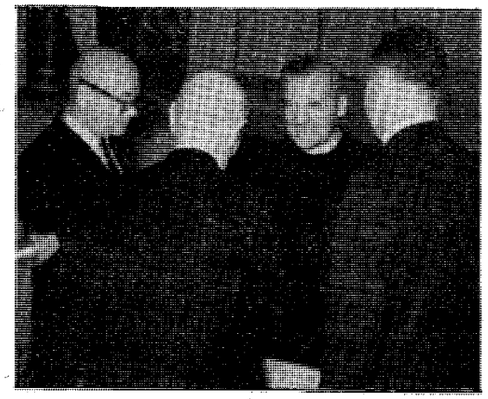

Фрагмент декорування Воєнним Хрестом: Всеч. п.-о. Д. Фотія — капеляна 5-ої Станиці СБУВ і Всеч. п.-о. В. Федака — капеляна 7-ої Станиці.

На світлині: ген. секретар СБУВ сот. Д. Сачківський, ген. О. Кузьмінський, о. капеляни і Віцепрезидент проф. М. Степаненко.

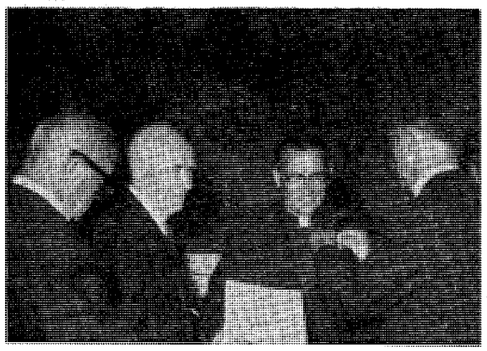

По закінченні офіційної частини Зборів, забрав слово голова Головної Управи пполк. І. Липовецький. У своїй промові він зупинився на сучасному стані Союзу, а також на головних моментах діяльности Генеральної Управи, підкреслюючи потребу активізації спільних зусиль, щоб діяльність Союзу утримати на дотеперішній висоті. Докладно зупинившись на структурі і завданнях Б-ва Спадкоємців Воєнного Хреста, а також на сучасній діяльності Федерації Українських Ветеранських Організацій у Вільному Світі, — свою інформативну промову він закінчив за кликом до плекання побратимської єдности, до збільшення зусиль в активізації життя Союзу і висловом подяки Управі і членству 5-ої Станиці за доцьогочасну всебічну підтримку діяльности Генеральної Управи.

16-го березня ц. р. відбулися Загальні Збори членів 7-ої Станиці в Гамільтоні. Збори провадив побр. П. Логин, секретарював побр. І. Данилюк. Про діяльність Управи звітували побратими: А. Дибко — комендант, І. Надоличний — заст. коменданта, М. Деркач — секретар і А. Яковенко — скарбник, а за Контр. Комісію — М. Золотників. В діяльності Станиці помітне певне пожвалення, в плянах

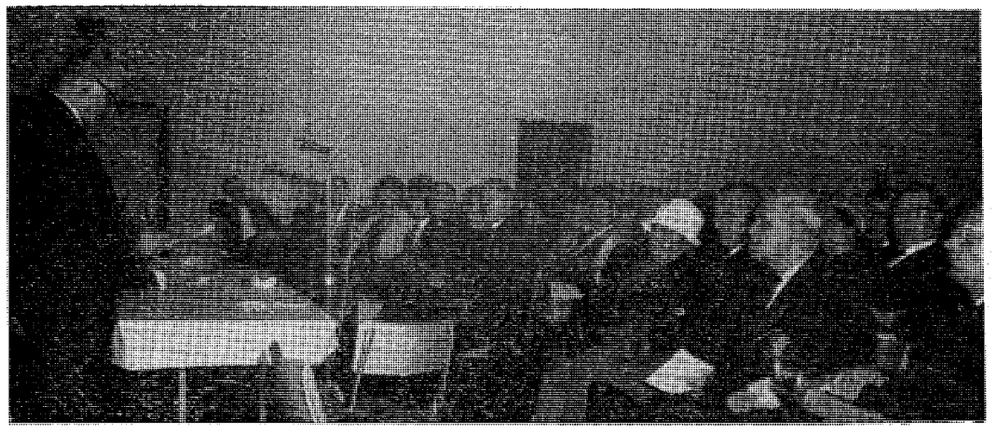

Голова Представництва Викон. Органу УНРади у Канаді п. І. Дубилко виголошує доповідь на Вояцькому Святі. Торонто, 28. IX. 1968.

діяльности — низка імпрез, в тому відзначення ювілею Станиці і видання пропам'ятної книги. Керівні і контрольні органи і тут переобрані в попередньому складі. Присутній на цих Загальних Зборах голова Генеральної Управи побр. І. Липовецький, тут також виголосив одногодинну інформативну доповідь та висловив подяку Управі і членству 7-ої Станиці за гармонійну співпрацю з Генеральною Управою і, зокрема, за поміч в організації минулорічного Вояцького Свята.

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ КОМБАТАНТІВ ПІВДЕННОЇ АВСТРАЛІЇ

24-го листопада 1968 року в Аделаїді відбулися Загальні Збори членів Союзу Українських Комбатантів Південної Австралії, на яких Управа Союзу склала звіт із своєї діяльности за час від 15. 10 67 до 20. XI. 68. В часі цієї каденції відбулося 14 засідань Управи. З-поміж головних імпрез, що їх влаштовано заходами Управи, слід відмітити академію «Петлюра-Коновалець» і академію «Слава Української Зброї». В часі каденції було переведено цілу низку грошевих збірок: на українських інвалідів, на будову пам'ятника на могилі ген.-полк. М. Омеляновича Павленка, на Бібліотеку ім. Симона Петлюри у Парижі та ін. Цілій низці організацій були уділені допомоги для підсилення їх діяльности. На допомоги і пожертви у звітовому періоді було видано $509.—. Касовий оборот Союзу замкнуто сумою — $1,172.54.

До Управи Союзу на наступну каденцію увійшли: пор. С. Залеський (голова) і побратими — К. Закревський, І. Войцехівський, І. Каленюк, Л. Зозуля, а також кооптовано побр. В. Волошка. До Контрольної Комісії обрано побратимів: Ф. Стефаницю, В. Борисяка і М. Лесіва.

Із глибоким смутком повідомляємо, що 3-го січня 1969 року по довгій і тяжкій недузі на 58-ому році життя спочив у Бозі член Союзу Українських Комбатантів П.А.

св. пам. МИКОЛА ЯРЕМИН,

десятник І УД УНА, кавалер Воєнного Хреста і медалі св. Архистратига Михаїла. Залишив по собі Дружину і трьох синів, яким висловлюємо своє щире співчуття.

Управа СУК ПА

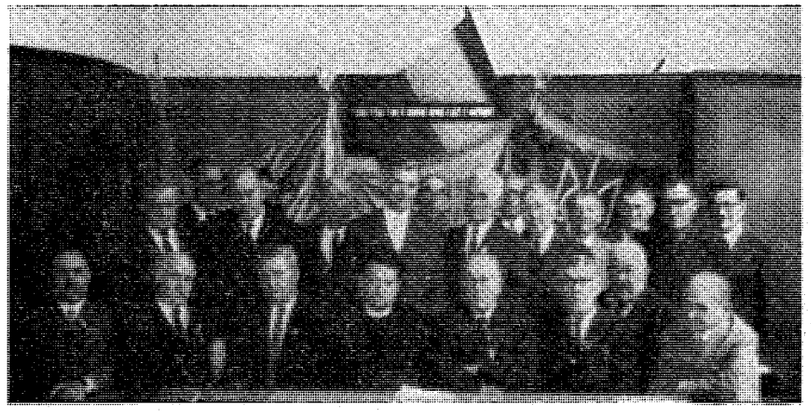

Президія і група учасників 22-го Делеґатського З'їзду Т-ва б. Вояків Армії УНР (афілійованого до Федерації Французьких Комбатантів ім. А. Мажіно), що відбувся 28-29 травня 1966 року в Парижі. — На світлині: сидять — хор. В. Зубенко, ген. М. Стечишин, сот. Богомаз, о. Б. Хайневський, ген. О. Удовиченко, полк. В. Татарський, пор. В. Калиніченко і пор. Голіян.

Т-ВО Б. ВОЯКІВ АРМІЇ УНР У ФРАНЦІЇ (афілійоване до Національної Федерації Французьких Комбатантів ім. Андре Мажіно)

Місто Тіонвіль — центр металюрґічної промисловости у Франції, в якому замешкує поважна кількість української еміґрації, 26-го січня ц. р. урочисто відзначило 50-річчя проголошення соборности Українських Земель. Організацію цього свята перевів Координаційний Комітет, який очолив п. С. Луць, при активній співпраці місцевої Філії Т-ва б. Вояків Армії УНР (голова — І. Спендовський, секретар — І. Ткаченко). На почесного голову цих святкувань було запрошено ген.-полк. О. Удовиченка, як найстаршого віком і ранґою представника українського генералітету, який, прийнявши запрошення, не зміг одначе прибути на це свято і передав уповноваження заступати його генеральному секретареві Т-ва хор. В. Зубенкові.

Урочистості було розпочато складенням вінка на могилі Невідомого Вояка. Під ослоною прапорів українських організацій, в товаристві голови Комітету, секретаря місцевої Філії Т-ва і делеґаток від української молоді, вінок зложив уповноважений ген. О. Удовиченка — хор. В. Зубенко.

Другою точкою програми святкувань була урочиста панахида в церкві Нотр Дам, яку заповнили українці-мешканці Тіонвілю та його околиць, представники французької преси і Федерації Французьких Комбатантів ім. А. Мажіно. Службу Божу відправив український католицький священик о. Лужицький, а панахиду після неї православний — о. Борис Хайневський. Співав мішаний хор під керівництвом п. Лисенка. Хилилися в журбі прапори під спів «Вічної Пам'яти» дорогим і незабутнім, знаним і невідомим, борцям за Волю України.

Французькі гості, призвичаєні до своїх коротких богослужень, терпеливо і з увагою слідкували за відправою української Служби Божої, час від часу роблячи фотознимки окремих її фраґментів.

Слід тут згадати, що основник цієї найбільшої французької комбатантської організації — кол. міністер Андре Мажіно (помер у 1932 році) з великою прихильністю ставився до українського визвольного руху і з вели-

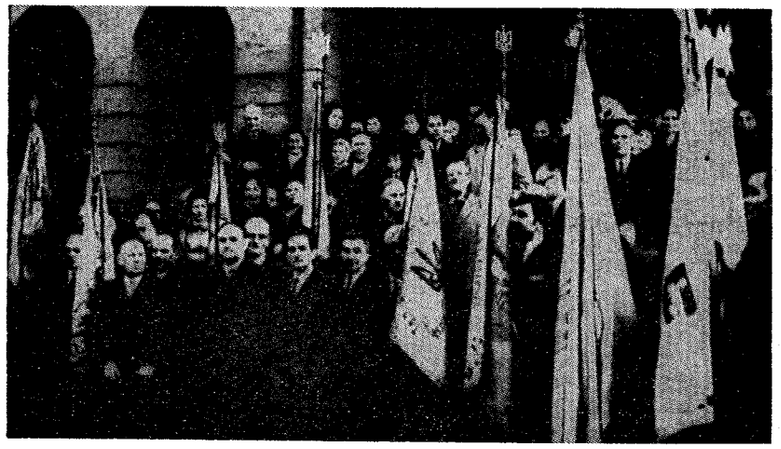

Делеґати і прапори українських організацій перед входом до церкви Нотр Дам. Тіонвіль, 26 січня 1969.

кою пошаною до особи ген. О. Удовиченка.

О годині 5-ій пополудні у великій залі Клюбу Молоді відбулася Академія, яку відкрив голова К-ту п. С. Луць. Хор. В. Зубенко, передаючи привіт від ген. О. Удовиченка, висловив і його заклик до згоди і братерства, які лише можуть бути запорукою кращої долі і соборности України. Далі слідували доповіді — сот. А. Тарнавського, виголошена українською мовою, і о. Б. Хайневського — французькою. У мистецькій частині взяли участь: панна Наталка Токайло і внучка п-ва Спендовських (деклямації), хор під управою пані Матчак і Балетний Гурток. Академію було закінчено спонтанним співом українського національного славня.

Відомості про стан будови пам'ятника на могилі св. пам. командарма УНР ген.-полк. М. Омеляновича Павленка подані в «Повідомленнях Адміністрації».

ЮВІЛЯТОВІ — ЩИРИЙ ПРИВІТ!

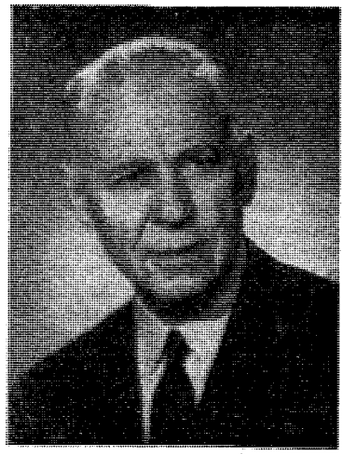

Петро Плевако

21-го грудня 1968 року в Парижі відзначив своє 80-ліття відомий громадсько-політичний діяч Петро Плевако.

ВДостойному Ювілятові бажаємо багато сил, здоров'я і многих літ, а також щасливого завершення, розпочатого ним, великого діла — вславлення пам'яти Головного Отамана Симона Петлюри шляхом побудови Церкви св. Симона у Парижі і створення при ній українського культурного осередку.

ЮВІЛЯТИ

Марія Лівицька

9-го квітня ц. р. сповниться 90 років життя вдові по Президентові УНР в екзилі Андрієві Лівицькому — Марії Варфоломієвні Лівицькій.

ВДостойну Пані Президентову щиро вітаємо з осягненням патріяршого віку і молимо Всевишнього, щоб у доброму здоров'ю зберіг її серед нас ще довгі роки.

Ген. Штабу ген.-полк. Павло Шандрук, Командувач Української Національної Армії

28-го лютого ц. р. минуло 80 років життя Командувача Української Національної Армії Ген. Штабу генерал-полковника Павла Шандрука.

ВДостойному Ювілятові бажаємо довгих літ безтурботного життя, доброго здоров'я і сил до державно-творчої праці.

27-го квітня ц. р. — в залі Катедральної Громади при Соборі св. Володимира в Торонті

відбудеться

ТОВАРИСЬКИЙ ЧАЙНИЙ ВЕЧІР

для вшанування ВДост. Марії Лівицької — вдови по Президентові УНР в екзилі Андрієві Лівицькому — з нагоди 90-их роковин з дня її народження.

Початок о годині 6-ій вечора. В програмі — доповідь, мистецькі виступи, привіти тощо. Масовою участю в цій урочистості вшануймо ВДост. Ювілятку, що життя своє присвятила українській визвольній ідеї!

За Ювілейний Комітет:

Марія Волосевич, пполк. Іван Липовецький, д-р Зоя Плітас.

Письмові привіти, які будуть передані ВДост. Ювілятці, належить керувати на адресу:

I. Lypoweckyj, 179 Dowling Ave., Toronto 3, Ont.

ВІДІЙШЛИ У ВІЧНІСТЬ

ОДИН ІЗ МАРШІВ С. ПЕТЛЮРИ

(Слово Президента УНР Миколи Лівицького на похороні 24 лютого 1969 року)

Микола Капустянський,
Ген. Штабу ген.-полк. Армії УНР
(18. 2. 1879 — 19. 2. 1969)

Сьогодні ми відпроваджуємо на вічний спочинок одного з останніх і водночас одного з найвизначніших Генералів-Командирів, під проводом яких і під зверхнім командуванням Головного Отамана Симона Петлюри славне українське Військо в хуртовині визвольної війни, в одчайдушних нерівних боях з ворогами, намагалося перевести в життя і закріпити те, що проголосили вільні народні представництва українського народу: суверенність і соборність народоправної української держави, Української Народної Республіки.

Старшина генерального штабу і досвідчений, висококваліфікований військовий фахівець, Генерал Микола Капустянський, як Генерал-Квартирмайстер Армії, чи на інших високих становищах, брав участь у найважливіших завданнях доби визвольної боротьби: унапрямлюванню і керуванню воєнними операціями, що відбувалися у надзвичайно тяжких для української сторони обставинах.

На еміґрації Покійний далі непохитно виконує обов'язки українського патріота-державника. Він працює у військовій ділянці, віддаючи своє фахове знання справі випрацювання міцних підвалин для майбутніх, відроджених українських збройних сил. Працює також, як одна з провідних постатей українського політичного життя на чолових становищах в Організації Українських Націоналістів і як один з найближчих співробітників покійних — Полковника Є. Коновальця і Полковника А. Мельника.

Генерал-Полковник Капустянський був гарячим прихильником однозгідної дії, обєднання українських політичних самостійницьких сил. Можливість і потребу такого об'єднання вбачав у згуртованні довкола екзильного Державного Центру Української Народної Республіки. Це у нього обумовлюється мотивами національно-політичної доцільности, а — може — й мотивами вояцької вірности тим прапорам Української Народної Республіки, під якими він ходив і водив Українське Вояцтво в смертельні бої з ворогами України. Тому зрозумілим є, що

Він був від її постання аж до своєї смерти членом Української Національної Ради екзильного передпарляменту УНР і першим довголітнім Керівником Ресорту Військових Справ Виконавчого Органу УНРади, нашим, говорячи вояцькою мовою, Воєнміном, віддаючи на тих постах високоцінні послуги для загально української національно-визвольної справи.

Ми ховаємо Генерал-Полковника без належних йому військових почестей — без почесної військової варти, без жалобних гарматніх пострілів, кладучи його в труну у чужу землю. Але нехай для Духа Покійного потіхою буде не тільки те, що ми — еміґраційна громада — з щирим жалем і глибокою пошаною відпроваджуємо в останню путь нашого Генерала. Чини Українського Війська з часів Визвольної Боротьби 1917-1921 років, а пізніше боротьба революційного й повстанчого підпілля, не минуть даремно. З них і з усієї трагічної, але творчої, хоч і болючої, дії українського народу під ворожою російсько-совєтською окупацією виросте і вже виростає нове покоління українців, які завершать визвольну боротьбу своїх батьків. І тоді, у майбтуній вільній Україні, український народ згадає своїх Командирів-Полковників часів визвольної боротьби, згадає маршалів нашої визвольної війни, Маршалів Петлюри, і віддасть їм належну і заслужену пошану.

В імені Державного Центру Української Народної Республіки я прощаю Генерал-Полковника Миколу Капустянського і низько схиляю голову перед його свіжою могилою. Висловлюю співчуття Проводові і всій Організації Українських Націоналістів, що втратили одного зі своїх найбільших провідників. Висловлюю співчуття Українському Вояцтву, Ветеранам Української Визвольної Війни, що втрачають ще одного зі своїх колишніх Батьків-Командирів. Прощаю особисто незабутнього Небіжчика, з яким доводилося не раз переживати і радість, а також і горе...

ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИК АНДРІЙ ВОВК

Андрій Вовк
Генерал-полк. Армії УНР
(15. 10. 1882 — 11. 2. 1969)

Генерал-полковник Андрій Вовк народився 15-го жовтня 1882 року у Деньгах на Полтавщині. У 1900 році здав екстра екзамін у Київському Кадетському Корпусі, в 1906 році з відзначенням скінчив Чугуєвську Воєнну Школу. Російську армію залишив у вересні 1917 року в ранзі капітана. Брав активну участь в українізації 7-ої і 8-ої російських армій, перебуваючи на становищі члена Армійської Ради. Від 1-го лютого 1919 року перебував на становищі Командира Корпусу Залізничних Військ УНР, від 28-го вересня того ж року — на становищі Командира 5-ої Селянської дивізії Київської Групи Дієвої Армії, а від 4-го грудня — Шефа Штабу цієї групи, з якою брав участь у І-му Зимовому Поході Армії УНР. Від 20-го травня 1920 року перебував на становищі Командира

4-ої Київської Стрілецької дивізії, від 26-го травня 1921 року — на становищі Командира 1-ої Запорізької дивізії. Від 14-го листопада 1921 року до 13 травня 1922 року займав становище Міністра Військових Справ і Командарма УНР.

Після переходу Збруча в 1920 році, ген. А. Вовк офірно працює для українського вояцтва, маючи завжди на думці добро української справи. В роках 1924-1935 він був основоположником і членом Головної Управи Т-ва Вояків Армії УНР, що перебувало в Українській Станиці в м. Каліші. В роках 1925-1930 був основоположником і першим головою Українського Воєнно-Історичного Т-ва, а також головою редакційної колеї журналу «За Державність». З початком 2-ої світової війни, в Німеччині організував українське вояцтво в «Українську Громаду» та був головою її проводу. Був він також одним із організаторів Союзу Українських Ветеранів у Західній Німеччині. В роках 1945-1949 був членом Ради СУВ, в роках 1947-1949 — заступником голови Орденської Ради Залізного Хреста.

У 1947 році ген. А. Вовк був покликаний на становище заступника голови Вищої Військової Ради УНР, а 21-го березня 1957 року — на становище керівника Ресорту Військових Справ В.О. УНРади. На цьому становищі перебував він до 20-го квітня 1967 року. Помер 11-го лютого 1969 року на 87-ому році життя в Новому Ульмі, пройшовши чесно свій довгий життєвий шлях, залишаючись вірним прапорам УНР до останніх хвилин свого життя, тяжким вояцьким трудом вписавши своє ім'я на сторінки історії Української Визвольної Боротьби і і нашого буття на скитальщині.

ТАМАРА ПЕТРІВ

Тамара Петрів
(Фото 1919 року)

1-го серпня 1968 року відійшла у вічність св. пам. Тамара Петрів — вдова по генералові Армії УНР Всеволодові Петрову.

Коли згадуємо це ім'я, з пам'яти мимоволі виринає 1917-ий рік, золотий чар відродження України, перед очима мимоволі стають постаті великих соток українських дівчат, що овіяні цим чаром весни 1917-го року, уже з перших днів Української Національної Революції, а то ще й перед нею, стали у лави борців за незалежність України і виконували найнебезпечнішу революційну роботу. До них належала і св. пам. Тамара Петрів.

Тамара Петрів народилася в 1896 році в м. Житомирі. Її батько, Василь Вікторовський, учитель середніх шкіл, про якого одні поблажливо говорили «неісправний українофіл», а інші злобно — «заядлий мазепінець», — був свідомим українцем. Також і мама, що походила із старого священичого роду, який 300 років утримався на одній і тій самій парафії у м. Полонному на Волині.

Закінчивши гімназію, Тамара Петрів вступила на природничий відділ фізико-математичного факультету Вищих Жіночих Курсів у Києві. Поруч із наукою вона ретельно відвідувала Український Клюб «Родина», де мала нагоду зустрічатися з багатьма визначними представниками українського громадянства, як Єфремов, Ніковський, Олесь, Вороний, Стешенко, Старицька-Черняхівська та ін. Співала у Студентському Хорі під керівництвом О. Кошиця, який у ті часи був також леґальним осередком українського життя. Ще в дореволюційні роки виконувала Тамара Петрів і деяку підпільну роботу, розповсюджуючи нелеґальну соціялістичну літературу, хоч до партії не належала і не поділяла її поглядів, а діяла просто з молодечого завзяття і тому, що то була українська справа. «Безтурботно помахуючи муфтою, — писала св. пам. Тамара Петрів в одному з листів до нас, — що була наповнена одержаними з-за кордону, друкованими на тонесенькому папері, брошурами, як «Самостійна Україна — несоціялістичне гасло», або чимсь іншим, я йшла вулицями Києва, часом із якимсь незрозумілим геройством підходячи до поліцая та запитуючи його про якусь добре відому мені вулицю. З вибухом революції все це змінилося...»

«На стіні моєї скромної студентської кімнати висить плякат — читаємо в оповіданні Тамари Петрів — «Весна 1917 року у Києві» (Бюлетень СБУВ», ч. 12, 1962). — на цьому плякаті, на тлі густо синього неба, золоте сонце, а над його гострими проміннями напис: «Україна є, була і буде!»

«Кожного ранку, коли прокинувшись гляну на цей плякат, зразу так радісно стає на душі. Хутче, хутче вставати, не гаяти ані хвильки часу, бо роботи ж так багато!

«Де поділося розмірене студентське життя: лекції, зачоти, іспити, праця в лябораторії, вечірки, театр. Це все таке нецікаве тепер і зовсім неважне. Із перших днів революції якось зовсім непомітно для самої себе я увійшла в групу української активної молоді, яка завжди була напоготові для виконання найрізноманітніших доручень і завдань...»

Літом 1917 року на бажання батьків, що боялись розлучитись із нею в непевні революційні часи, св. пам. Тамара Петрів залишає Київ і переїздить до Житомира. Тут працює вона в Інформаційному Бюрі Губерніяльного Відділу Центральної Ради, а також, як секретар Відділу Позашкільної Освіти в Комісаріяті Освіти.

У 1918 році, в часі перебування українського уряду в Кам'янці Подільському, працює вона, як секретар Персонального Відділу Міністерства Внутрішніх Справ. Восени 1919 року, як урядовець міністерства, була евакуована до Польщі та інтернована в м. Ланцут. Весною 1920 року, повернувшись в Україну, в м. Винниці одружилась з Ген. Штабу генералом (тоді полковником) В. Петровом, якого внедовзі було призначено на становище начальника залоги Кам'янця Подільського. Літо 1920 року св. пам. Тамара Петрів, разом з генералом, провела в Ставці Головного Отамана (Станіславів, Отинія, Маневичі, Надвірна, Делятин). Ще раз на короткий час повернулась в Україну і залишила її назавжди.

Скитальщина... Ченстохова - табір Страдом, Каліш, від 1923 року — Чехія, куди був запрошений генерал В. Петрів на становище професора історії українського війська в Педагогічному Інституті ім. Драгоманова в Празі. У Подебрадах Тамара Петрів кінчає Українську Господарську Академію із титулом інженера економіста, де тільки може, працює заробітково, а одночасно бере активну участь у житті багатьох українських організацій: була незмінним членом Управи Союзу Українок, хору Платоніди Щуровської-Росіневич, чеського Т-ва «Глагол», Пластприяту, опікункою гуртка юначок «Червона Калина» і т. ін.

У 1938 році родина Петрових переїхала на Карпатську Україну, куди було запрошено генерала Петрова до

професорського складу гімназії в Хусті. З приходом мадярів, генерала було ув'язнено і великого труду коштувало, щоб добитись його звільнення. У м. Брні на Моравах, що тоді вже було під німецькою окупацією, генерал працював на фабриці зброї, вона у кравецькій робітні, а син Святослав продовжував свою освіту.

У 1945 році родина Петрових перенеслася до Авґсбурґу в Німеччині. Авґсбурґ, що став незабаром місцем осідку Центрального Представництва Української Еміґрації в Німеччині, де постала Українська Національна Рада і перебував уряд УНР, і де буйним квітом розквітло українське національно-громадське життя, — дав родині Петрових не одну нагоду і не в одній ділянці використати свій життєвий досвід і знання та виявити добру волю до громадської праці. З постанням Українського Національно-Державного Союзу, св. пам. Тамара Петрів стає незмінним секретарем його Управи в Авґсбурзі.

У 1950 році, після смерти генерала, Тамара Петрів із сином Святославом переїздить до Бостону в США, де очолює місцевий відділ УНДС і в міру своїх сил та можливостей працює на громадському полі.

1-го серпня 1968 року смерть перервала нитку її життя. Відійшла у Вічність, виконавши свій обов'язок перед Батьківщиною до кінця. Ціле своє життя носила у своєму серці, як і колись, оте антивалуєвське «Україна є, була і буде», яке поставила перед собою півстоліття тому, як дороговказ для своєї праці і своїх прагнень. Вічна їй пам'ять!

І. Липовецький

Відійшли у Вічність св. пам.: 27. 2. 1969 — полк. Степан Лазуренко, 25. 12. 1968 — сот. Павло М'ягкий, 7. 10. 1968 — Омелян Кузнеців, 10. 7. 1968 — сот. Іван Гораїн. Вічна їм пам'ять!

25-го грудня 1968 року в Англії помер сотник Армії УНР св. пам. ПАВЛО М'ЯГКИЙ

Покійний народився 20-го лютого 1895-го року в селі Осавець на Чернигівщині. Скінчивши військову школу, брав участь у І-ій світовій війні. Службу в Українській Армії закінчив на становищі командира сотні Охорони Головного Отамана. З табору інтернованих у Польщі виїхав до Чехо-Словаччини і вступив до Української Господарської Академії у Подебрадах. Як вояк Карпатської Січі, переніс тортури мадярського полону. У 1947-ому році виїхав до Англії. До кінця свого життя залишився вірним українській визвольній ідеї. Незадовго до своєї смерти передав свою, досить велику, книгозбірню до Бібліотеки ім. Т. Шевченка в Лондоні, а тяжко запрацьований і заощаджений гріш — до Бібліотеки ім. С. Петлюри у Парижі.

2-го січня 1969 року на 45-ому році життя несподівано відійшов у Вічність наш побратим — член Союзу Українських Комбатантів Південної Австралії, старшина І УД УНА, кавалер Воєнного Хреста і медалі св. Архистратига Михаїла — св. пам. ппор. МИХАЙЛО ЙОСЕПЧУК

Покійний був одним із членів-засновників Станиці Б-ва к. Вояків І УД УНА, яка була заснована в Аделаїді вже в 1950 році. Був учасником бою під Бродами, у якому знищив дев'ять ворожих танків. В Аделаїді належав до Театру Малих Форм і успішно виступав у його виставах. Переїхавши до Бордертовну і склавши іспит, розпочав свою практику як остеопат і за дев'ять літ успішної праці здобув велике признання та популярність усього околичного населення.

Повернувшись до Аделаїди, продовжував свою практику і рахувався одним із найліпших спеціялістів у своїй професії. З огляду на переобтяженість фаховою працею, не міг уділятися активно в суспільно-громадському житті, але зате завжди відкликався щедрими пожертвами на різні національні цілі.

Як людина, св. пам. М. Йосепчук був дуже товариським та шанованим як в українській колонії, так і в австралійських, і зокрема лікарських, колах, які дуже часто користалися з його професійних здібностей. Його нагла смерть позбавила нашу організацію взірцевого побратима, а українське громадянство жертвенного патріота.

Л. Зозуля

7-го січня 1969 року у Віндсорі (Канада) помер св. пам. БОГДАН ЗЕЛЕНИЙ

Покійний народився 24-го березня 1900 року в селі Добрянах, Львівського повіту. Був активним учасником Визвольної Боротьби в лавах УГА і УВО. У грудні 1927 року приїхав до Канади, настало оселившись у Віндсорі, на терені якого був одним із організаторів Української Стрілецької Громади, Українського Народного Союзу, Комітету Українців Канади та інших громадських організацій. Похований на місцевому цвинтарі "Гевенлі Рест".

8-го січня 1969 року в Торонті помер св. пам. інж. АНДРІЙ МУДРИК

Покійний народився в 1893 році в с. Павлокома, пов. Березів. Був учасником Української Визвольної Боротьби в лавах УГА, видатний кооператор і суспільний діяч. Похований на цвинтарі Проспект у Торонті.

18-го січня 1969 року в Мілвілл (США) відійшов у Вічність св. пам. інж. ФЕДОР САВЧУК

Покійний народився 4-го березня 1897 року в Білопіллі на Харківщині. В Армії УНР перебував у лавах 6-ої Січової Стрілецької дивізії. У 1928 році скінчив Українську Господарську Академію в Подебрадах. Похований на українському православному цвинтарі в Бавнд Бруку.

29-го січня 1969 року в Торонті помер св. пам. ДМИТРО БІЛАК

Покійний народився 20-го жовтня 1899 року в с. Багна на Буковині. Був активним членом Організації Українських Націоналістів, Української Стрілецької Громади та багатьох інших українських організацій.

3-го лютого 1969 року в Ньюарку (США) упокоївся сот. Армії УНР св. пам. ЕВГЕН ХРАНЕВИЧ

Похований на православному цвинтарі в Бавнд Бруку.

11-го лютого 1969 року в Греноблі (Франція) помер поручник Армії УНР св. пам. ЛЕОНИД ТОКАЙЛО

Покійний народився в селі Тарасівка на Поділлі. Скінчивши військову школу, брав участь у І-ій світовій війні. Восени 1917 року, залишивши фронт, розпочав свою службу в українській армії і в її лавах пройшов всі етапи збройної боротьби. У 1924 році, залишивши табір інтернованих у Каліші, переїхав до Франції і настало оселився в Ґре-

ноблі. Українська Громада, Т-во б. Вояків Армії УНР, Українська Громадська Опіка — то терен його невсипущої праці до останніх хвилин його життя. Виявляючи велику активність у громадському житті, тісно співпрацював із французькими комбатантськими організаціями. Вірив у перемогу Української Правди, вірив у свій нарід. "Рідіють ряди наших невтомних борців, — писав він нам, — а зміна слабонька, але маймо надію, що наших наступників будемо мати на Батьківщині".

14-го лютого 1969 року в Балтіморі (США) по довгій і тяжкій надузі, на 77-ому році життя, упокоївся в Бозі майор Армії УНР св. пам. ІВАН ТРИГУБЕНКО.

Похований на українському православному цвинтарі в Бавнд Бруку.

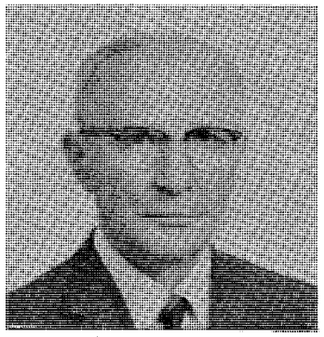

24-го лютого 1969 року в Нью Йорку на 70-ому році життя помер Вояк Армії УНР св. пам. АНДРІЙ КОЛІНКО

Покійний народився в с.Білоцерківка, Хорольського повіту на Полтавщині. Пройшовши шляхом Визвольної Боротьби 1917-1920 роки, свою службу в Українській Армії закінчив у лавах Технічного Куреня 6-ої Січової Стрілецької дивізії. На еміґрації, перебуваючи в таборах інтернованих в Олександрові Куявському і Щепіорні, належав до співробіників Культурно-Освітнього Відділу Штабу дивізії. З ліквідацією табору в Щепіорні в 1924 році, перейшов до табору в Каліші і цей період свого життя в листуваннях з нами згадував, як "нужденне і тяжке життя". З огляду на незадовільний стан здоров'я, нелегким напочатку було його життя і в Америці (Герсфельд, Філядельфія). В останніх роках життя працював на становищі бухгальтера в українській кредитівці в Нью Йорку. Був щирим українським патріотом, людиною обов'язку. Тяжко запрацьованим грошем підтримував усі прояви українського національного життя. Похований на українському православному цвинтарі в Бавнд Бруку.

27-го лютого 1969 року у Дітройті (США) відійшов у Вічність полковник Армії УНР св. пам. СТЕПАН ЛАЗУРЕНКО, останній командир Богданівського полку.

Покійний народився 28-го грудня 1892 року в м. Гадячі на Полтавщині. У 1915 році скінчив старшинську школу. Службу в російській армії закінчив в ранзі штабс-капітана. У травні 1917 року був викликаний з фронту і призначений на становище командира 2-го куреня Богданівського полку, а 15-го листопада 1918 року — на становище командира полку. В лавах Богданівського полку пройшов він тернистий шлях української збройної боротьби. У тифозній гарячці попав у полон до денікінців, а потім — до большевиків і до 17-го вересня 1941 року був змушений залишатись в Україні.

2-го жовтня 1968 року на 68-ому році життя нагло спочив у Бозі козак Армії УНР св. пам. Інженер ГАВРИЇЛ ПОЛІШКО — дисциплінований і жертвенний член Союзу Українських Комбатантів в Аделаїді (Півд. Австралія) та багатьох інших українських організацій.

Покійний народився 26 липня 1903 року в с. Нечипорівці на Полтавщиині. Під час визвольної боротьби перебував у лавах Бригади ген. Натієва і повстанських відділів на Полтавщині. Після переходу Армії УНР за Збруч, залишився в Україні. У вересні 1943 року еміґрував до Німеччини, а звідти в січні 1949 року — до Австралії.

Над свіжими могилами дорогих Побратимів хилимо наші чола. Родинам Покійних висловлюємо наше щире побратимське співчуття.

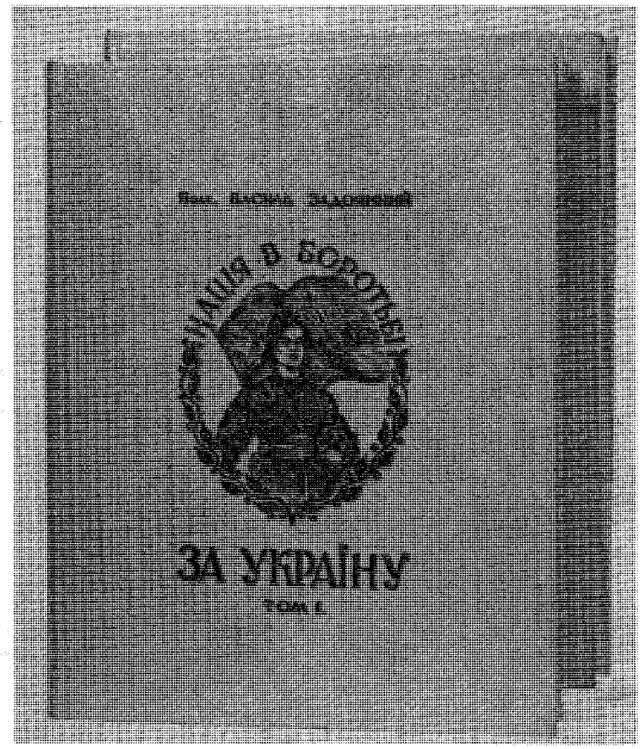

Полк. Василь Задояний — **«Нація в боротьбі за Україну».** Два томи, великого журнального розміру, по 265 сторінок кожний, із численними світлинами, схемами і мапами в тексті. Матеріяли до історії Визвольної Боротьби, що друкувалися в журналах: «Пороги», «Дзвін», «Бюлетень СБУВ», «Дороговказ», «Тризуб», «За Державність» і ін.

Яка ціна? Чиє видання? Де можна ці два томи набути? — напевно запитає не один читач.

Але... це не є чергове видання нової книжки, і не для загального та масового вжитку. Це — старанно зібрані статті, спогади, світлини та інші матеріяли, відбиті фотостатом в 10-ти примірниках, гарно оправлені і призначені лише для бібліотек і архівів-музеїв.

Хто уважно стежить за військовою літературою, той напевно погодиться з тим, що своїми працями полк. В. Задояний заповнив не одну прогалину в нашій військовій мемуаристиці, даючи докладний опис подій, які до цього часу не були, а якщо були, то мало насвітлені. І тому ця двотомова збірка його праць, як цілість, надзвичайно вартісна, і особливо для тих, хто над історією української визвольної боротьби працює тепер, або працюватиме в майбутньому. А таких чимало.

Протягом останнього року, наприклад, і нашу Редакцію відвідали декілька осіб з-поміж юних друзів, що кінчаючи університети в Канаді і США, для своїх дипломних праць обрали теми з української визвольної боротьби. Допомогли їм, чим тільки могли: вказали джерела, де можуть знайти те, що їх цікавить, поділилися тим, що маємо, дали адреси, до кого мали б звернутися. І кожного разу після таких відвідин залишалося у нас почуття задоволення, подиву, а разом із тим і певна доза співчуття, що таким великим накладом зусиль, шукань і праці дово-

диться цим юнакам іти до здійснення свого бажання — показати англомовному світові боротьбу українського народу за своє незалежне державне життя.

Дяка і шана авторові матеріялів — «Нація в боротьбі за Україну» і тому, що у своєму житті не жалував труду зафіксувати видатніші події української визвольної боротьби, як і тому, що скомплетував свої праці і, як цілість, хоч і в обмеженій кількості, передає до вжитку сучасних і майбутніх поколінь.

Лпв

ПРАЦІ ПОЛК. В. ЗАДОЯНОГО, ЩО ДРУКУВАЛИСЯ В «ТРИЗУБІ»

(В дужках, після назви праці, подано число "Тризуба", в якому праця була друкована).

1. Хорунжий Антін Грінка. (8, 20).
2. Хроніка української визвольної збройної боротьби доби 1917-21 років. Документи до історії війська українського. (Частина більшої праці про Махна і от. Григорієва). Махно. (33).
3. Отамани Григоріїв у світлі німецького адмірала Гопмана. (34, 35).
4. Внутрішня організація Запорізької Січі за Дунаєм. (36).
5. Повстання в Жмеринці. (38, 39, 40).
6. Зимовий Похід Дієвої Армії УНР в запілля ворога (6. 12. 1919 — 6. 5. 1920), його моральні і матеріяльні бази. (41).
7. Як творилися Українські Збройні Сили на початку революції 1917 року. Перший Симферопільський ім. гетьмана Петра Дорошенка полк. (42, 43).
8. Три постаті Шевченка. (43).
9. Закарпатська Україна. (44).
10. Другий Всеукраїнський Військовий З'їзд у Києві. (44. 45).
11. Українське Вільне Козацтво і боротьба з московською навалою. (45).
12. Повстанська стихія. (46, 47, 48, 49).
13. Характеристика повстання українських народніх мас у періоді української визвольної боротьби 1917 - 21 років. (50).
14. Хорунжий Василь Глинський. Фрагмент зі Історії 1-го Поліського Гайдамацького куреня блакитних шликів. (52).

***

Згадані два збірники праць — "Нація в боротьбі за Україну" здепоновані в наступних інституціях: Український Воєнно-Історичний Інститут у Торонті, Музей-архів Церкви-Пам'ятника в Бавнд Бруку, Українська Вільна Академія Наук в Нью-Йорку, Американська Національна Бібліотека (Слов'янський Відділ) в Нью-Йорку і Бібліотека ім. Симона Петлюри в Парижі.

Микола Старовійт — майор Армії УНР

Про Листопадовий Рейд в Україну 1921 року, який називаємо також Другим Зимовим Походом, вже багато написано, але ця тема у нашій мемуаристиці всеж не знайшла всебічного насвітлення, вже хочби тому, що головну увагу звертається на дії головної північної групи під командою ген. О. Тютюнника, залишаючи в тіні середню-Подільську. Цінним вкладом у нашу мемуаристику є тут брошура майора М. Старовійта — **"У Листопадовому Рейді"**, яка заповнює цю прогалину. До цієї брошури ще повернемось. Брошуру можна набути в Адміністрації "Дороговказу..... Ціна — 1 доляр.

ПОВІДОМЛЕННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ

В часі від 1-го січня до 1-го березня 1969 року на передплату і пресовий фонд "Дороговказу" вплатили:

КАНАДА:

Д. Сачківський — 25 дол.; пані Марта Савченко — 16 дол.; В. Семчук — 10 дол.; І. Кондрацький — 9 дол.; І. Мазурок — 3 дол.; А. Іванів — 7 дол.; п.-о Л. Сивенький і Я. Тесля — по 6 дол.; пані Лілі Сокіл, А. Максимюк, А. Хряків, О. Шаруда і В. Гультай — по 5 дол.; Т. Грінченко, Д. Антоневич, Д. Станченко, М. Оленич, І. Горішній, А. Гриців, К. Балас, пані М. Волосевич, пані К. Федорів і І. Скляренко — по 3 дол.

США:

В. Задоянний — 20 дол.; А. Колінко, А. Сулятицький і В. Костецький — по 10 дол.; Ю. Гончаренко — 8 дол.; М. Гейниш, О. Антипів і П. Дубрівний — по 6 дол.; Т. Білоус, архим. С. Магаляс, І. Толочний, В. Кедровський, П. Проданчук, А. Генсуровський, І. Бровінський, В. Сердюк, І. Дмитрів, І. Драбатий і М. Каплистий — по 5 дол.; П. Самойлів, І. Винник, М. Яців, Ст. Лазуренко, І. Лакуста, Е. Велигорський і А. Кущинський — по 3 дол.; В. Гаврилець — 1 дол.

Англія: В. Бабицький — 2.50 дол.; **Німеччина:** п.-о. Д. Бурко — 10 дол.; Н. Зіневич — 1 дол.

Усім жертводавцям складаємо сердечну подяку.

Редакція і Адміністрація "Дороговказу"

БУДОВА ПАМ'ЯТНИКА НА МОГИЛІ КОМАНДАРМА УНР СВ. ПАМ. ГЕН.-ПОЛК. М. ОМЕЛЯНОВИЧА ПАВЛЕНКА

На будову пам'ятника до сьогодні зібрано біля 7,500 фр. фр. і, орієнтуючись на цю суму, Комісія будови пам'ятника, яку очолює майор П. Василів, вже приступила до остаточного здійснення свого шляхетного задуму. Прийнято проєкт п. І. Татарчука — запорізький хрест на монументі. Пам'ятник буде виконаний із сірого граніту і буде викінчений на кінець квітня ц. р.

У Канаді на будову пам'ятника пожертви зложили: Генеральна Управа СБУВ у Канаді — 25 дол.; Б-во кол. Вояків І УД УНА — Станиця в Торонті — 25 дол.; Головна Управа Української Стрілецької Громади — 10 дол.; Відділ УСГ в Торонті — 10 дол.; А. Катче — 10 дол.; М. Селешко, І. Липовецький, Д. Сачківський, І. Кіріченко, З. Шкурупій, С. Ковальський, Л. Саїн, Ф. Колесник, Ю. Стефанович, А. Іванів, Д. Станченко, В. Янчевський, Ст. Задорожний — по 5 дол.; Е. Венгринович — 4 дол.

У десяту річницю смерти мого дорогого мужа св. пам. сотника 6-ої Січової Стрілецької дивізії Армії УНР — Олександра Савченка складаю на пресовий фонд «Дороговказу» десять долярів.

Марта Савчеко

Торонто, 20-го лютого 1969 року

У пам'ять дорогого і незабутнього побратима св. пам. Андрія Колінка, що спочив у Бозі 24-го лютого 1969 року, складаємо на пресовий фонд «Дороговказу» п'ятнадцять долярів.

Юхим і Віра Кухарчуки

Сомерсет, 8-го березня 1969 року

15-го березня ц. р. досить численне товариство торонтонських побратимів «усіх воєн і всіх формацій» відвідали побратима О. Шаруду, щоб йому, колишньому воякові І-го Богданівського полку і Полку Чорних Запорожців, зложити побратимський привіт з нагоди його іменин. На прийняттю було переведено збірку на видавничий фонд «Дороговказу», яка дала 45 дол. Збірку перевів сот. Д. Сачківський. Усім жертводацям щиро дякуємо.

Редакція і Адміністрація «Дороговказу»

Фрагменти з минулого

Гонорова Рада при Штабі Армії УНР у Петрокові (Польща) розглядає внесення на підвищення ранґ в підполковники і полковники. 1921-ий рік.

На світлині: сидять — старшина Штабу пполк. Черненко, полк. М. Крат, пполк. Добротворський — штабу Київської дивізії, полк. Алмазів, полк. Г. Чижевський, полк. Е. Башинський — командир гарматної бриґади Волинської дивізії, полк. В. Зміенко — нач. штабу 6-ої Стрілецької дивізії. Стоять — старшини Штабу Армії Ранґи того часу.

Конвой командарма УНР — ген. М. Омеляновича Павленка. 20. XII. 1920.

Із збірки хор. Грінченка.

ДОРОГОВКАЗ

ОРГАН ВОЯЦЬКОЇ ДУМКИ і ЧИНУ

Ч. 24 (43) КВІТЕНЬ — ЧЕРВЕНЬ 1969 ТОРОНТО

— ілюстрований двомісячник вояцької думки і чину. Продовження «Бюлетеня СБУВ у Канаді».

Видає Генеральна Управа Союзу Бувших Українських Вояків у Канаді.

Річна передплата — $3.00, ціна окремого числа — 50 центів, подвійного — 75 центів.

"Dorohowkaz" — "Guide"

— illustred bi-monthly of the Ukrainian War Veterans' life (formerly "Bulletin"). Published by General Headquarters of the Ukrainian War Veterans' League in Canada.

Адреса для листувань і грошевих переказів:

J. Lypoweckyj,
179 Dowling Ave.,
Toronto 156, Ont., Canada

З М І С Т:

І. Липовецький — "Вона, українська державність, неминуче прийде".
х х х — "Звернення СКВУ".
І. Драбатий — "Перший Український Військовий З'їзд у Києві".
Я. Христич — "Українські Зелені Свята у Севастополі".
І. Липовецький — "Марія Лівицька".
Т. Гриченко — "Посвячення пам'ятника на могилі ген.-полк. О. Загродського".
Галя Основич — "Незабутні хвилини".
З життя громад і організацій:
Коференція Ліги Визволення народів СССР.
Вечір нашої матері.
Допоможіть довершити велике діло.
Життя ветеранських організацій:
26-ий З'їзд Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції.
Відійшли у Вічність. Повідомлення Адміністрації.
На обкладинці:
Начальний Вождь Української Галицької Армії, командуючий Армією Української Народньої Республіки, Провідник Зимового Походу, перший Лицар Ордена Залізного Хреста (грамота ч. 1) — генерал-полковник Михайло Омелянович Павленко.

"...Тільки та еміґрація, яка вкладає у свою визвольну боротьбу самовіддану працю, зазяття й жертвенність, має право назвати себе політичною. Мусимо пам'ятати, що незалежної України нам ніхто не подарує. Її мусимо здобути силами власного народу, жертвенністю і палкою любов'ю до нашої Батьківщини".

С. Яськевич, пполк.
"Праця й Життя"

І. Липовецький

ВОНА, УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНІСТЬ, НЕМИНУЧЕ ПРИЙДЕ!..

(Слово, передане 24-го травня 1969 року на хвилях радіо-програми «Пісня України» в Торонті)

25-го травня 1926 року згинув на державній стійці з рук московського наймита Головний Отаман Військ Української Народньої Республіки — СИМОН ПЕТЛЮРА.

У той час, коли уся українська спільнота у Вільному Світі клонить своє чоло перед світлою Його пам'ятю, — полиньмо і ми нашими думками на хвилину в нашу славну минувшину, коли він, як отой біблійний Мойсей, вів свій народ до світлої будуччини, — щоб цим спогадом про світлу постать Вождя Нації підкріпити наші сили і нашу віру в остаточну перемогу Української Правди.

А разом із тим зложімо йому сьогодні наш вояцький рапорт, що ми і нині стоїмо на тих позиціях, на які півстоліття тому він нас поставив, що ми і нині міцно та гордо тримаємо той прапор, під яким ми боролись під його проводом, — ПРАПОР ВІЛЬНОЇ І СОБОРНОЇ УКРАЇНИ, прапор, посвячений кров'ю Арсеналу, Крут, Листопадових Днів, Замостя, Зимового Походу і безсмертного БАЗАРУ, — прапор посвячений і його святою, ніколи незасихаючою, кров'ю.

Безсмертний Шевченко на сторожі нації поставив СЛОВО, Симон Петлюра на сторожі нації поставив МЕЧ і оцю пролиту кров, про яку писав:

«Шлях звільнення нації густо кропиться кров'ю. Кров'ю чужою і своєю. Тепло її все теплим буде в душі нації, все відограватиме ролю непокоючого тривожного ферменту, що нагадує про нескінчене і кличе до продовження розпочатого...»

Про Симона Петлюру вже багато написано, багато пишеться і буде багато писатися, бо Симон Петлюра, його ідеї, його недовершений чин — це сучасна українська епоха. Симон Петлюра — це велетень духа, велетень чину.

Про Симона Петлюру можна говорити, як про далекозорого, і відважного в своїх рішеннях, державного мужа. Про нього можна говорити, як про безстрашного революціонера- державника, як про творця української армії, як про вождя українських збройних сил. Про Симона Петлюру можна говорити і як про звичайну людину, — лагідну, привітну, співчутливу до людського горя, довірливу до свого оточення, — та з іншими шляхетними рисами характеру, які, як здавалось би, не зовсім гармонізували із тією ролею, до якої Симона Петлюру покликала історія.

А разом із цим у багатьох із нас може постати питання — чому? Чому народня революційна стихія висунула його на чоло української визвольної боротьби, чому історія поставила його на чоло сучасної української епохи? Чому його безсмертний дух опинився на висотах українського націоналізму, українського мілітаризму, українського державництва?

І якщо ми хочемо конкретно підійти до відповіді на ці питання, то мусимо тут підкреслити домінуюче у його державно-творчому світогляді переконання, що «ШЛЯХ ЗВІЛЬНЕННЯ КОЖНОЇ НАЦІЇ ГУСТО КРОПИТЬСЯ КРОВ'Ю».

Це підкреслював і французький письменник ДЕРОШ, котрий написав

цілу книгу про Петлюру. Він писав:

«Петлюра не мав жадних ілюзій... Він знав, що який би не був режим імперії, вона не випустить з рук своєї жертви — України. Він знав, що незалежности не можна вижебрати, ні виторгувати. Її можна вибороти волею всього народу, готовістю змагатись і вмирати...»

У грудні 1917 року Симон Петлюра залишає Військовий Комітет, зрікається становища секретаря (міністра) Військових Справ, і на Лівобережній Україні формує Кіш Слобідської України — Кіш Чорних і Червоних Гайдамаків та обсаджує ним північно-східні кордони Украни. Це була його реакція і відповідь на тогочасні безплодні шукання шляхів до мирного і леґального розв'язання проблеми українсько-російського співіснування.

Опинившись на еміґрації, Симон Петлюра засновує в Парижі тижневик «Тризуб», у якому систематично з'являються його статті. Кожна з них є писана з думкою про майбутнє України, кожна з них є заповітом сучасним і майбутнім поколінням, кожна з них є дороговказом для праці в усіх ділянках державного життя майбутньої України.

А серед цих усіх заповітів-дороговказів на перший плян висувається його наказ: «ШАНУЙМО КРОВ ПРОЛЯТУ ЗА УКРАЇНУ! УЧІМОСЯ ТРИМАТИ МЕЧ!» Бо державної самостійности України не можна виторгувати. Її можна лише здобути мечем і кров'ю!

50 років поза межами Батьківщини, 43 роки без Петлюри!.. Але перед очима стоїть його скромна, лагідна постать — у скромному френчі, з палицею в руках... А разом із тим бренять і його слова:

«Може когось із Вас опанувала зневіра? Пригадайте ті часи, коли ми виступили на арену боротьби, коли ніхто не знав, що таке Україна!» Порівняйте це із тим, що ви бачите нині навкруги себе!...»

Чуються його слова, слова нашого національного Мойсея, що провадив і

Головний Отаман Симон Петлюра. Київ, 1920 року.

провадить свій нарід у Землю Обіцяну:

«Перед нами гори перешкод, які заслоняють нам образ світлої майбутности України... Ще одно зусилля, ще одно напруження, і всі ви побачите те, що я бачу... І перед вашими очима розгорнеться, залляна сонцем свободи, широчина і велич української суверенної державности... Вона неминуче прийде!

ЗВЕРНЕННЯ

Секретаріяту Світового Конґресу ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ

(Кінцева частина)

... «Українська спільнота у вільному світі глибоко стурбована подіями в Україні. Тому Секретаріят Світового Конґресу Вільних Українців черговий раз піднімає голос протесту в обороні переслідуваних братів і сестер в Україні, які в самообороні вибирають в'язниці, заслання, переслідування, але не здають своїх позицій.

Чи маємо ми право дозволити, щоб жертва самоспалення в Києві пішла на марне? Чи не тяжить на нас братній обов'язок допомогти нашому народові?

Секретаріят Світового Конґресу Вільних Українців уважає, що сучасне становище українського народу вимагає постійної, об'єднаної протидії. В обличчі смертельної загрози з боку Росії, українська спільнота мусить виступити об'єднаним фронтом. Тільки єдність може бути запорукою нашого успіху. У цьому об'єднаному фронті мусять стати наші церкви, наші політичні партії й середовища, наша молодь, наші культурні й громадські організації.

В обороні українського народу в Україні Світовий Конґрес Вільних Українців організуватиме тривалу й плянову роботу, охоплюючи нею всі ділянки українського організованого життя у вільному світі та мобілізуючи для цього найдоцільніші засоби й форми.

Українці й Українки!

Існування нашого народу в Україні під більшою загрозою сьогодні, ніж будь-коли раніше. Хай у цій важкій для нашого народу годині не буде серед нас нікого, хто б став осторонь цього відповідального завдання — оборони своїх братів і сесетер. Кожен з нас повинен постійно, при кожній нагоді використовувати всі можливості, щоб справа переслідувань українського народу, справа насильної русифікації й фізичного винищування його на мить не зникла з поля уваги публічної опінії світу».

Вінніпеґ, 18 квітня 1969 року.

Президія Секретаріяту СКВУ:

о. д-р Василь Кушнір — президент, Іван Г. Сирник — заступник президента, Микола Плавюк — генеральний секретар, Мґр. Іван Іванчук — скарбник.

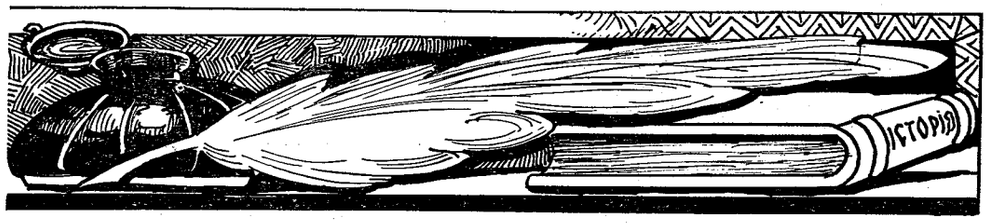

І. Драбатий

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ З'ЇЗД У КИЄВІ
(5-12 травня 1917 року)

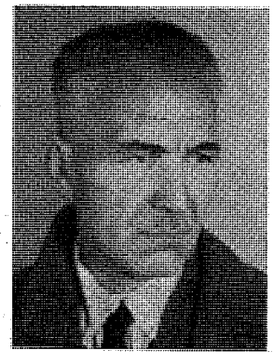

Проф. І. Драбатий — сот. Армії УНР.

5 травня 1917 року... Я і мій дядько Олександер Рябий прокинулися раніш звичайного. Не до спання було, бож нині Перший Військовий З'їзд, перший від двох із чимось століть!.. Нашвидку поснідавши, ми відразу вирушили, хоч знали, що до початку З'їзду ще дуже і дуже завчасно.

Ніжна зелень дерев, пахуче повітря, ясна блакить неба та радісно-тепле проміння весняного сонця підбадьорювали нас і ми легкою ходою прямували до Педагогічного Музею, де мав відбутися цей історичний Перший З'їзд.

Ще рано, але навколо повно людей. Майже все військові. Видно, що й інші делеґати на З'їзд, як і ми, не могли спати і поспішили до Музею. Усі обличчя сяють якимось урочистим сяйвом. Усі в підвищеному святочному настрою, обмінюються думками, знайомляться... Бож з'їхалися з усіх кінців російської імперії, з'їхалися вперше від віків.

Серед військових мас тут і там виднілися групи і окремі студенти та студентки, учні середніх шкіл та старші і молодші громадяни. В усіх, як і в нас, особливий святочний настрій.

Прямуємо до середини Музею і заходимо до залі, де має відбутися З'їзд. Там уже повно. Шукаємо місця на балконі, але і тут усе переповнене. І коли б не один із студентів, що був напередодні на моїй доповіді, то ми не знайшли б місця. Він, побачивши мене, щось шепнув своїм товаришам, що були у першому ряді, підійшов до нас і запропонував нам два місця, які ми радо зайняли.

Не знаю, як довго довелося нам чекати, бо час якось непомітно і швидко минав. Навкруги все гомоніло, як вода на провесні. Але раптом почувся оклик: «Просимо займати місця!» Почувся гуркіт стільців, поспішні кроки, і врешті усе затихло...

За президіяльним столом, начеб із-під землі, з'явилася характеристична, з бородою, постать професора Михайла Грушевського в супроводі вже не пам'ятаю кого. Усі відрухово встали. Не пам'ятаю також, якими словами відкрився цей пам'ятний З'їзд. Та й чи має нині то якесь значення-.. Перший Український Військовий З'їзд відкрито.

Спонтанно і одноголосно було обрано президію З'їзду, у склад якої увійшли: Володимир Винниченко, Симон Петлюра, полк. Юрій Капкан, Аполон Певний, Микола Міхновський та, як не помиляюся, Степан Письменний.

Тяжко вже нині пригадати цілий перебіг З'їзду, бож минуло п'ятдесят бурхливих років життя. Усе, що порушувалося на тому З'їзді, було для нас, його учасників, однаково важливим, але нині особливо яскраво виринають із пам'яти три наступні зворушливі моменти.

Перший з них це, коли полк. Капкан звернувся до З'їзду з проханням затвердити Перший Український полк ім. Богдана Хмельницького. Усі встали і довготривалими окликами «Слава!..» затвердили цю першу українську військову формацію. Щоправда, Богданівський полк кілька днів перед тим був затверджений генералом Брусіловим, командуючим Південно-Західнього фронту, але то було затвердження чужої нам влади. Затвердження ж Богданівського полку Першим Військовим З'їздом походило з волі самих українців. Гадаю, що ці дні, 5 - 12 травня 1917 року, належить уважати моментом відновлення збройних сил України.

Другим моментом був випадок, який трапився, як пригадую, на другий день З'їзду, коли засідання провадив А. Певний. Кілька хвилин після того, як залю засідань залишив С. Петлюра та В. Винниченко, до Президії З'їзду, видно возьний, передав два листи. Вони були заадресовані напевно до самої Президії, бо А. Певний відразу ж відкрив перший з них. Нашвидку пробігши очима цей лист, він зблід та звернувся до З'їзду з перепрошенням, що на хвилину мусить перервати дебати. Повернувшись до свого сусіда, вже не пам'ятаю хто то був, щось пошепки почав говорити, а сусід у той час також переглядав той лист.

У цей момент до залі увійшов С. Петлюра і видно відразу помітив, що щось сталося. Підійшовши до Певного, він запитав: «Що сталося?» А. Певний, стараючися сховати листа, якось розгублено відповів, що нічого не сталося. Але, видно, оте ховання листа спонукало Петлюру сказати: «А що то ви ховаєте? Давайте-но того листа, хай і я подивлюся». Певному не залишилося нічого іншого, як передати того листа С. Петлюрі.

З'їзд напружено слідкував за тим, бо всі відчули, що сталося щось вийняткове. С. Петлюра, швидко прочитавши листа, і звертаючись не то З'їзду, не то до Президії, сказав: — «Чому ж таке стурбовання такою дрібницею? Погрожують мене вбити... Ну що ж, уб'ють. А хіба серед вас мало таких, що можуть мене заступити? Не звертаймо уваги на такі дрібниці...» Із тими словами він кинув того анонімного листа до коша. В залі счинився начебто крик, почулися оклики: «ганьба! ганьба! Хай спробують! Ми нестимемо варту біля вас!..»

У цей момент увійшов В. Винниченко і, ясна річ, він також помітив цей неспокій. Підійшовши до С. Петлюри, запитав — «Що сталося?» — «Нічого особливого» — спокійно відповів С. Петлюра. «А хочете знати? Здається, що і вам є такий самий лист, як мені...» Із цими словами він передав В. Винниченкові другий коверт. Винниченко відкрив, нашвидку ознайомився із змістом листа і запитав: — «І що ви зробили?» — «Кинув до коша» — спокійно відповів Петлюра. «То хай іде і цей до компанії» — відповів Винниченко і також кинув листа до коша. Щоправда, помітним було, що цей випадок у Винниченка викликав певну дозу тривоги. Інцидент вичерпано, але він залишив великий слід на всіх учасниках З'їзду і передався пізніш усьому українському вояцтву. Петлюра вже тоді став леґендарним...

Третій випадок, що донині залишився у моїй пам'яті. Хтось із звичайних членів З'їзду попросив слова і сказав лише одно речення: — «Просімо Українську Центральну Раду якмога скорше проголосити самостійність України!» Це речення було вкрите спонтанними окликами «Слава!», які довго лунали в залі, і які вказували на прийняття цього побажання, як резолюції З'їзду. Дарма, що провідні особи З'їзду говорили, що це ще не на часі. Так, воно тоді ще не було на часі, особливо, коли взяти на увагу масу московського

війська, що перебувала в той час у Києві, та ту невеличку горстку людей, що стала тоді до праці, але це був вияв максимальних прагнень свідомого українського вояцтва.

І нарешті ще один момент, котрого не можна забути. Це — вияв соборности, але не такої пишномовної, яку проголошують нині при кожній нагоді, а якої в дійсності немає, а звичайної самозрозумілої, яка виявилася у привітаннях З'їзду.

Було б забагато наводити нині всі ті резолюції та постанови, які прийняв цей З'їзд, та і не пам'ятаю вже їх, але, пишучи ці рядки, належить згадати склад першого Генерального Військового Комітету, який вибрав цей Перший Український Військовий З'їзд у травні 1917 року, бо це був, ще раз хочеться підкреслити, перший початок творення новітніх українських збройних сил.

До Українського Генерального Військового Комітету були обрані: Симон Петлюра, Володимир Винниченко, д-р Іван Луценко, пполк. Віктор Павленко, полк. Олександер Пількевич, генерал Михайло Іванів, Арсен Чернявський, Аполон Певний, пполк. Юрій Капкан, Микола Міхновський, Федір Селецький, Степан Граждан, пполк. Віктор Поплавко, пор. Михайло Полоз, Степан Письменний, Василь Потішко, Дмитро Ровинський (жид) і Горемика-Крупчинський.

Як видно зі складу Комітету, члени З'їзду не звертали уваги на політичну приналежність кандидатів, бо лише п'ять із них виразно належали до того чи іншого політичного угрупування — (Петлюра, Винниченко, Луценко, Міхновський та Полоз), натомість вибрали їх як людей праці в надії, що працюватимуть для добра української справи. І за дуже малим вийнятком наші надії справдилися. Таким вийнятком виявився пізніш Горемика-Крупчинський, якого перед Другим Військовим З'їздом здемаскував обер-прокурор Південно-Західнього Фронту Батог, як аґента російської таємної поліції та якого на Другому Військовому З'їзді було виключено зі складу Комітету. Багато пізніше, бо вже десь вкінці 1919 року, разом з боротьбістами до большевиків перейшов Полоз.

Не відомо, чи збереглися десь протоколи того першого З'їзду, бож большевики та денікінці напевно постаралися їх знищити, захопивши Київ, а може хтось і зберіг їх і вони чекають на дослідження. Так чи інакше, але члени того З'їзду в більшости вже не живуть, тож хай цей короткий спогад буде тою малекою цеглиною, яка в майбутньому може спричинитися до насвітлення подій того часу в правдивому світлі, коли історики будуть їх опрацьовувати.

УКРАЇНСЬКІ ПІДПРИЄМСТВА, ЯКІ СВОЇМИ ОГОЛОШЕННЯМИ ПІДТРИМУЮТЬ "ДОРОГОВКАЗ"

U. B. A. TRADING CO. LTD.
Одинока українська гуртівня харчових і тютюневих виробів
300 Dwight Ave. — Toronto 14, Tel.: 252-2246
138 Euclid Ave. — Toronto 3, Tel.: 366-2324

R. CHOLKAN & CO. LTD.
Найбільша в Канаді Українська Аґенція купна і продажу нерухомостей і загальної асекурації
527 Bloor St. West — Tel.: 532-4404
2232 Bloor St. W., Toronto, Ont. Tel.: 767-5454
10 Collier St., Barrie, Ont. Tel.: 728-4401

ALBERTA FUEL OIL LIMITED
24-годинна обслуга
Перша Українська Самостійна фірма достави опалової оливи.
278 Bathurst St., Toronto 2B, Tel.: EM 2-3224

ALPHA FURNITURE CO. LTD.
власники:
ЯРОСЛАВА і МИХАЙЛО ШАФРАНЮКИ
1042 Bloor St. W., Toronto, Ontario
Телефони: 531-5133 і 531-5882

DNIPRO FUEL OIL LTD.
Українське підприємство опалової оливи
2174 Dundas St. W., Toronto, Tel.: 537-2169

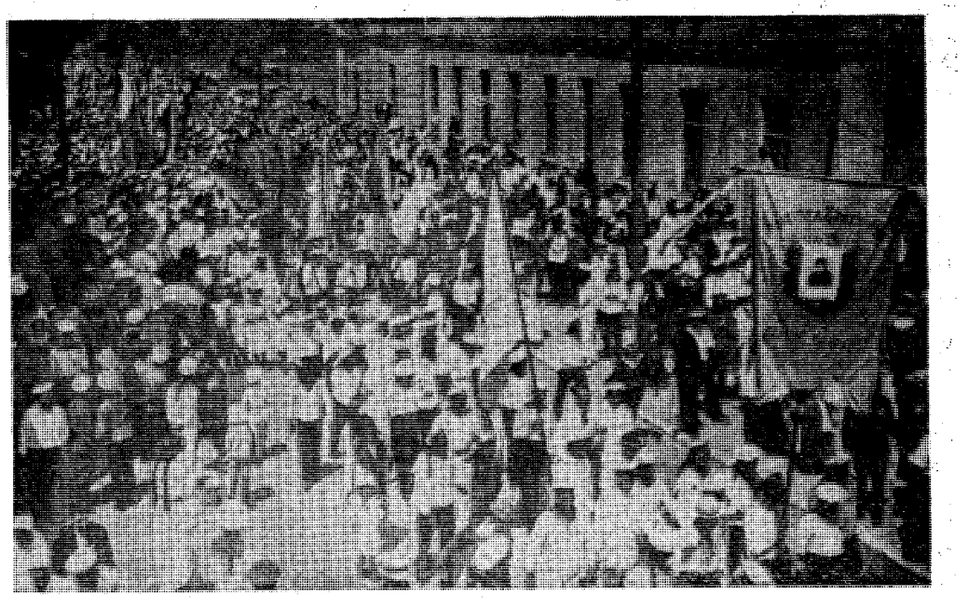

Величава маніфестація Української Чорноморської Громади у Севастополі 10-го травня 1917 року.

Я. Христич

УКРАЇНСЬКІ ЗЕЛЕНІ СВЯТА У СЕВАСТОПОЛІ
(Спогад учасника)

Якнм Христич — мічмаи фльоти УНР, кол. члеи Української Центральної Ради.

Рада Севастопольської Української Чорноморської Громади улаштувала на перший день Зелених Свят 1917-го року небувалий тут похід вулицями міста по старій українській традиції, а саме: шість селянських драбинчастих возів, наповнені свіжим пахучим сіном, вкриті килимами, прикрашені квітами і клечанням, — повільно везли направду «чумацькі - круторогі» ситі воли, якими правили старенькі сивоусі козаки-чорноморці (гей би «чумаки»), а коло кожного воза ще по два верхівці на конях, одягнені в запорожські однострої-жупани, з рушницями за плечима і малиновими прапорцями.

На тих возах сиділи і стояли молодиці та дівчата в літніх вишиваних народніх одностроях, з вінками на головах та з барвистими намистами-коралями з різнобарвними лентами на шиях. Між ними були і браві хлопці-моряки. Всі вони святочно розбавлені, у веселому настрої, усміхнені...

Замітним було те, що на першому возі посеред дівчат сиділа старша віком жінка в мальовничому полтавському старовинно-козацькому жіночому

строю. Це була українка з Полтави — пані Оксана Колчак (почесний член СУЧГромади), дружина командуючого Чорноморською Воєнною Фльотою адмірала Колчака.

Парада почалася о годині 7,30 рано на великій площі-майдані, коло «Графської Пристані», яка була цілковито заповнена моряками і цивільними глядачами ще ніколи небувалої у Севастополі такої події, як Українські Зелені Свята. Морська оркестра грала «Марсельєзу» під громові оплески присутніх на майдані.

Коли вози посувалися головними вулицями, лунали українські народні пісні, а мешканці, що заповнювали пішоходи-тротуари, закидали вози квітами. Похід закінчився десь біля 9-ої години біля Кургану адмірала Нахімова.

Було то справді величаво-гарне, чаруюче, національно-українське святкування Зелених Свят — символічне видовище, яке, на жаль, у Севастополі вже більше не повторилося. У той день домівка Ради УСЧГромади була відповідно удекорована як в середині, так і з-зовні. На балконі маяли національний і малиновий прапори та красувався гарно прибраний квітами великий портрет Тараса Шевченка.

У цей пропам'ятний день Українських Зелених Свят у Севастополі, на наказ Морської Ради Депутатів — Морський Парлямент Центрофлот — на щоглах усіх кораблів Чорноморської Воєнної Фльоти, на твердинях — фортеці берегової оборони і на касарнях морської піхоти ВПЕРШЕ по віковій московській неволі гордо замаяли українські національні прапори — прапори Української Волі!.. Після Зелених Свят наш національний прапор ще маяв на частині бойових кораблів до грудня 1917-го року, тобто до приходу большевиків до Севастополя.

І. Липовецький

МАРІЯ ЛІВИЦЬКА

9-го квітня ц. р. сповнилося 90 років життя вдові по Президентові УНР в екзилі Андрієві Лівицькому — Марії Варфоломієвні Лівицькій. Глянути на пройдений нею життьовий шлях, то значило б перегорнути не одну сторінку українського революційного руху перед 1-ою світовою війною, як також не одну сторінку української визвольної боротьби в пізніших часах, бо життя і діяльність Марії Лівицької були тісно пов'язані як з першим, так і другим.

Марія Лівицька народилася 9-го квітня 1879 року в Бердичеві на Київщині в родині Варфоломія Ткаченка. Втративши швидко матір, була вихована батьком, людиною освіченою і свідомим українцем, в атмосфері старих українських традицій. Середню освіту одержала спершу в Подільській, а потім у Фундуклеївській гімназії у Києві. Одержавши матуру, належала до Української Студентської Громади і до РУП (Революційна Українська Партія). У революційній праці стрінулась вона із своїм майбутнім чоловіком Андрієм Лівицьким, з сестрою якого приятелювала ще з гімназійних років. У той час вона належала також до Української Жіночої Громади, головою якої була дружина Євгена Харламповича Чикаленка.

Революційна Українська Партія, що її у 1901 році заснував харківський адвокат М. Міхновський, і ряди якої в швидкому темпі заповнила не тільки тогочасна українська національна еліта, але і національно свідома українська молодь, — в 1901 - 1905 роках провадила широко розгалужену підпільну революційну діяльність, друкуючи і розповсюджуючи нелегальну літературу та підготовляючи народ до революційних дій. Цій небезпечній підпільно-революційній роботі із запалом віддавалась і Марія Лівицька, особливо тоді, коли Андрій Лівицький, переїхавши до Лубень, став провідником

Управа Союзу Українок-емігранток у Польщі каденції 1932-1933.
На світлині: сидять — О. Садовська, В. Завадська, М. Лівицька і Н. Саліковська; стоять — К. Чайківська, О. Лукасевич, Е. Кметова і М. Шевченкова.

РУП на кілька повітів Полтавщини. Про цей період життя родини Лівицьких св. пам. пастор Павло Крат пише («Наш Вік», 8. 12. 1951):

...«Марія Варфоломієвна, хоч на зріст невеличка, але мала великий дух, як і її чоловік. За Україну вона була готова жертвувати собою та долею своєї дитини, — чого і від Андрія сподівалася. Знала, яка доля її жде, коли поліція їх відкриє, дізнавшись, чого вони до Лубень приїхали. Але готова була на все, як той вояк, що стоїть в бою між роєм куль»...

І це жахливе сталося, але пізніш, у 1908 році, коли Андрій Лівицький за свою революційну діяльність був арештований та ув'язнений, і коли великих зусиль його приятелем коштувало, щоб звільнити його з в'язниці та урятувати від заслання на Сибір У цей час і Марія Лівицька перебувала під домовим арештом і судом.

1917-ий рік... Оспівана поетами краса і чар відродження країни. Здавалось, що ціль осягнута, що революційна праця і терпіння не пішли на марно. Починаючи від 1917 року, за часів Центральної Ради, Андрій Лівицький, що був тоді на становищі губернияльного комісара Полтавщини, осягає щораз вищі становища в Державному Центрі і щораз більш відповідальні обов'язки. А разом із тим і Марія Варфоломієвна мусіла переживати і радість з успіхів, і смуток з невдач, маючи до того ще й обов'язки по утриманні дому і вихованні своїх дітей.

Після великих днів державности настали сумні дні скитальщини. Тарнів, Варшава... Андрій Лівицький — голова Ради Міністрів УНР, по смерті Головного Отамана Симона Петлюри — його наступник, найвищий репрезентант української визвольної боротьби. Дім родини Лівицьких у тому часі стає центром, через який щодня, від рана до пізнього вечора, проходять десятки людей. Тут накреслюються пляни поточної праці українських організацій і офіційних осіб, тут складаються звіти з проробленої ними роботи, тут одержує директиви кожний, хто вибирається на той чи інший український з'їзд,

або міжнародній конґрес, яких так багато було тоді в різних ділянках нашого і міжнародного життя. Здається, що ні одна подія в українському житті не відбувалася без того, щоб не бути узгідненою з президентом Андрієм Лівицьким. Не будемо говорити тут про те, яку ролю відгравала та яких зусиль вимагалося тут і від Марії Варфоломієвни Лівицької, яка, при тому всьому, знаходила час і для громадської роботи. Перебуваючи у Варшаві, вона очолює «Союз Українок Еміґранток у Польщі», який в 1929 році, завдяки її старанням, був залеґалізований, як самостійна статутарна організація. Життя Союзу в тому часі заповнюється доповідями, літературними вечорами, академіями, «святами матері», ялинками для дітей, виставками українських вишивок тощо. А поруч із цим Союз провадить сталий Діточий Клюб, у 1930 році засновує, разом з Корпорацією «Запорожжя», Курси сестер жалібниць, провадить Курси протигазової оборони і т. ін.

«Події назрівають. Всі ви мусите поспішати із закінченням освіти, бо треба буде повертатися на Вкраїну» — казала Марія Лівицька авторові цих рядків, коли одного разу зголосився він до Президента Андрія Лівицького, щоб поінформувати його про діяльність Корпорації «Запорожжя».

І ці події прийшли, але і друга світова війна не виправдала українських надій. Нищівною хуртовиною пронеслася вона по широких степах України, заливаючи її вогнем, кров'ю і слізьми. Зруйнувала вона також, довгими роками творену, організаційну структуру української еміґрації та розпорошила її по цілому світові.

Затьмарені політичні обрії, безнадійне перебування в таборах Німеччини... Всі думки, а разом із цим і всі шляхи та надії українського політично-громадського активу скеровуються тепер до Майнц-Кастелю, місця осідку Президента Андрія Лівицького, де провадиться тяжка і інтенсивна праця, щоб у нових повоєнних обставинах життя української еміґрації набрало нових організаційних форм. День 16-го липня 1948 року, коли відбулася 1-ша Сесія Української Національної Ради, був днем тріюмфу і днем завершення цих зусиль.

Швидко перегортаються сторінки цієї нашої недавньої минувшини, на яких щораз з журбою радість переплітається, але як тяжко було їх писати, писати тяжким зусиллям, найвищим напруженням розуму, нервів і цілої істоти.

17-го січня 1954 року відійшов у Вічність Президент Андрій Лівицький, з яким ділила вона радість і смуток свого життя. У 1957 році вона двоїть своє материне серце, залишаючи в Німеччині дорогу їй могилу свого чоловіка, а також на чоловому пості в Державному Центрі — свого сина, сьогоднішнього Президента УНР, та переїздить до Америки, щоб у більш спокійних умовинах, в родинному вогнищі своєї дочки — Наталії Холодної, прожити решту Богом призначених днів.

Сьогодні кордони ділять нас, але ми знаємо, що і тепер, після цих довгих років праці для української визвольної ідеї, вона не спускає із зору жодної події в українському житті і радіє з кожного успіху. «Радію, що непохитно зберігаєте традиції героїчної боротьби за волю нашої Батьківщини — України» — писала вона нам, вітаючи З'їзд СБУВ у Канаді. — «На цих традиціях та на споминах про наші визвольні змагання молоде покоління, що прийде на зміну старих борців, — буде творити нове життя у Вільній Самостійній Україні. Щасти Вам Боже!»

Щасти Боже і Вам, Високодостойна Пані Президентово. Хай Всевишній збереже Вас серед нас ще довгі роки!

Пам'ятник на могилі св. пам. ген.-полк. О. Загродського, посвячення якого відбулося 3-го травня 1969 року.

На світлині: зліва — Архимандрит Святослав з Маямі і митр. прот. П. Фалько з Бавнд Бруку, зправа — митр. прот. І. Данилевич з Нью Йорку і митр. прот. О. Мицик з Честеру.

Із збірки хор. Грінченка.

ПОСВЯЧЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА
на могилі св. пам. ген.-полк. О. Загродського

На розлогому українському православному цвинтарі, біля Церкви-Пам'ятника, в Бавнд Бруку вже поховано багато наших видатних науковців, громадських діячів, як також і вояків — учасників збройної боротьби за волю України. 3-го травня 1969 року тут посвячено пам'ятник і на могилі св. пам. генерал-полковника Олександра Загродського, що назавжди залишив наші вояцькі лави 4-го серпня минулого року.

На урочисте посвячення пам'ятника зібралася численна громада: учасники Зимового Походу — лицарі Ордена Залізного Хреста та вояки-ветерани різних формацій. Всі вони, хоч і у цивільних одностроях, але з орденами і медалями на грудях та з прапорами своїх організацій. Серед прапорів: бойовий прапор 3-ої Стріл. Залізної дивізії Армії УНР, Відділу ОбВУА з Нью-Йорку, Б-ва кол. Вояків 1-ої УД УНА, Об'єднання кол. Вояків УПА. Серед присутніх, крім вояцтва, багато представників різних організацій і товариств, друзів і знайомих покійного Генерала, а також учнів школи при Церкві св. Андрія в Бавнд Бруку.

Чин посвячення пам'ятника очолив і перевів Архимандрит Святослав у сослуженні митр. протоієреїв П. Фалька, І. Данилевича з Нью-Йорку, О. Мицика з Честеру та протодиякона М. Ольхового з Нью-Йорку. Співав хор під керуванням проф. Завітневича. Над могилою промовляла пані Марія Волосевич з Канади — лицар Ордена Залізного Хреста, вдова по Начальникові Штабу Волинської дивізії.

Піід час тризни, яка відбулася після відправи на цвинтарі, і яку молитвою поблагословив Архимандрит Святослав, було виголошено багато промов, у яких приявні, згадуючи життєвий шлях покійного Генерала, віддали йому заслужену пошану. З промовами виступали: сот. д-р І. Козак від ОбВУА, пані М. Волосевич від Волинської дивізії і Союзу Українок Канади, Архимандрит Святослав з Маямі — промовляв як один із близьких друзів Покійного, майор О. Негребецький з Канади — від Кінного полку Чорних Запорожців, майор З. Шкурупій — від СБУВ у Канаді, ген.-пор. О. Вишнівський, митр. протоієрей О. Мицик, прот. Є. Новицький, дир. І. Крамаренко — від Представництва Держ. Центру УНР в Америці, інж. Байбак — від ДОБРУС-у, пор. М. Суржко — від Волинців, І. Поліщук — від Союзу Ветеранів Українського Резистансу, полк. Лопатинський — від Об'єднання кол. Вояків УПА, д-р С. Ріпецький — від УСС, проф. І. Паливода — від Головної Управи Т-ва Сприяння УНРаді, ред. В. Вайда, д-р С. Федак — від Коорд. К-ту Українських Організацій, інж. хор. Г. Василевський, п. Гайдук — від Вільного Козацтва. Крім того були зачитані привітання від ген.-пор. М. Крата і Генеральної Управи Федераці Українських Ветеранських Організацій у Вільному Світі.

Пам'ятник споруджено заходами Орденської Ради при матеріяльній підтримці лицарів Ордена Залізного Хреста, кол. Вояцтва, друзів, знайомих і громадянства. В узгідненні оформлення цього прекрасного пам'ятника, гідного того, хто під ним спочив навіки, брали участь хор. Т. Грінченко і майор І. Винник від Орденської Ради при діяльній співпраці п-ва Юлії і Володимира Безсонових.

На закінчення трапези від імені Орденської Ради та всіх приявних була висловлена подяка всім тим, що спричинилися до так багатого прийняття, і зокрема пані Ю. Б., під головуванням якої проходили приготування до трапези. Приявні на залі гучно відспівали їм «Многая літа». Після молитви-подяки спонтанним співом «Христос Воскрес» і українського національного славня цю урочистість було закінчено.

Т. Грінченко.

ЗБОРИ ЛИЦАРІВ ОРДЕНА ЗАЛІЗНОГО ХРЕСТА

Також 3-го травня 1969 року, в пообідніх годинах, в залі української школи при Церкві св. Андрія відбулися збори учасників Першого Зимового Походу. Зборами керував сот. І. Лютий, секретарював хор. Василевський. Було обрано новий склад Орденської Ради, до якої увійшли: майор В. Біловщук, майор І. Винник, майор С. Захвалинський, хор. Т. Грінченко і пор. М. Суржко. До Контрольної Комісії увійшли: сот. І. Козак, майор М. Каплистий і сот. Б. Єфремів. Представником на Канаду обрано паню М. Волосевич.

Т. Г.

Українське Похоронне Заведення
КАРДИНАЛ І СИН
366 Bathurst Se. — Tel.: 368-8655
92 Annette St. (at Keele) — Tel.: 762-8141
Toronto, Ont.

THE FUTURE BAKERY CO.
735 Queen Street West — Tel.: EM 8-4235
HOME TOWN BAKERY
164 Kane Avenue — Telephone: RO 7-7246
Анна і Роман Вжесневські,
власники пекарень:
«Будучність» і «Говм Тавн»

TRIDENT REAL ESTATE LTD.
2196 Bloor St. West — Toronto, Ont.
Tel.: 766-3452

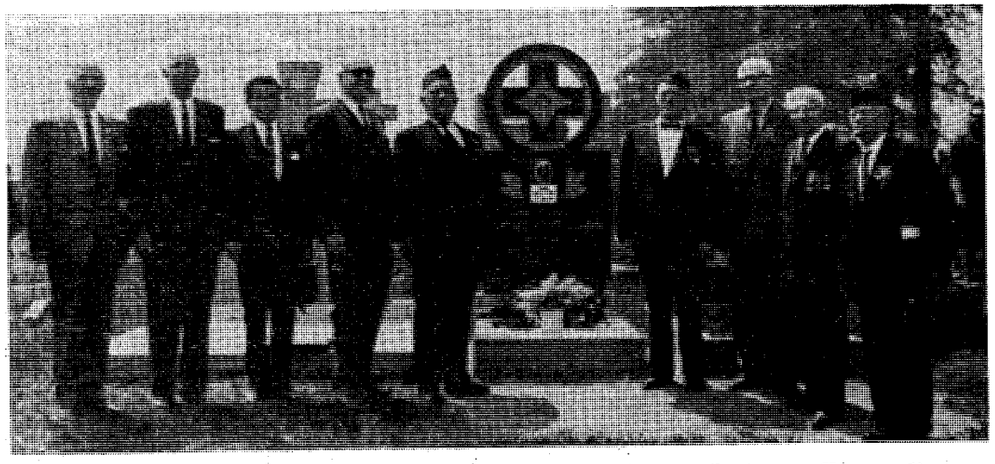

Група учасників Зимового Походу — лицарів Ордена Залізного Хреста біля пам'ятника на могилі ген.-полк. О. Загродського.

На світлині: зліва — хор. Г. Василевський, майор В. Біловщук, пор. М. Суржко, хор. Ф. Грінченко, майор І. Винник; зправа — майор М. Каплистий, майор О. Негребецький, сот. Шило, сот. П. Дубрівний.

Із збірки хор. Грінченка.

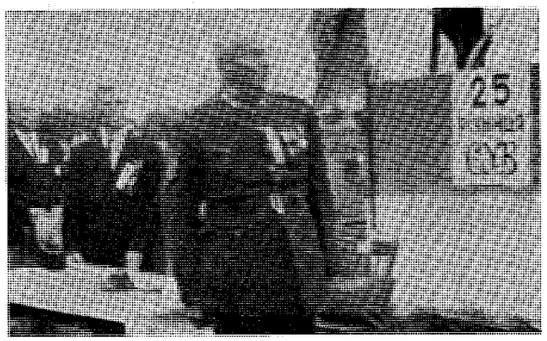

ПРОЩАЛЬНИЙ САЛЮТ

(Уривок листа Ген. Управи Федерації Українських Ветеранських Організацій у Вільному Світі)

"Ви, дорогі Побратими — Лицарі Ордена Залізного Хреста, поставили, і сьогодні посвятили, Йому пам'ятник рукотворний, бо нерукотворний пам'ятник Він поставив сам собі ще за свого життя. Його велична постать відніє на кожній сторінці, залізом і кров'ю писаної, історії Української Визвольної Боротьби, на кожній сторінці нашої Книги Буття на скитальщині. Вона зберігається у глибині сердець і душ вдячного українського вояцтва, яке твердою і залізною рукою Він водив до перемог і слави.

Ви поставили Йому пам'ятник наших вдячних вояцьких сердець, а нам здається, що і цим разом, коли у цьогорічний сонячний серпневий день, у 50річчя спільного маршу на Київ, ми зберемось на торонтонських передпіллях і виладнаємо наші лави, то знову, як колись, і як не раз, під'їде до нас роскішне авто, прикрашене жовтоблакитним прапорцем. І вийде з нього наш дорогий Батько Отаман, як ми Його називали, вийде в повній уніформі українського генерала, з нагрудною відзнакою нашого Союзу під бойовими орденами на грудях, на хвилину зупиниться, щоб разом із нами помолитися, а потім увійде на приготовлену для Нього трибуну і промовить до нас, до наших сердець і душ, вливаючи у них надію на кращу будуччину.

Наш Батько Отаман, генерал-полковник Олександер Загродський, живе між нами, живе у наших думках, у наших вдячних вояцьких серцях. Живе і житиме на сторінках історії, в серцях і душах як сучасних так і майбутніх поколінь!.."

З життя громад й організацій

КОНФЕРЕНЦІЯ ЛІҐИ ВИЗВОЛЕННЯ НАРОДІВ СССР

Ліґа Визволення Народів СССР (Паризький Бльок) була створена в 1953 році в Парижі. Основниками Ліґи були видатні діячі еміґрацій неросійських народів СССР. В її склад входять національно-політичні центри: Вірменії, Азербайджану, Білорусі, Грузії, Ідеаль-Уралу, Криму, Північного Кавказу, Туркестану та України.

Згідно із статутом, «Ліґа має координувати стремління цих народів для успішної боротьби проти кремлівської комуністичної диктатури за здійснення національних стремлінь і привернення державної незалежности цих народів, що стали жертвою совєтської окупації».

Першим Президентом Ліґи був колишній міністр закордонних справ незалежної Грузії Е. Ґеґечкорі, після нього Ліґу довший час очолював Президент Ради Білоруської Народньої Республіки Н. Абрамчик. Ліґа має свої відділи в Нью-Йорку, Парижі та в Лондоні. В роках 1958-1966 Ліґа випускала англомовний журнал — «Проблеми Народів СССР». В міру потреби Ліґа влаштовує політичні маніфестації в країнах вільного світу та складає деклярації в справах міжнародньої політичної ситуації та розвитку внутрішньо-політичних подій в СССР.

30-го березня ц. р. в Мюнхені відбулася чергова Конференція Ліґи. Учасники Конференції заслухали звідомлення Президії Ліґи, а також доповіді про міжнародню ситуацію і положення неросійських народів у Совєтському Союзі. У висліді переведених дискусій, було прийнято ряд резолюцій політичного та організаційного характеру.

Конференція змінила статут в тому напрямку, що Президія Ліґи вибирається не на один, а на два роки та

Президент Микола Лівицький промовляє на зустрічі з українським громадянством у Торонті.

обрала нову Президію Ліґи в склад якої увійшли: Микола Лівицький — Президент, Н. Амбрамчик, А. Кунта, А. Акіш, Н. Цінцадзе і проф. д-р Т. Каґатай — члени Президії.

В Конференції взяла участь численна делеґація ВО УНРади на чолі з Керманичем Ресорту Зовнішніх Справ д-ром В. Федорончуком.

31-го березня в одному з мюнхенських ресторанів відбулося прийняття, що його влаштувала нова Президія Ліґи. На цьому прийняттю були присутні американські, німецькі та інші чужинецькі гості, переважно представники сателітніх народів. Присутнім журналістам і гостям були роздані комунікат і резолюції в англійській та німецьких мовах. Новий Президент Ліґи — Микола Лівицький виступив з короткою політичною заявою та відповідав на запити журналістів і гостей. З дуже прихильною промовою виступив представник німецького наукового світу проф. Болко фон Ріхтгофен. Серед гостей був приявний також директор Радіо «Свобода» — Вальтер Скотт, колишній консул Америки у Мюнхені.

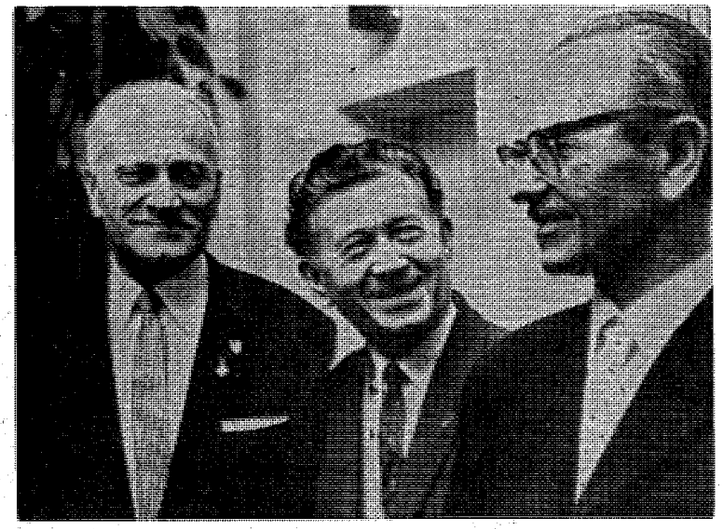

Президент УНР в екзилі Микола Лівицький, редактор "Вільного Слова" д-р Ст. Росоха і президент Білоруської Республіки в екзилі інж. М. Абрамчик. Торонто, січень 1968 року.

ВЕЧІР НАШОЇ МАТЕРІ

27-го квітня ц. р. в залі Катедральної Громади при Соборі св. Володимира в Торонті відбувся Товариський Чайний Вечір для вшанування ВДост. Марії Лівицької з нагоди 90-их роковин з дня її народження.

Організацію цього вечера, при всебічній співпраці активу пань, перевів Ювілейний Комітет, у склад якого входили — Марія Волосевич, Валентина Завадська, пполк. Іван Липовецький, д-р Зоя Плітас, майор Захар Шкурупій, майор інж. Іван Янішевський.

ВДост. Ювілятка, з огляду на стан здоров'я не змогла прибути до Торонта і її родину репрезентував п. М. Харина із трьома синами — її правнуками.

Цю небуденну урочистість коротким словом відкрив голова Ювілейного Комітету пполк. І. Липовецький, привітавши Святочну Громаду та зазначивши, що «ВДост. Ювілятка цією урочистістю вшановується не тільки тому, що вона осягнула патріяршого віку, не тільки тому, що була дружиною найвищого репрезентанта української визвольної боротьби св. пам. президента Андрія Лівицького і є матір'ю сучасного президента УНР в екзилі ВДост. Миколи Лівицького, — але й тому, що в українську визвольну боротьбу, починаючи від далеких дореволюційних

часів, вкладала багато особистого труду і ціле своє життя присвятила служенню українській визвольній ідеї...» Відкривши цю урочистість, голова Ювілейного Комітету дальше ведення її програми передав інж. І. Янішевському.

Інж. І. Янішевський, як господар урочистости, запросив Всеч. о. прот. Д. Фотія, капеляна 5-ої Станиці СБУВ, відчитати молитву, а після неї попросив до слова паню В. Завадську, яка в широкій доповіді насвітлила життєвий шлях ВДост. Ювілятки. Після доповіді присутні спонтанно відспівали «Многая літа». Юнак Лесь Волосевич продеклямував вірш Олеся — «Моїй Матері». Панна Вікторія Мазур відіграла на піяніні «Забутий вальс». Жіночий хор ОДУМ-у під мистецьким керівництвом пані Валентини Родак, появу якого на сцені заля привітала довгими і щирими оплесками, — проспівав низку пісень.

Далі слідували привіти, які зачитав пполк. І. Липовецький. Серед них слід відмітити: привіт Генеральної Управи Федерації Українських Ветеранських Організацій у Вільному Світі, Генеральної Управи Союзу Бувших Українських Вояків у Канаді, Крайової Управи Союзу Українських Комбатантів Австралії, Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції (за підписом ген.-полк. О. Удовиченка), Тва Прихильників Української Народньої Республіки у Торонті, Головної Управи Українського Національно-Демократичного Союзу в Канаді, Союзу Українок Канади, мічмана Фльоти УНР Я. Христича, Союзу Українських Ветеранів в США — Станиця в Чікаго та ін.

Після цього ціла низка представників українських організацій склала усні привіти, а серед них: Всеч. о. прот. Ю. Ференців в заступництві ВПреосв. Владики Михаїла, член УНРади інж. І. Янішевський — від ДЦ УНР, п. І. Дубилко — від Представництва ВО УНР у Канаді та ін. Промовляючи в імені 2-ої ґенерації, п. М. Гетьманчук у своїй промові підкреслив, що відзначення 90-ліття ВДост. Ювілятки виходить далеко поза рами імпрези української торонтонської громади, що воно є, і має бути, подією далеко ширшого значення, а також висловив побажання, щоб заіснував сталий комітет, який дбав би про те, щоб, хоч на ювілейних етапах життя, належно вшановувати тих осіб, що належать до цілої української нації. Д-р О. Яворський, підкресливши у своїй привітальній промові відданість ВДост. Ювілятки українській визвольній ідеї, пригадав також імена багатьох жінок, що брали чинну участь в українській визвольній боротьбі, або всебічно допомагали своїм чоловікам у виконуванні ними різних відповідальних завдань у державному апараті, — та закликав українське жіноцтво наслідувати їх у своєму житті.

Після офіційної частини відбулося чайне прийняття. Прислуговували юні ОДУМ-івки в національних вбраннях. На їхніх обличчях світилася радість і задоволення, що вони також можуть внести і свою данину праці в успішне переведення цього урочистого Вечора нашої Матері...

ПОДЯКА

Всім Приятелям, Знайомим та Організаціям, які усно чи листовно привітали мене з моїм 90-літтям, а також усім Організаторам та Учасникам Ювілейних Святкувань, тут і за кордоном, складаю свою сердечну подяку.

Марія Лівицька

ДОПОМОЖІТЬ ЗАВЕРШИТИ ВЕЛИКЕ ДІЛО

Комітет будови Храму Св. Симона в Парижі 30 вересня 1968 р. купив гарний будинок у пристойній дільниці Парижу на 6 рю де Палестін (метро — Журдан). Купив на ім'я Братства Св. Симона, бо це з огляду фінансово-податкових можливостей та наших історичних традицій одкриває перед нами великі перспективи.

Дім має 15 кімнат на трьох поверхах, разом 384 кв. м. площі. Має центральне огрівання мазутом і 90 кв. метрів подвір'я, яке — як і самий дім — виходить на рю де Палестін. Будинок вживався як школа, що улегшило його придбання та, крім того, його пристосування до церковного й громадського вжитку.

Куплено його за 420,000 фр. (84,000 долярів). Разом з нотаріяльними і державними видатками за будинок заплатили 450,000 фр. Готівкою Комітет вплатив 330,000 фр., а на решту взяв кредит. (Вартість будинку в долярах таким чином виносить 90,000 долярів).

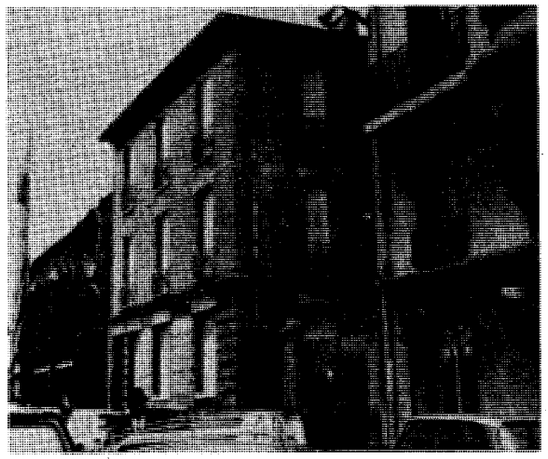

Будинок, який набуто для приміщення Храму св. Симона і Культурного Осередку в Парижі.

ВЕЛИКА ДАТА

10 травня 1879 року народився у Полтаві Симон Петлюра, майбутній Головний Отаман Військ Української Народньої Республіки, Будівничий Української Держави.

25 травня 1926 року, на 47 році життя, він упав на бруку Парижу від куль нашого ворога.

З важким болем пригадуємо цю трагедію і не забудьмо, що цього року сповняється 90 років з дня народження нашого Національного Героя.

Подякуймо Господу Богу за Його ласку, що послав нам цього творця нашого державного відродження і Визвольної Боротьби 1917 - 1921 років. Пригадаймо, що в Парижі викінчується Храм Св. Симона — дім Молитви та Осередок українського культурного життя, що увіковічнить і пам'ять Головного Отамана. Не

поскупімся в травневих імпрезах 1969 року на підтримку цього чергового пам'ятника Симонові Петлюрі, що почне діяти саме в 90-ліття Його народження.

За Комітет побудови Храму:

Петро Плевако — Голова

Інж. д-р А. Жуковський — Заступник Голови, в. о. Секретаря і Скарбника

З днем 1-го червня 1969 року, осідок Комітету переходить до власного будинку Храму й Осередку:

Mr. P. Plewako, 6 rue de Palestine, Paris, 19-me. France.

ЖИТТЯ ВЕТЕРАНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

26-ий З'ЇЗД Т-ВА Б. ВОЯКІВ АРМІЇ УНР У ФРАНЦІЇ

(Афілійоване до Національної Унії Комбатантів)

У днях 24-26 травня 1969 року в Парижі відбувся 26-ий З'їзд Т-ва б. Вояків УНР у Франції. З'їзд провадила президія в складі: майор П. Гринюк — голова, сот. Я. Возняк — заст. голови і В. Андрійчак — секретар.

Відкривши З'їзд, майор П. Гринюк запропонував вшанувати св. пам'ять українських генералів: А. Вовка — кол. керманича Ресорту Військових Справ ВО УНРади, О. Загродського — кол. командира 2-ої Волинської дивізії і М. Капустянського — кол. квартирмайстра Ген. Штабу Армії УНР, а також членів і приятелів Т-ва: сот. І. Гораїна, майора П. Василіва, пор. І. Вонархи-Варнака, пор. Л. Токайла, М. Кантора, Іл. Адама, Т. Соляника, князя М. Карачевського-Вовка, Ол. Синявського, М. Лузанова, пані Л. Горячої-Бацуци і Я. Ладухина.

Під час праці мандатної комісії секретар З'їзду зачитав надіслані привітання. Учасників З'їзду вітали: Президент УНР в екзилі Микола Лівицький, Голова УНРади д-р Я. Маковецький, голова В. О. УНРади д-р А. Фіголь, Керівник Канцелярії Військового Ресорту майор Л. Василів, голова Т-ва сот. В. Недайкаша, Генеральна Управа Федерації Українських Ветеранських Організацій у Вільному Світі, Головна Управа Союзу Українських Комбатантів Австралії, Управа Української Комбатантської Ради у Великій Британії, Управа Українського Громадського Центрального Комітету у Франції та інші українські організації і окремі члени Т-ва.

Перед початком ділових нарад слово було дано генеральному секретареві Т-ва М. Ковальському, який в короткій доповіді зосередив увагу учасників З'їзду на сучасній внутрішній ситуації в СССР, як в Україні, так і в інших його частинах, а особливо в Середній Азії.

В діяльності Управи Т-ва головну увагу було скеровано на збудування пам'ятника на могилі Командарма УНР св. пам. генерал-полковника М. Омеляновича Павленка, що похований в Парижі на цвинтарі Пер-Ляшез. Справу будови пам'ятника було доручено спеціяльній комісії, в склад якої входили: майор П. Василів, сот. В. Лисак-Лисаченко, пор. Г. Цюпак, І. Кобрин, Г. Гаврилко і П. Татарчук — голова Парафіяльної Ради УАПЦ в Парижі. Комісія із свого завдання належно вив'язалася і З'їзд висловив їй належне признання і щиру подяку, як також і всьому українському вояцтву, що своїми пожертвами допомогли Управі Т-ва здійснити цю давню її мрію.

Широка співпраця Управи Т-ва, як також і деяких осередків, з іншими, і зокрема французькими, комбатантськими організаціями заслуговує на особливу увагу і могла б бути темою окремого допису. З'їзд сконстатував велику роботу на цьому відтинку і висловив побажання, щоб українська молодь, зрозумівши вагу відчинених дверей до французької комбатантської спільноти, була готова перейняти прапор Т-ва і продовжувала маніфестувати українську приявність всюди, де тільки можна. У цій точці порядку денного З'їзду було зачитано та обговорено також 1-ий Комунікат Федерації Українських Ветеранських Організацій у Вільному Світі.

Окрему точку програми З'їзду становили доклади репрезентантів окремих осередків Т-ва про їх діяльність на місцях. Вони, разом із звітами Управи, показали активність Т-ва та незломне бажання членства продовжувати працю для плекання традицій боротьби за кращу будуччину українського народу.

До нової Управи Т-ва увійшли: сот. В. Недайкаша — голова, д-р І. Мусіянович і майор П. Гринюк — заступники голови, М. Ковальський — генеральний секретар, сот. В. Могилівський — скарбник, сот. П. Йосипишин, д-р К. Митрович, С. Татаруля — дійсні члени Управи та Ст. Собчук і Берк — запасові. Контрольну Комісію обрано в такому складі: пполк. П. Закусило, Ю. Бацуца і сот. М. Антоненко, а також Г. Цюпак, як член запасовий.

З'їзд схвалив низку резолюцій, які будуть подані в наступному числі.

Наступного дня, 25-го травня, на цвинтарі Монпарнас відбулася урочиста панахида на могилі Головного Отамана Симона Петлюри, яку відправив п.-о. Омельченко, а після нього о.-канцлер М. Левенець. Під час православної панахиди співав хор під керівництвом паніматки О. Вишнівської, а під час католицької — пані Дратвинської. Після панахиди голова З'їзду, в імені Президента УНР М. Лівицького, на прикрашену квітами могилу поклав Воєнний Хрест, що був виданий з нагоди 40-их роковин відродження українських збройних сил. Після нього генеральний секретар Т-ва М. Ковальський, в імені і з доручення Ради Европейської Конфедерації б. Вояків, поклав на могилу Хрест Европейського Вояка, на знак того, що Головний Отаман Симон Петлюра був одним із перших, що підняли зброю проти хижої навали із Сходу і тим спричинився до оборони Европи та її цивілізації. Крім багатьох українських прапорів, на цій урочистості був також прапор Европейської Конфедерації б. Вояків.

У понеділок, 26-го травня, на цвинтарі Пер-Ляшез відбулася панахида і посвячення пам'ятника на могилі Командарма УНР ген.-полк. М. Омеляновича Павленка. Панахиду відслужив п.-о. Омельченко в супроводі хору під керівництвом пані О. Вишнівської. Так само і тут після відправи майор П. Гринюк в імені Президента УНР М. Лівицького поклав на могилу Командарма Воєнний Хрест, а М. Ковальський в імені Европейської Конфедерації б. Вояків — Хрест Европейського Вояка.

Усі ці хрести разом із грамотами передано до Музею при Бібліотеці ім. Симона Петлюри. Усі урочистості пройшли при великій кількості українського громадянства.

У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ ЗАСНОВАНО «ОБ'ЄДНАННЯ Б. КАРПАТСЬКИХ СІЧОВИКІВ»

23-го лютого 1969 року в залі УСО «Тризуб» у Філядельфії засновано Відділ «Карпатського Союзу» (Централя в Нью Йорку) і обрано Головну Управу Об'єднання б. Карпатських Січовиків у Злучених Стейтах Америки.

Установчі Збори Об'єднання було розпочато молитвою, яку провів о. І. Бігун. Повстанням з місць вшановано пам'ять поляглих у боях та замучених Карпатських Січовиків. До президії Зборів були обрані: І. Кардашинець —

голова, Ю. Торбич — заступник голови, д-р М. Кушенко — секретар і С. Новаківський — заст. секретаря.

Збори відкрив ред. Микола Вайда, пригадавши присутнім, що заснування Об'єднання б. Карпатських Січовиків у Філядельфії давно плянувалося, а останньо, під впливом і за спонукою кол. Карпатських Січовиків, що перебувають в Нью Йорку, Трентоні, Вашинґтоні та Дітройті, скликано Установчі Збори для його остаточного організаційного оформлення. Він пояснив також різниці організаційної структури «Карпатського Союзу» і «Об'єднання б. Карпатських Січовиків» та привітав присутніх на Зборах Січовиків, кол. Вояків Чехо-словацької Леґії генерала Л. Свободи, а також представників ветеранських організацій. Після обговорення статуту Об'єднання, одноголосно було обрано його Управу, в склад якої увійшли: ген.-хор. В. Филонович, кол. голова Штабу Карпатської Січі в Хусті, — почесний голова, С. Новаківський — голова, Марія Химинець — заст. голови, М. Вайда — секретар, Г. Гордієнко — скарбник, а також — Ю. Лопатинський, Ю. Торбич, В. Яворський, о. митр. Ст. Біляк, д-р М. Кушенко та І. Кардашинець — члени Управи. До Контрольної Комісії Об'єднання увійшли: І. Микитин, д-р В. Комаринський і М. Бажанський.

Обговоривши плян праці Управи на найближчий час, Збори заслухали низку привітів, які склали представники місцевих ветеранських організацій: проф. М. Алексевич від ОбВУА, Б. Артимишин від Б-ва к. Вояків І УД УНА, побр. Шеремета-Гула від б. Вояків УПА і побр. Б. Ящук від Союзу Ветеранів Українського Резистансу.

Десять років тому, з датою «Квітень-липень 1959», вийшло перше число нашого журналу, який на протязі перших п'яти років ми видавали під назвою — «Бюлетень Союзу Бувших Українських Вояків у Канаді», і назву якого в 1964 році змінили на «Дороговказ».

Десять років нашої спільної праці — поза нами. На пройдений нами 10-тилітній шлях ми глянемо в наступному ювілейному числі «Дороговказу». Сьогодні ж цілій нашій «Дороговказ»-івській Родині — передплатникам, читачам, співробітникам і Представництвам у різних країнах — ми висловлюємо нашу щиру побратимську подяку, що своєю всебічною допомогою уможливили нам цей десятилітній шлях не тільки пройти, але й здобути на ньому певні осяги: вийти далеко поза межі, накреслених нами у першому числі, скромних завдань та об'єднати навкруги журналу значну кількість кол. вояцтва з усіх континентів.

Багато побратимів, що всебічно допомагали нам у нашій праці, за цей час відійшли у вічність. Пам'ять про них зберігаємо у наших вдячних серцях.

Пишучи ці рядки, не можемо сьогодні не згадати й того, що у нове десятиліття існування нашого журналу ми входимо в незовсім сприятливих обставинах, в часі, коли подорожчали кошти видання, підвищено поштову оплату і т. ін. І тому до всіх наших прихильників ми звертаємося із закликом: Хай цей 10-тилітній ювілейний етап в існуванні нашого журналу буде тим моментом, коли кожен із нас, тою чи іншою своєю допомогою, спричиниться до уможливлення дальшої безперервної праці «Дороговказу» в наступному десятилітті!..

ВІДІЙШЛИ У ВІЧНІСТЬ

Вніч з 20-го на 21-ше березня 1969 року в Карлсруе (Західня Німеччина) на 86-ому році життя, після довгої і тяжкої хвороби, упокоївся в Бозі

БЛАЖЕННІШИЙ МИТРОПОЛИТ НІКАНОР
Митрополит Української Автокефальної Церкви на еміґрації.

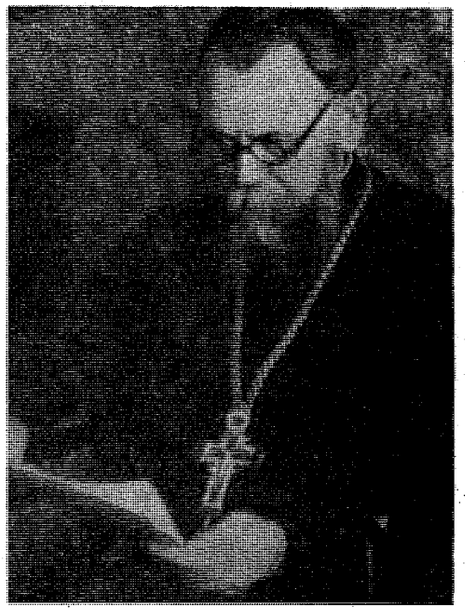

Блаженніший Митрополит Ніканор.

Віддавши своє життя служенню УАПЦеркві і Українському Народові, Блаженніший Владика Ніканор відійшов у Вічність з вірою в недалеку і остаточну перемогу Української Правди. У Своєму Великодньому Архипастирському Посланні, за шість днів до своєї смерти, він писав:

...«Надіймося, Дорогі мої, що народові нашому, який під обухом гнобителя тепер лише мовчки, в душі, святкує Воскресіння Христове, прийде сподіваний день його національного воскресіння, день його визволення. І він, цей великий страдник народ наш, тоді голосно, цілою своєю відродженою Православною Церквою заспіває вічнорадісний тропар: Христос Воскрес із мертвих, смертю смерть подолав і тим, що у гробах, життя дарував.

Христос Бог, що перевів нас від смерти до життя й від землі до неба нехай благословить і охороняє Вас!»

Фраґмент минулого. Карлсруе, 1948 рік. — Блаж. Владика Ніканор серед українського вояцтва. Серед присутніх: ген. М. Омелянович Павленко, ген. М. Садовський, ред. М. Лівицький, майор Г. Маслівець, майор С. Захвалниський.

ІНЖ. ВОЛОДИМИР БІЛИНСЬКИЙ
(У першу річницю смерти)

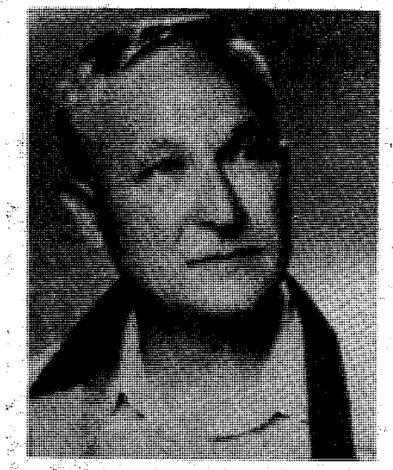

17-го червня 1968 року у Жіліні на Словаччині помер св. пам. інженер Володимир Білинський, кол. хорунжий Українських Січових Стрільців.

Покійний народився в 1900 році в селі Пчани, повіт Жидачів, Західня Україна. В 1917-ому році, в часі першої світової війни, як 17-літній студент, він зголосився до Леґіону УСС. З ним у листопаді 1918 року він прибув під Львів та брав участь в боях як у Львові, так і в наступних етапах української визвольної боротьби в лавах Української Галицької Армії в Галичині і Східній Україні.

По війні св. пам. інж. В. Білинський закінчив політехніку в Празі і, як інженер, працював при реґуляції рік, будові водних перегород, шляхів і тунелів у Словаччині, а під час другої світової війни — при будові шляхів у Польщі та в Болгарії.

Перебуваючи весь час на чужині, Покійний завжди пам'ятав про свою Батьківщину і використовував кожну нагоду, щоб допомогти українській справі. Пропагував її, де тільки було можливо, тримав сталий зв'язок з українською громадою і суспільним життям та помагав нашим людям, як заходила в тому потреба.

В останню дорогу провадила Його невеличка місцева українська громада, але вістка про його передчасну смерть понеслася далеко понад море і кордони, викликаючи щирий жаль в серцях всіх тих, кого зустрічав він на своєму життьовому шляху.

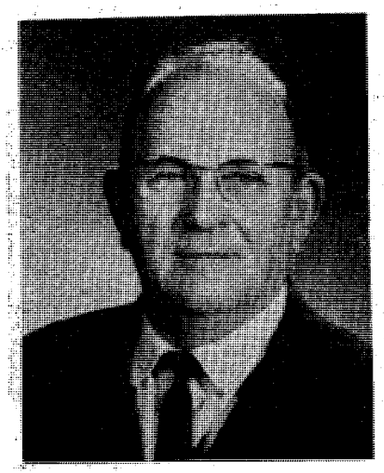

Підхор. Микола Дусько.

3-го травня 1969 року в Монтреалі (Канада) помер член 1-ої Станиці СБУВ св. пам. **Микола Дусько.**

Покійний народився 1-го грудня 1898 року на Полтавщині. На початку 1918 року добровільно зголосився до 2-го Республіканського полку Бригади Натієва і брав участь у Поході на Крим. У пізнішому часі перебував у лавах Кінного Дивізіону ім. от. Болбочана і Окремого Кінного полку Чорних Запорожців, з яким брав участь в Зимовому Поході. За службу в Українській Армії був підвищений до ранґи підхорунжого і нагороджений Орденом Залізного Хреста (ч. 843). У Визвольній боротьбі був хоробрим вояком, на еміґрації — прикладним громадянином.

7-го березня 1969 року в Труа (Франція) помер член Т-ва к. Вояків Армії УНР св. пам. **Іларіон Адам.**

Покійний народився на Вел. Україні. Службу в Українській Армії розпочав у 1918 році в І-му Залізничному полку, а закінчив у лавах 3-ої Стр. Залізної дивізії. На еміґрації в Польщі перебував у Калішському таборі інтернованих, з якого в 1924 році виїхав до Франції. Оселившись в Труа, заснував тут Українську Громаду, зорганізував і очолив колишнє українське вояцтво, завжди був активний в громадському життю, залишаючись вірним прапорам УНР, під якими вийшов на скитальщину.

7-го березня 1969 року в Рочестері (США) після важкої недуги відійшов у Вічність св. пам. **Павло Шиміи.**

Покійний народився 21-го червня 1920 року в с. Михновець, пов. Турка, в Західній Україні. Був учасником Похідних Груп на схід в 1941 році, належав до Українського Націоналістичного Резистансу, під час 2-ої світової війни — до 2-ої дивізії УНА, брав активну участь в житті багатьох українських суспільно-громадських організацій. Похований на місцевому загально-католицькому цвинтарі.

8-го березня 1969 року на 76-ому році життя упокоївся в Бозі св. пам. **Іван Вислоцький,** учасник Визвольної Боротьби, сот. Української Галицької Армії.

21-го березня 1969 року в Торонті несподівано помер член Б-ва к. Вояків І УД УНА св. пам. **Омелян Войтів.**

Покійний народився 10-го серпня 1925 року в с. Малковичі в Західній Україні, брав участь у боях під Бродами в 1944 році, був активним членом Браства і скарбником його Крайової Управи. Похований на цвинтарі "Проспект" у Торонті.

Любов Горяча-Бацуца.

24-го березня 1969 року в Монтрей під Парижем упокоїлася в Бозі св. пам. **Любов Горяча-Бацуца.**

Покійна народилася 7-го серпня 1892 року в Яготині на Полтавщині. У 1918-1919 роках, як сестра жалібниця, перебувала в лавах Запорізького Корпусу Армії УНР. Перебуваючи в Ланцуті, включилася в лави 6-ої Стріл. дивізії, що тоді формувалася, та пройшла з нею її бойовий шлях і часи інтернування. У 1927-му році Покійна переїхала до Франції, де до кінця свого життя брала активну участь в українському громадському житті, здобуваючи загальне признання і пошану.

1-го квітня 1969 року в Клівленді (США) помер св. пам. інж. **Тихон Білоус.**

Покійний народився 14-го червня 1894 року в Ладижині на Поділлі. У 1929 році скінчив аґрономічний відділ Української Господарської Академії в Подебрадах. Був активним працівником "Сільського Господаря" в Перемишлянах і Ярославі, в США — співробітником Музею-Архіву в Клівленді. Похований на цвинтарі Бруклин Гайтс в Клівленді.

10-го квітня 1969 року у Вінніпезі на 74-му році життя помер кол. хорунжий УСС св. пам. **Степан Волинець,** активний учасник україн-

ської визвольної боротьби в лавах Українських Січових Стрільців і Армії УНР.

Покійний закінчив вищу освіту в університетах у Львові і Відні, в 1928-1930 роках був послом до польського сейму. У часі 2-ої світової війни був членом Військової Управи Дивізії "Галичина". Довший час перебував на чолі Т-ва Сприяння УНРаді у Вінніпезі. Останньо був співредактором "Українського Голосу". Похований на цвинтарі Всіх Святих у Вінніпезі.

12-го квітня 1969 року у Ст. Кетеринс (Канада) на 78-му році життя відійшов у Вічність старшина УГА св. пам. **Володимир Білоус.**

Покійний народився в с. Оглядові, пов. Радехів. Скінчив державну вчительську семінарію. Під час 1-ої світової війни був покликаний до австрійської армії і перебував на італійському фронті. Після упадку Австро-Угорської держави зголосився до української армії, в лавах якої пройшов шлях визвольної боротьби. Перебуваючи у польському полоні, зазнав страхіть Тухолі, з якої одиаче вдалося йому втекти. Діставшись на Чехію, вчителював на Закарпатті. У 1928-ому році нелеґально повернувся до Галичини, з великими труднощами влаштувався на учительську посаду, яку, з огляду на переслідування, скоро втратив. По капітуляції Німеччини, перебував і вчителював у Реґенсбурзі, з якого в 1948 році виїхав до Канади.

14-го квітня 1969 року в Нью Йорку на 79-му році життя помер підхорунжий УГА св. пам. **Дмитро Чориюк.**

Покійний народився 8-го листопада 1890 року в с. Лани, Стрійського повіту, в Західній Україні. Належав до Відділу ОбВУА в Нью Йорку. За участь у визвольній боротьбі був відзначений Хрестом УГА і Воєнним Хрестом.

29-го квітня 1969 року в Нью Брансвик (США) по короткій недузі на 77-му році життя відійшов у Вічність сотник Армії УНР св. пам. **Юхим Кухарчук.**

Покійний народився в 1891 році в м. Житомирі на Волині. Був активним учасником української визвольної боротьби, відзначений Хрестом Симона Петлюри і Воєнним Хрестом. Похований на православному цвинтарі в Бавнд Бруку.

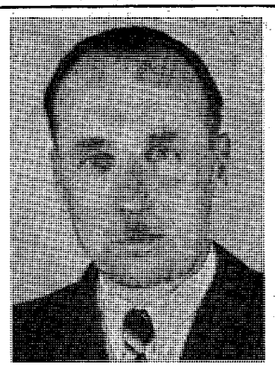

7-го червня 1969 року в Ґалвестоні, Тексас (США) після тяжкої хвороби, на 74-ому році життя, відійшов у Вічність св. пам. інж. **Семен Нечай,** майор Армії УНР, кол. редактор паризького тижневика "Тризуб", секретар Головної Ради Хреста Симона Петлюри, активний суспільно-громадський і церковний діяч. Похорон його урни відбувся на православному цвинтарі в Бавнд Бруку.

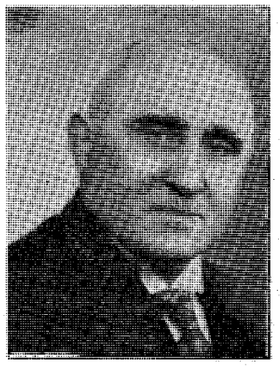

14-го травня 1969 року у Франції помер на 76-ому році життя св. пам. **Петро Василів,** майор Армії УНР в лавах 6-ої Січової Стр. дивізії, один з основоположників і перший голова Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції. Ширшу посмертну згадку про Покійного подамо в наступному числі "Дороговказу".

Над свіжими могилами дорогих Побратимів хилимо наші чола. Родинам Покійних висловлюємо наше щире побратимське співчуття.

СТОРІНКА ЮНИХ ДРУЗІВ

З'ЇЗД-ЗУСТРІЧ У МЮНХЕНІ

У липні ц. р. в Мюнхені відбудеться З'їзд ЦЕСУС-у, яким професура Українського Вільного Університету і університетська молодь, згуртована в Центральному Союзі Українського Студентства, у дружній співпраці плянують розпочати підготовку до відзначення Золотих Ювілеїв цих Установ.

Як говорить «Спільний Заклик УВУ і ЦЕСУС у справі З'їзду в Мюнхені», на цьому З'їзді, що має розпочатися вже 1-го липня, «поруч із ділово-адміністративними справами, будуть порушені також світоглядові проблеми, які ворушать сьогодні молоде покоління. У продовженні З'їзду відбудеться тритижневий Високошкільний Літній Курс Українознавства, який має причинитися до наукового поглиблення і уґрунтовання поставлених проблем».

«З'їзд та Високошкільний Курс Українознавства це буде зустріч кількох ґенерацій, а одночасно зустріч поважнішого числа студентів із різних місць поселення у діяспорі», що запевнить широкий обмін думками та уможливить поставити дороговкази для праці на найближчі роки.

У згаданому «Спільному Заклику» також говориться, що «Організатори плянують, щоб перебування у Мюнхені нашій молоді зробити не тільки якнайбільше корисним, але й якнайбільш приємним, щоб вона виїхала з Мюнхену не тільки із збагаченим знанням, але й з найкращими спогадами — з тим гарним настроєм, який згодом пориває до чину й постійної праці»...

Організаторам Зустрічі бажаємо успіху. Віримо й в те, що для багатьох її учасників вона залишиться найкращим спогадом та наснажить їх до творчої праці.

Галя Основич

НЕЗАБУТНІ ХВИЛИНИ
(Лист із Франції)

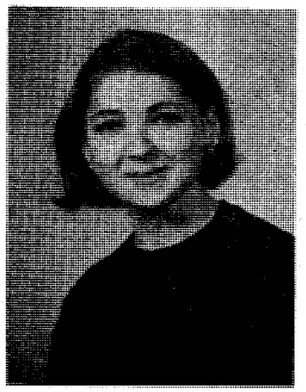

Ми, українська молодь і українські студенти, в нашому молодечому оточенні тут трохи відмінні. Ми прийшли на світ, виростали і виховувалися на чужині, розсіяні по широких теренах Франції, маємо слабий контакт між собою, а коли принагідно зійдемося, бачимо, що живемо одною спільною мрією. Ми радо сходимося, щоб поговорити рідною мовою, поспівати українських пісень та спільно, хоч в уяві, пригадати собі чарівну і велику країну, що є нашою природною батьківщиною.

Наші батьки роблять все можливе, щоб допомогти нам цю нашу природню батьківщину як слід пізнати, поглибити наше знання української мови, українських традицій, культури та ін. Всі ці заходи завершує українське високе шкільництво на чужині, і зокрема Український Вільний Університет, який я мала можливість і приємність, використовуючи літній відпочинковий час, відвідати влітку минулого року.

Відвідини Українського Вільного Університету уможливив мені КОДУС. До Мюнхену прибула я одного липневого ранку, маючи за товариша подорожі студента наукової інженерії — Віктора, з яким запізналася в моменті виїзду до цієї столиці чудової Баварії. Ми були щасливі, коли думали, що незабаром зустрінемось з українською молоддю, що мала прибути до Мюнхену з різних країн — Франції, Америки, Канади, Австрії та інших. І цієї хвилини ми нетерпляче чекали.

У Мюнхені з деякими труднощами відшукали ми невеличкий будинок, що стояв стиснений такими ж іншими та відрізнявся від них лише тим, що на ньому була біла мармурова таблиця з написом — «Українiше Університет». Задоволенню не було міри. Це ж наша наукова установа на чужині, це — наш бідний Університет!..

Невеликого росту чоловік зустрів нас з великою добродушністю, але ми хвилювалися, бо не могли з ним як слід порозумітися. У студентському гуртожитку, господарями якого були німці, де ми незабаром зупинилися, ми набули вже наші перші знайомості. На викладах в Університеті наша невеличка група молодих студентів опинилася між поважними старшими слухачами, які на нас звертали мало уваги, що нас трохи розчаровувало, хоч ми всякими способами намагалися цю ситуацію поліпшити.

Після викладів відбувалися зустрічі. Вже першого дня така зустріч відбулася в одній таверні, де при шклянці пива, співаючи українських пісень, ми провели весело час. На другий день ми були запрошені до одного українського професора, де нас почастували дуже смачним українським борщем. Але найбільшу приємність зробила нам перша субота після нашого приїзду, коли українське студентство, що перебуває в Німеччині, цілковито заповнило викладову залю, щоб зустрітися з нами та побажати нам найкращих успіхів. Прибуло так багато, що ті, що спізнилися, не могли уміститися в залі і змушені були зайняти місця на килимах розложених у почекальні.

Вікторія Мазур

— учениця 10-ої кляси "Гай Скул", 3-го року Курсів Українознавства ім. Сковороди і 10-ої кляси Музичної Школи п. Ярошевич. Вона є також — студенткою Торонтонської Консерваторії. З великим успіхом виступила на відзначенні 90-ліття Марії Лівицької в Торонті, виконуючи твір Франца Ліштa.

Вечір провели ми у одного українського студента — мешканця Мюнхену. Приїхали до нього в переповнених нами маленьких німецьких автах. При доброму торті і каві обмінювалися своїми думками, переглядали українські книжки. Час проходив весело, радощам не було кінця, бо ж ми були всі свої, ми були українські студенти.

Незадовго після цього я мусіла відїхати до Франції, але цей короткий час мого перебування в столиці Баварії, в українському академічному оточенні, залишиться незабутнім у моїх спогадах.

Литовсько-українська приязнь

КОМУНІКАТ ЕЛТА

ЕЛТА — Литовське Телеграфічне Агенство подало на перших сторінках в усій литовській пресі Комунікат наступного змісту:

На засіданні Ради Найвищого Комітету Визволення ЛИТВИ.

Нью Йорк. 11-го квітня, на засіданні Ради Найвищого Комітету Визволення Литви, представник Союзу Борців за Свободу Литви, член Комітету Вацловас Алькснініс, в конкретній доповіді Комітетові, запропонував можливості тіснішої співпраці з чинниками боротьби за волю України. Запропоновані в доповіді В. Алькснініс'а пропозиції вирішено передати Політично-Правній Комісії для грунтовного їх обговорення та для кінцевого сформулювання.

(ЕЛТА)

Подав Йонас Д. Чесна

СТАТТЯ Б. КВІКЛІСА

У литовському найпопулярнішому щоденникові "ДРАУҐАС" з'явилась передовиця під назвою "Українці і росіяни", що її написав один із редакторів цього часопису — Бронюс Квікліс, і що є реакцією, викликаною комунікатом Ради Найвищого Комітету Визволення Литви про нав'язання тіснішої співпраці з українськими чинниками, які ведуть боротьбу за незалежну і соборну Україну.

Кінцеву частину цієї статті подаємо до відома читачів, як один із прикладів вияву братньої допомоги у спільній недолі:

"При цій нагоді розгляньмо одну разючу несправедливість:

У 1954 р., коли в Нью Йорку творено сойм Европейських Поневолених Народів, представники Албанії, Болгарії, Чехо-Словаччини, Естонії, Латвії, Польщі, Румунії, Угорщини та Литви умовились спільними силами боротись за волю поневолених. Нам дуже боляче, що тоді не прийнято до сойму представників України. Та й пізніше справу прийняття українців замовчувалося — до цього часу цю кривда не направлена. Казали, що не хотіли "розгнівати" деяких політиків ЗСА, які вважають Україну за московську провінцію, частину Росії, так як Ілліной є частиною ЗСА. 50-мільйоновий нарід з своєю окремою мовою, давньою культурою, багатою літературою трактувати як московську провінцію — більш ніж безглуздя. Нарешті ж, ще й нині українці на своїй землі ведуть криваву боротьбу з окупантами! Оту, як і нашу, святу боротьбу ми повинні всіма засобами підтримувати, бо — не забуваймо! — українці, борючися за волю своєї Батьківщини, борються і за нашу волю. Вони, як наші добрі сусіди є й нашими друзями. Тому литовці повинні йти з українцями пліч-о-пліч — тому й похвальні у цьому напрямку зусилля нашого найвищого визвольного чинника.

Треба гадати, що литовські представники в соймі Поневолених Націй Европи не відстануть від Найвищого Визвольного Комітету Литви і, — хоча б це декому й не подобалося, — піднесуть питання про прийняття українців до тієї організації".

Переклав з литовської

Йонас Д. Чесна.

Перша українська опалова фірма
FUTURE FUEL OIL LTD.
& Service Station
945 Bloor St. W. — Toronto, Ontario
24-ГОДИННА СОЛІДНА і СКОРА ОБСЛУГА!
Чищення і направа форнесів безплатна.
Скористайте з доброї нагоди і замовляйте оливу в нас.
Наші телефони:
Tel. Office: LE 6-3551 — Night: RO 2-9494

ЛИСТИ ВІД ПОБРАТИМІВ

ПІВСТОЛІТТЯ
(Лист із Ошави)

Півстоліття!.. Але цим разом я хочу згадати не подію з нашої визвольної боротьби, а маленьку подію з нашого побратимського життя в Ошаві, яка нагадує нам, що час швидко і безповоротно минає, і що наймолодші члени нашого СБУВ вже мають за собою 50 років життя.

Пор. Д. Станченко був, напевно, не мало здивований, коли 20-го квітня ц. р. під його хату почали підїзджати авта, що привозили гостей зі стільцями, столами і дарунками. За кілька хвилин ціла побратимська громада засіла за столи. Кілька привітальних промов, традиційне "Многая літа", трохи пісень, трохи спогадів, веселих і сумних, бож і його життєвий шлях не був устелений лише квітами. Побратим пор. Віктор Янчевський попросив слово, щоб вручити ювілятові дарунок від друзів. Зворушений ювілят щиро дякує. А після цього, також на пропозицію побратима В. Янчевського, було переведено збірку на наш "Дороговказ", що дала 16 долярів, які при цьому пересилаю.

Присутній

Пор Д. Станченко народився 5-го квітня 1919 року, є активним членом СБУВ у Канаді. На 6-ому З'їзді СБУВ його обрано до складу членів Генеральної Управи, в якій він повнить функції референта персонального відділу і члена сталої пресово-видавничої комісії. Приєднуємося і ми до цього побратимського "Многая літа", бажаючи ВШ. Ювілятові — "нашій зміні" ще довгих літ щасливого і безтурбоного життя та неслабнучої енергії до праці на громадській ниві. За переведення збірки щиро дякуємо.

Редакція "Дороговказу"

Прочитавши в "Дороговказі" повідомлення про будову пам'ятника на могилі Командарма УНР св. пам. ген. М. Омеляновича Павленка, складаю на цю ціль десять дол.

Марта Савченко, 27 квітня 1969.

Денверський Архів-Музей, відомий під назвою "Збірка історичних пам'яток Визвольної Боротьби", видав три пропам'ятні марки з нагоди Золотого Ювілею Акту Соборности.

На першій із цих марок подано образ новітніх запорожців, що уставляють гармату до бойового чину. На другій — символ соборности: тризуб і герби Східньої і Західньої України. На третій подано символичну постать української жінки-героїні, що поруч із вояцтвом боролася за самостійність України.

Ініціятиву Денверського Музею варто підтримати як з огляду на те, що видані марки становлять історичну пам'ятку, так і з огляду на інституцію, яка видала ці марки та заслуговує на наше попертя.

Замовлення належить керувати на адресу:

Mr. P. Olexienko, 1359 Steele St.,
Denver, Colorado, 80206, U.S.A.

ПОВІДОМЛЕННЯ

В часі від 1-го березня до 1-го травня 1969 року на передплату і пресовий фонд "Дороговказу" вплатили:

Канада:

Українська Агенція купна і продажу нерухомостей Р. Чолкан і Похоронне заведення Кардинал і Син — по 20 дол.; Українська Гуртівня "Ю Бі Ей" — 15 дол.; пані Валентина Родак і Й. Добрянський — по 10 дол.; Ст. Глушко — 7.50 дол.; Г. Гурій і К. Теличко — по 6 дол.; І. Гарасимчук, В. Яцейко, М. Гарас, П. Глібович, І. Купчик, С. Легенюк, К. Бризгун, А. Дибко, П. Логин, М. Гетьманчук, М. Летавський, В. Мулевич, Ст. Кузь, Підприємство опалової оливи "Дніпро" і І. Приймак — по 5 дол.; В. Юшко і І. Тихонький — по 4 дол.; Р. Сосідко, О. Федорів, І. Рогатинський, пані Валентина Завадська (3.50), С. Костиря, С. Корбан, В. Бойко, Е. Венгринович, М. Дякович, А. Ситник і М. Бора — по 3 дол.

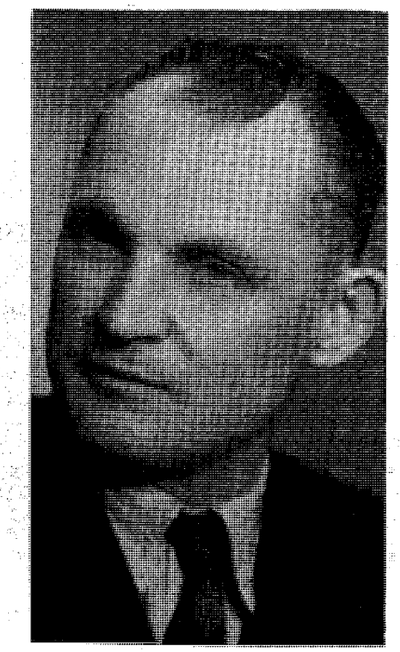

США:

Пані О. Дяченко і М. Суржко — по 20 дол.; Ю. Кухарчук — 18 дол.; Яр. Білинський — 16 дол.; М. Антоненко і Є. Навроцький — по 11 дол.; І. Миколаєнко — 10 дол.; М. Левенсон і В. Пилипенко — по 6 дол.; П. Куриленко, Д. Верба, І. Стратичук, Ст. Седлярчук, І. Розгін, І. Наконечний, Г. Ранюк, о. П. Шпірук, О. Матух, В. Сімянцев, А. Берегулька, П. Нестеренко, А. Козловський, Т. Олесіюк і В. Гарбер — по 5 дол.; А. Бакалець — 4 дол.; І. Панченко, І. Коваль, Д. Дмитренко, К. Клепачівський і Ст. Шипилявий — по 3 дол.

Австралія:

К. Закревський (передплата від різних осіб) — 35 дол.; П. Первухин — 18 дол.; Г. Базалицький — 5.50 дол.

Усім жертводавцям щиро дякуємо.

Адміністрація "Дороговказу"

Цим повідомляємо ВШ Передплатників і Прихильників «Дороговказу», що Представником «Дороговказу» у Франції є побратим Володимир Основич, який є уповноважений до збірки передплат, пожертв на видавничий фонд, оголошень, а також матеріялів до друку в нашому журналі.

Адреса Представництва:
Mr. W. Osnowycz, 27, rue Carnot
Rehainviller-Luneville (M. et M.) 54
France

До Представництва "Дороговказу" у Франції вплатили: І. Огмак — 25 фр., П. Закусило, М. Грушецький і Г. Хоруженко — по 20 фр., П. Гринюк — 15 фр. і Ф. Анатченко — 12 фр. фр.

РОЗШУК

Пошукую полковника М. Шадрина і сот. Барила, кол. коменданта Ставки Командарма ген. М. Омеляновича Павленка. Моя адреса:
W. Zubenko, 57 Rue Faub. St.-Denis
Paris — X-e, France

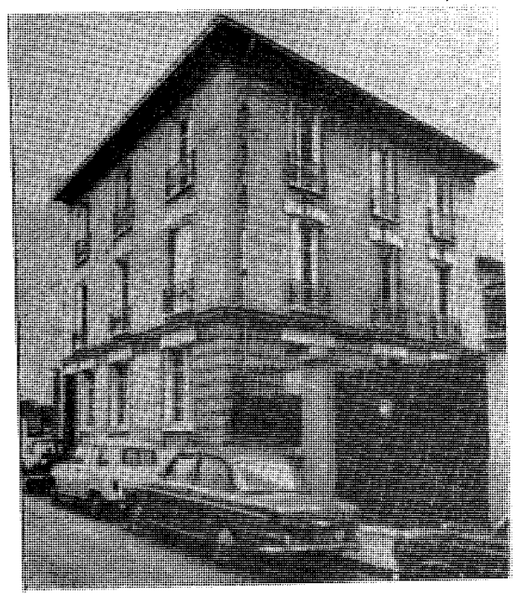

РЕЛІГІЙНО-КУЛЬТУРНИЙ ОСЕРЕДОК В ПАРИЖІ

Доказом нашого задоволення з приводу створення Релігійно-Культурного Осередку в Парижі, як також щирого бажання його всебічного розвитку і успіхів у праці — най буде переведення збірки пожертв на його початкові організаційні потреби. Включаймося масово у цю допомогову акцію!..

УПРАВА БРАТСТВА СВ. СИМОНА У ФРАНЦІЇ, УКРАЇНСЬКА БІБЛІОТЕКА ІМЕНІ СИМОНА ПЕТЛЮРИ В ПАРИЖІ ТА РАДА ПАРАФІЇ УАПЦ СВ. СИМОНА В ПАРИЖІ — повідомляють Українське Громадянство, що на спільному засіданню **31-го травня 1969 року** вони постановили використовувати НА ЗАСАДАХ СПІВВЛАСНОСТИ приміщення в купленому Братством Св. Симона будинку при 6, рю де Палестин, Париж 19-й.

В цьому будинку будуть розміщуватись:

- **Новий Храм УАПЦ Св. Симона з приміщенням для притчту Храму та Парафії УАПЦ Св. Симона в Парижі.**
- **Бібліотека Імені Симона Петлюри зі своїми книжковими скарбами, Архівами. та музейом присвяченим Пам'яти Симона Петлюри та інш.**
- **Бюро Братства Св. Симона.**

У власному приміщенню Бібліотеки є заля для культурних зібрань, що задовольнятиме потреби всього організованого Українського Громадянства Парижу.

Набуттям власного дому здійснене довголітнє бажання Українського Громадянства — СТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО РЕЛІГІЙНО-КУЛЬТУРНОГО ОСЕРЕДКУ В ПАРИЖІ.

За Управу Братства Св. Симона
Петро Плевако — Голова Братства.

За Раду бібліотеки ім. Симона Петлюри
Проф. П. Шумовський — Голова Ради.

За Раду парафії УАПЦ Св. Симона в Парижі
інж. Татарчук — Голова Ради.

ДОРОГОВКАЗ

ОРГАН ВОЯЦЬКОЇ ДУМКИ і ЧИНУ

Ч. 25 (44) ЛИПЕНЬ — ВЕРЕСЕНЬ 1969 ТОРОНТО

ІЛЮСТРОВАНИЙ ДВОМІСЯЧНИК ВОЯЦЬКОЇ ДУМКИ І ЧИНУ.

Продовження "Бюлетеня СБУВ у Канаді".

●

Видає Генеральна Управа Союзу Бувших Українських Вояків у Канаді.

●

Річна передплата — $3.00,
ціна окремого числа — 50 центів,
подвійного — 75 центів.

●

"DOROHOWKAZ" — "GUIDE"
illustrated bi-monthly of the Ukrainian War Veterans' life (formerly "Bulletin"). Published by General Headquarters of the Ukrainian War Veterans' League in Canada.

●

Адреса для листувань і грошевих переказів:
J. Lypoweckyj, 179 Dowling Ave., Toronto 156, Ont., Canada.

З М І С Т:

В. Филонович — "30-го серпня 1919 року".

Б. Левицький — "У 25-ті роковини битви під Бродами".

І. Липовецький — "Борис Мартос".

С. Яськевич — "З українського життя в Австралії".

Б. Мартос — "Хто заснував Революційну Українську партію?"

Українська Національна Рада: Наше минуле і сучасне в'яже нас з ДЦ УНР". "Українсько-литовська співпраця".

З життя громад і організацій:

"Орденська Рада ордена Залізного Хреста".

"Майор І. Винник".

Цвинтар-пам'ятник у Бавнд Бруці.

Із життя кол. українських вояків в Австралії.

Український Релігійно-Культурний Осередок в Парижі.

Братство Спадкоємців Воєнного Хреста:

"Сержант Юрій Степаненко".

Відійшли у Вічність:

"Тен.-хор. Віктор Малець".

"Пполк. Данило Лимаренко".

Сторінка Юних Друзів:

"Хай Вам щастить у праці і боротьбі".

У липні ц. р. минуло 1000 років з дня смерти рівноапостольної святої Ольги — княгині Руси-України. Її велична та оповита леґендами постать мудрої і справедливої володарки тодішньої княжої держави, що положила перші підвалини для утривалення княжої державности, і що свому народові принесла світло Христової віри — промінює до нас через віки. Багато українських організацій з ім'ям св. княгині Ольги провадять нині жертвенну і багатогранну працю для української суспільности. В молитві до св. княгині Ольги черпаймо і ми наснагу для праці в боротьбі з сучасним лихоліттям!..

В. Филонович ген.-хор. Армії УНР.

30-го СЕРПНЯ 1919 РОКУ

П'ятдесят років тому, 30 серпня 1919 року, об'єднані армії України (Армія УНР і УГА) після тяжких боїв з московсько-комуністичними військами, здобули столицю України — Київ. Було це давно, а проте ще такі свіжі спомини про цей славний день, про нашу перемогу і... прогру, але не поразку.

Ще перед початком офензиви постало питання куди направити головні сили — на Київ чи на Одесу? Обидва напрями були надзвичайно важливі. Справа була в тому, що для успішного ведення визвольної боротьби потрібно було, як першу стадію боїв, оволодіти Правобережжям, щоб прикриваючись Дніпром здобути для Армії пляцдарм, на якому можна було б знайти необхідні для провадження дальшої війни матеріяльні засоби, реорганізувати армію, поповнити її допливом свіжих сил, наладнати державний апарат і т. ін.

Одеський напрям був вигідний тим, що Україна, при успішному розвиткові подій, мала б доступ до моря — логічний зв'язок із світом, а звідти і певні можливості поповнення боєприпасів, військового виряду, але... це могли бути лише мрії, бо в тодішніх умовах наперед треба було мати певність, що отой «Світ» нас визнає, перестане трактувати нас, як «большевиків другого сорту» та, зрештою, чи захоче взагалі дати ту допомогу. В разі ж неуспіху, ми втрачали можливість відступу, а це означало б знищення армії. Прихильниками цього напряму були представники УГА.

Київський напрям мав надзвичайне політичне і психологічне значення і саме тому першість була дана цьому напрямові. Прихильниками його були представники Армії УНР.

Для генеральної офензиви поділено було соборну армію на три основні групи: головний удар на Козятин-Київ мала перевести центральна група під командою ген. Кравса — два корпуси УГА і Запорізький корпус Армії УНР. Шепетівський напрям під командою полк. Вольфа — 2-ий корпус УГА і Січові Стрільці Армії УНР. Одеський напрям під командою полк. О. Удовиченка — решта Армії УНР.

Наступ розпочато, і на протязі несповна місяця, здобуваючи по цілому фронті одне за одним стратегічні міста та залізничні вузли, українські війська підійшли під Київ. Такий успіх був можливий лише тому, що велику частину ворожого війська стягнули на себе війська Одеського східнього напрямку полк. О. Удовиченка. Фронт цієї групи був величезний, сили більш ніж у двічі слабші, як у ворога. Як не намагалися московські війська проломити цей фронт, вони того зробити не змогли і всі їхні атаки розбивалися об геройський спротив військ Армії УНР. Наскільки сильні були бої на цьому відтинку видно хоч би з того, що в одному бою під Вапняркою в 9-ому полку забито командира куреня і всіх сотенних командирів. Призначених під час бою нових командирів також було забито. Двічі ранений був командир 7-го полку та смертельно ранений — командиир 8-го полку. Не дивлячись на це все, ворога було відкинуто з його позицій.

Центральна група — частини УГА і Запорізький корпус, під командою ген. Кравса — 30-го серпня о годині 8-ій вечора здобула Київ.

Враження від здобуття Києва було надзвичайне. Все населення міста вийшло на вулиці, воно радо вітало своє військо, щедро обдаровуючи його

квітами. Заквітчували ними козаків, старшин, коней, кидано квіти під ноги машеруючих частин. На другий день ген. Кравс призначив урочисту параду військ...

Ясна річ, здобувши у ворога місто, треба було подбати і про його охорону. Ворог був за Дніпром, отже треба було обсадити всі мости. Наказано було Запоріжцям обсадити залізничий міст, а частинам УГА — ланцюговий. Перші наказ виконали, а другі — спізнилися. Вони щойно на другий день ранком надіслали на ланцюговий міст сотню під командою чет. Драгана, але було вже запізно: через ланцюговий міст, вільно і без спротиву, до міста увійшли частини московської «білої» армії ген. Бредова. Отже, в місті опинилися одна проти одної дві ворожі армії.

В обличчі такої небезпеки треба було негайно відмінити параду, поставити спротив денікінцям, витиснути їх з міста. Військова перевага була по нашому боці. Але так не сталося. Військо рушило на параду. На балконі мійської Думи повівав український прапор, а поруч з ним москалі примістили і свій — московський.

Коли до Думи наблизились Запорожці на чолі з отаманом полк. В. Сальським, то останній, побачивши російський прапор, заявив — «Перед російським прапором парадувати не будемо!..» З натовпу чути було з одного боку настирливу вимогу зняти московський прапор, з другого — залишити його. Про це останнє інтервенював і голова міста Рябцев.

Отаман В. Сальський видав наказ зняти з Думи московський прапор. Сотник Божко з декількома козаками зняли прапор і кинули його під ноги коня отамана. В той мент дві пані підхопили той прапор та розстелили його на вулиці і через нього проїхав отаман, а за ним і решта війська. Хтось провокативно стрілив до отамана, розпочалася стрілянина. Вулиці опустіли. Було по параді.

Ген. Кравс, усе ще вірячи в добру волю москалів, подавсь на переговори до командуючого московським військом ген. Бредова. Останній полонив ген. Кравса і в такій ситуації він підписав умову «перемиря», в наслідок якої галицькі (не українські, бо Бредов не визнавав ані України, ані українців) частини мали вийти поза Київ.

Так закінчилася наша перемога! Мимоволі насовуються на думку слова нашого славного поета О. Олеся — «з журбою радість обнялась»... Які ж причини довели до такої прогри? Чому властиво сталося так? Причини є ті, що, недивлячись на проголошення соборности, ми мали два уряди, дві армії, два командування. В обличчю смертельної небезпеки ми не спромоглися на правдиву соборність, на довір'я одних до одних. Хибою було і те, що командування центральною групою було доручено старшині, який не розбирався в чужих йому умовах. Коли ж додати до того ще й те, що наддніпрянці дуже добре знали свого «старшого брата», а галичани в той час мали до нього певний «сентимент», — то стає не дивним і той наслідок, який ми мали по нашій перемозі в Києві. Спізнення у виконанні наказу про охоронне забезпечення ланцюгового мосту через Дніпро, хоч і було в даному випадку причиною зустрічі з ворогом в столиці України, то все ж не було воно головною причиною нашої невдачі.

Висновок із здобутого сумного досвіду такий: в обличчі майбутніх великих можливостей, у час, коли «сурми заграють», ми мусимо раз і назавжди забути за Збруч, стати дійсними соборниками і не дозволяти собі на люксус мати декілька урядів, армій, командувань, подвійної дипломатії, поділу на ліпших і гірших патріотів. Лише і лише в правдивій соборності, яка просякала б наші душі, є запорука успіху. До цього нас кличе здоровий глузд, до цього кличе нас наша многострадальна Мати-Україна.

Богдан Левицький

У 25-ті РОКОВИНИ БИТВИ ПІД БРОДАМИ

(Спогад учасника)

Спогад цей, під наголовком — «У 15-річчя битви під Бродами», був друкований на сторінках «Свободи» з датою 17-го липня 1959 року.

На широкій долині, де кінчаються Медоборські узгір'я і починається Гологорське пасмо, розкинулося село Почапи. Галицьке село, з гарною посеред села мурованою церквою у вінку старезних лип та ясенів. За селом пливе повільно-ліниво болотнистий потічок, береги якого обтикані похилими вербами з косистим віттям. Зі східньо-долішньої сторони, себто від сторони села Білий Камінь, простягаються зелені млаковинні сіножаті, а з західньої, горішньої сторони — широкі поля спілої колосистої пшениці та жита.

Кінець липня 1944 року. Час жнив. Сонце пече своїм промінням. Але не виходять із села женці та косарі на доспілі лани. Не дзвенять серпи та коси. Колосся висипається на пні. Однак, у селі та в околиці довкруги нього незвичайний панує рух. Іде бій... Бій із червоною большевицькою навалою, що своїми полчищами вже загорнула широкі простори України, а тепер посягає по її рештки. І на цих рештках українських земель ставить ось уже два тижні чоло большевикам Перша Українська Дивізія.

У тяжкій завзятій боротьбі з переважаючим чисельно та технічно ворогом, Дивізія від кількох днів відступає, починаючи від міста Броди аж до села Почапи. Тут проходить кінцева стадія боротьби, бо Дивізію оточили большевики своїм перстенем. Центром того смертельного перстеня є село Почапи.

Ворог, бачачи наше безвихідне положення, вирішив 20-го липня остаточно зліквідувати «українських буржуазно-націоналістичних запроданців», як називало нас московське радіо.

Почавши від четвертої години ранку нас обстрілюють то з літакової зброї, то артилерійським огнем. Ворожа піхота, що розложилася довкруги, час від часу виграє на «максимах» та обкидає нас ґранатометними стрільнами. До наступу большевики не йдуть, тільки маркують, що ми є в оточенні, в безвихідному положенні, що нам лишається або полон, або смерть. Багато з наших уже полягло, багато докінчувало своє вояцьке життя в церкві та на церковному цвинтарі, де примістився санітарний пункт. Багато ранених, стогнучи з болю, качаються в судорогах серед спілої пшениці. Комашня цілими роями обсідає їхні не обмиті та не оповиті рани.

Побіч мене лежить, окопавшись, старший десятник Павло Савчук, що залишив десь там удома кілька малих діток. Він молиться, шепочучи слова молитви приблідлими устами, приго-

товляючись на смерть. Ось чую, шепоче: «Боже, прийми мою грішну душу, а ти, Рідна Земле, моє тіло». Зрештою, хто з нас тоді не молився? Часом у серці спалахує надія, бажання видістатися із цього пекла, потім знову здається, що все намарно... Рій думок проноситься в голові, але одна з них, немов розпеченим цвяхом, припікає мозок: «Не здатися живцем ворогові!»

Знаємо всі, що мусимо йти на прорив, на рішальний бій, щоб вирватися із цих смертельних кліщів. Очікуємо на наказ. Кожний з нас свідомий, що приходить найрішучіший момент: або — або...

О дванадцятій годині світляні ракети заповідають, що наступ починається. Вони ж одночасно вказують відтинок, на якому маємо проломити ворожі позиції. На обрії появляється кілька наших танків, що промощують нам дорогу. Наступ іде в напрямку залізниці та шосе, що рівнобіжно пробігають у підніжжі горбовиння з міста Перемишлян у сторону Золочева. Підіймаємось і йдемо кількома лавами. Большевицька піхота розпочинає протинаступ. Наші два танки, поцілені з протипанцирної зброї, уже стоять в огні. Уся залога в них гине. Однак, ніщо нас не стримує, бо ми бажаємо або смерти, або волі... Ідемо, йдемо вперед. Залишаються тільки ті, кого вже навіки пригорнула рідна земля. Вислухав Бог і молитву Савчука: «Рідна Земле, прийми моє тіло»...

Пшеничний лан кінчається і перед нами простягається широка сіножать. По противній стороні сіножаті за залізницею та дорогою горби вкриті молодим лісом. На тім горбі большевицькі позиції. Наше завдання — проскочити через ту сіножать під градом куль. Траса довга — понад кілометр. Поле відкрите, вороог бачить нас усіх, як на долоні.

Підіймається перша лава і бігом кидається бігти по сіножаті. Большевики всією силою вогню кулеметів та гранатометів косять наші ряди, застеляючи трупами зелену долину. Багато, багато залишилося на тій «сіножаті смерти» під селом Почапами. І все ж таки під нашим тиском большевики розскакуються. Частину з них навіть беремо в полон.

По семигодинному бою досягаємо узгір'я і входимо в село Залісся. Тут короткий відпочинок, відпруження нервів і думка: невже ж ми уже за перстенем смерти? Негайно за нею приходить друга думка: тепер ворог буде старатися зловити в пастку тих, що вже з нього вирвалися. І дійсно, большевики по кількагодинній перерві, вночі, знову закрили отвір, який ми пробили нашими тілами. Тієї ночі був ще один прорив. Скільки ще після того було проривів і на яких відтинках — ще досі ніхто не оголосив.

Наша група продирається лісами, полями та дібровами через села Вороняки, Жуків, Дунаїв, Фирліїв до Рогатина, а звідтіль через Стрий на Карпатську Україну до села Велике Середнє та Гойдаш, де збиралися розбитки нашої Дивізії. З чотирнадцяти тисяч зібралося коло дев'яти сот. По тяжких перипетіях з німецьким командуванням, яке почало добачувати в нас зрадників, ми почали поповняти новоорганізовану дивізію.

Але це вже інша сторінка історії Першої Української Дивізії УНА.

ЖОВТЕНЬ, ЛИСТОПАД І ГРУДЕНЬ 1969 РОКУ
— МІСЯЦІ ВСЕБІЧНОЇ ПІДТРИМКИ "ДОРОГОВКАЗУ"
З НАГОДИ 10-РІЧЧЯ ЙОГО ІСНУВАННЯ І ПРАЦІ!

Дяка і шана робітникам щирим

І. Липовецький

БОРИС МАРТОС

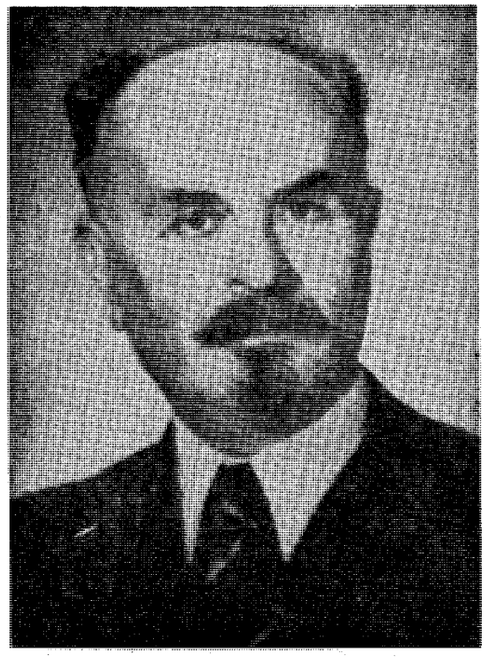

Проф. Борис Мартос

20-го травня ц. р. сповнилось 90 років з дня народження проф. Бориса Мартоса. Своє 90-ліття ВДост. Ювілят відсвяткував у стислому колі своїх найближчих приятелів, з якими в'яже його сьогоднішня громадська праця. Але, на превеликий жаль, цей небуденний ювілей пройшов непомітно у нашому житті, не знайшовши також належного відгуку і на сторінках української преси. А про велич творчого чину ВДост. Ювілята, яким він так рясно встелив свій довгий життєвий шлях, мусіли б ми в ці ювілейні дні не тільки згадати, але й з найбільшою пошаною схилити перед ним наші чола.

Проф. Б. Мартос походить з козацького роду, що осів на Полтавщині на початку 17-го століття. Із цього роду походили: полковий обозний Лубенського полку Павло Мартос, скульптор Іван Мартос (1750-1835), письменник Іван Мартос (1760-1831), що був кабінетним секретарем у графа К. Розумовського, історик Олексій Мартос (1790-1842) і приятель Т. Шевченка — П. Мартос.

Проф. Б. Мартос народився 20-го травня 1879 року (ст. ст.) на Полтавщині, в 1897 році закінчив клясичну гімназію в Лубнях, а в 1908-му — університет у Харкові. У 1899 році вступив до таємної Української Студентської Громади, де познайомився з Д. Антоновичем, О. Коваленком, Л. Мацієвичем, М. Русовим, Ю. Колярдом, Б. Камінським та ін. Під впливом знайомства з «артільним батьком» М. Левицьким вже тоді зацікавився він кооперацією та економікою.

1900-им роком датується початок активної підпільної революційної діяльности проф. Б. Мартоса. У тому році на нелеґальних Шевченківських Роковинах, що їх улаштувала Українська Студентська Громада, він виступив з доповіддю — «Соціяльно-політичні погляди Шевченка». На цьому святі познайомився він і з полтавчанами — С. В. Петлюрою і Аркадієм та Марією Кучерявенками, що стала пізніш його дружиною. Влітку того року відбув він подорож до Галичини, де взяв участь у І-ому Українському Студентському Конґресі і при тій нагоді перепачкував в Україну транспорт нелеґальної літера-

тури — видань Революційної Української Партії (РУП), серед яких були також «Самостійна Україна» М. Міхновського і «Дядько Дмитро» Д. Антоновича. Повернувшись до Харкова, в Студентській Громаді виголосив доповідь — «Кооперативний і культурно-освітний рух в Галичині». На Різдво перепачкував з Галичини в Україну другий транспорт видань РУП.

Революційна діяльність проф. Б. Мартоса не могла не звернути на себе уваги російських поліційних чинників. У 1901 році він був арештований, просидів два тижні у в'язниці і був на два роки виселений із Харкова та позбавлений права мешкати в університетських містах. Ці 1901-1903 роки проф. Б. Мартос прожив на Полтавщині, продовжуючи, головно на селах, свою національно-пропагандивну діяльність та перебуваючи в сталому контакті з проводом РУП. У 1903 році він повернувся до Харкова і знов включився в працю Студентської Громади (доповіді, кольпортаж леґальної і нелеґальної українсь кої літератури і т. ін.), але не надовго. Був знову арештований, цим разом за участь в праці РУП і перевіз шрифту для її таємної друкарні, та просидів півроку у в'язниці, відбуваючи при тому дві (9-ти і 11-тиденну) голодівки.

Революція 1905 року відкрила для проф. Б. Мартоса широке поле для явної революційної діяльности (Харків, Люботин): виступи на мітінгах, друк і розповсюдження відозв та революційних видань, виїзди на села для боротьби з пропагандою російських соціялреволюціонерів, організація української озброєної дружини і т. ін. Але провесна швидко минула і знову настали небезпечні та довгі сірі дні підпільної революційної роботи. Увесь цей час проф. Б. Мартос заробляв на прожиття, даючи приватні лекції. Скінчивши університет, почав викладати, переважно математичні науки, на різних курсах та в гімназії у Харкові, але незабаром поліція заборонила йому будь-яку педагогічну діяльність.

У 1909-1911 роках проф. Б. Мартос працював на Волині, як старший інструктор кооперації, але і тут поліція не давала йому спокою і він був змушений перенестися на Кубань, де в 1911-1913 роках працював, як керівник фінансового відділу Управління Чорноморсько-Кубанської Залізниці і член дирекції (1913) Кубанського Кооперативного Банку, а одночасно викладав українську літературу в таємному гуртку середньошкільників. У 1913-1917 роках проф. Б. Мартос, як інспектор кооперації, працює в Полтавському Губерніяльному Земстві. Лекції, курси, конференції, з'їзди та часті виїзди в терен і в цьому періоді його життя заповнюють весь час опріч бюрової праці. Це дає йому нагоду нав'язати ближчий контакт із селянами.

То були молоді літа проф. Б. Мартоса, його і невеличкого гурту подібних до нього українських патріотів, що в тих далеких дореволюційних часах взяли на себе святий обов'язок підготовити український нарід до революційних дій і до української самостійної державности.

1917-ий рік. Українська Національна Революція... Над Києвом і над цілою Україною повівають жовтоблакитні прапори, державно-творча праця у повному розгарі. Проф. Б. Мартос бере участь у І-ому Національному Конґресі, у І-ому Селянському З'їзді, він є членом Української Центральної Ради, Генеральним Секретарем, трохи пізніше — заступником Генерального Секретара Земельних Справ. У своїй праці на кожному кроці зустрічається з браком фахових сил і цю прогалину старається заповнити, організуючи курси інструкторів для переведення земельної реформи, курси кооперативних інструкторів та ін. А рік пізніше, у 1918 році, коли вже виразно зарисувалися перші наслідки цієї мозольної праці, і коли Україну було вкрито цілою сіткою українських кооперативних установ, яку в Києві завершували такі централі, як «Дніпросоюз», «Українбанк», «Книгоспілка» та ін., — ми бачимо проф. Б. Мартоса на становищі голови Управи Центрального Кооперативного Комітету, голови Надзірної Ради «Дніпросоюзу», члена Надзірної Ради «Українбанку». У тому ж часі він був запрошений на становище лектора Київського Комерційного Інституту і разом з М. Туган-Барановським та К. Мацієвичем організував першу в світі високу кооперативну школу — Кооперативний Інститут.

У роках 1919-1920 проф. Б. Мартос був міністром фінансів і півроку Головою Ради Міністрів Директорії УНР. В тому часі провів він закон про усамостійнення української валюти і в несприятливих тогочасних економічних та воєнних умовинах утримував державний апарат і армію.

У 1920-1921 роках проф. Б. Мартос відбуває подорож по Німеччині для зазнайомлення зі станом кооперації у цій країні, відвідуючи Берлін, Дрезден, Ляйпціґ, Реґенсбурґ, Мюнхен і Гамбург. 1921-им роком розпочинається широка діяльність проф. Б. Мартоса в Чехо-Словаччині. У тому році зустрічаємо його вже на становищі директора Кооперативного Бюра при Українському Громадському Комітеті в Празі. Тут засновує він кооперативні курси, які незабаром перетворюються в Інститут Сільсько-Господарської Кооперації, а потім стають базою, на якій постає Українська Господарська Академія в Подебрадах.

В Українській Господарській Академії проф. Б. Мартос, як доцент, керує катедрами — теорії кооперації і кооперації споживачів. В 1924 році він одержує номінацію на проефсора і на протязі двох академічних років повнить функції декана економічно-кооперативного відділу. Його підручники друкує не тільки Українська Господарська Академія, але також Ревізійний Союз у Львові, а статті — українські, чеські і французькі журнали. У тому часі його було обрано дійсним членом міжнародньої наукової організації — "Institut pour les Etudes Cooperatives".

Під час ліквідації подебрадської Академії, проф. Б. Мартос бере активну участь в організації і праці Українського Технічно-Господарського Інституту і Спілки Професорів Української Господарської Академії, які очолював у 1936-1938 роках.

Переїхавши до Німеччини, в 1945 році проф. Б. Мартос бере активну участь в організації Української Економічної Високої Школи в Мюнхені, в якій викладає цілу низку наукових дисциплін, і якої ректором був в 1945-1949 роках. Перебуваючи в Мюнхені, подібно як перед тим у Подебрадах, не щадить часу і на громадську працю. У 1946-1949 роках був членом Переселенської Комісії при ЦПУЕ, виступає з рефератами на різних зібраннях і академіях. Теми його доповідів, як «4-ий Універсал», «Українські гроші», «Боротьба за українську державність» та їм подібні, пригадують славу минулих днів, одушевляють авдиторію і наснажують її до творчого чину.

15-го лютого 1948 року проф. Б. Мартос був обраний дійсним членом Української Вільної Академії Наук, 28-го квітня 1948 року — дійсним членом Наукового Т-ва ім. Шевченка. Був заступником голови УВАН і директором Інституту для дослідження питань Сходу Европи, де також виступав з авторитетними доповідями та такі теми, як «Методи поборення економічних криз», «Забезпечення паперових грошей» та їм подібні. В липні 1954 року обраний на голову Наукової Ради Інституту для дослідження історії і культури СССР. Восени 1951 року переїхав до Швайцарії, де жив під опікою Швайцарського Уряду. Від 5-го травня 1958 року стало перебуває в США.

Ми свідомі того, що наш огляд життя і діяльности ВДост. Ювілята, який ми тут подали, далеко не повний, що подали ми тут лише рами, в які належить вставити повний образ много-

УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА РАДА

НАШЕ МИНУЛЕ І СУЧАСНЕ В'ЯЖЕ НАС ІЗ ДЦ УНР

15-го червня 1969 року декретом Президента УНР в екзилі номіновано новий Виконавчий Орган УНРади, який очолив полковник інж. С. Довгаль, обнявши в ньому також керівництво Ресортом Військових Справ. Привітавши полк. С. Довгаля з нагоди покликання його на ці становища, Генеральна Управа Федерації Українських Ветеранських Організацій у Вільному Світі одержала наступну відповідь:

«Сердечно дякую Вам і всім членам організацій, які Ви очолюєте, за привітання з нагоди покликання мене на пост Голови ВО УНРади, а також — Керівника Ресорту Військових Справ. Всі ці функції покладають на мене великий обов'язок виконувати їх, вкладаючи всі свої сили для того, щоб вони були сповнені кваліфікованою працею. Але виконати ці завдання я зможу тільки при Вашій та інших Побратимів допомозі, що її сподіваюсь в повній мірі одержати. Нас в'яже минуле, коли ми спільно боролися в рядах Армії Української Народньої Республіки під проводом і командою незабутнього Головного Отамана Симона Петлюри. Нас в'яже сучасне, коли ми боронимо і зберігаємо державну форму та підтримуємо Державний Центр УНР в екзилі. Ми пов'язані спільною метою відновити незалежну Українську Народню Республіку на рідній землі, яка відродиться з волі українського народу. Це наша мета, це наша віра, яка має бути здійснена боротьбою і спільним зусиллям нашого народу.

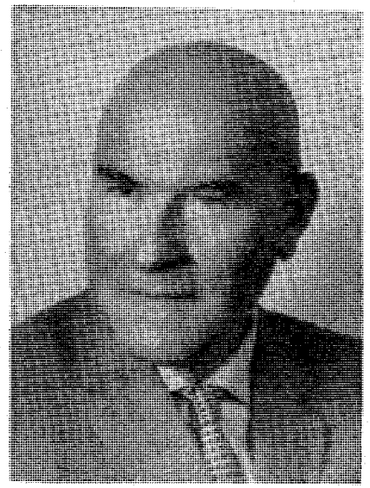

Полк. проф. С. Довгаль — керівник ВО УНРади.

Закликаю наше славне вояцтво до активної праці для підтримки Державного Центру УНР, для зміцнення і збільшення вояцьких рядів, які в першу чергу покликані плекати традиції УНР і продовжувати боротьбу за здійснення великої мети — віднови народоправної і незалежної Української Народньої Республіки».

Про ролю українського вояцтва в українській визвольній боротьбі, як також про потребу його активної допомоги в праці Виконавчого Органу УНРади, згадав полк. С. Довгаль і в своєму широкому експозе, що 2-го серпня ц. р. було виголошене на засіданні Президії УНРади, в якому накреслив він завдання, що стоять перед окремими ресортами Виконавчого Органу, як також пляни їх реалізації. Про Військовий Ресорт було сказано:

«Ресорт Військових Справ має завдання впорядковувати справи нашого вояцтва. Вояцтво — це живі носії традиції Визвольних Змагань, живі учасники визвольної боротьби за відновлення незалежної соборної Української Народньої Республіки. Як у роки визвольної війни вони йшли в перших рядах борців за волю, так і тепер, розкидані по всьому світі, вони високо несуть прапор боротьби і активної дії в складі наших організацій. Як на фронтах збройної боротьби вони були вірні своїй Батьківщині, так тепер вони вірні Державному Центрові УНР. На них Виконавчий Орган покладає свої надії і вірить, що вони й надалі будуть виявляти повну активність і реалізуватимуть свій досвід у громадській справі в своїх організаціях. Ресорт Військових Справ доложить всіх зусиль для того, щоб наше вояцтво, всі комбатантські організації, об'єдналися і дали приклад національної солідарности та дисципліни. Ресорт дбатиме, щоб наше вояцтво посіло в українській діяспорі впливове і почесне місце, що йому належить, беручи під увагу заслуги й жертву, яку воно принесло в боротьбі за волю України»...

Немає сумніву в тому, що цей заклик Керманича ВО УНРади дійде до глибини вояцьких сердець та що надії, які покладаються у цьому заклику на українське вояцтво, не заведуть, бо Державний Центр УНР для нас, колишніх українських вояків, це — наше минуле і сучасне, це наш тяжкий вояцький шлях, розпочатий славнозвісними Крутами і закінчений безсмертним Базаром, це поставлений вояцтвом і нацією дороговказ — IV-ий Універсал, це півстоліття нашого перебування і праці на скитальщині під прапорами УНР.

Приємним є і те, що з цим закликом до українського вояцтва нині звертається український старшина, що в січні 1918 року в Києві командував курінем української молоді, яка потім вийшла на зустріч московським полчищам в обороні цього IV-го Універсалу.

гранної діяльности та її осягів, але і цього, що ми тут подали, вистачає для ствердження, що вклад проф. Б. Мартоса в будову української державности і в українську науку є величний, що для української справи не змарнував він ані хвилини часу, і що свій довгий 90-літній життєвий шлях пройшов він з думкою про Україну.

Вітаючи проф. Б. Мартоса із його 90-літтям, ужиємо і ми слів, якими вітала його Генеральна Управа Федерації Ветеранських Організацій у Вільному Світі:

«...Честь Вам і слава! Вдячне українське вояцтво клонить свої чола перед величчю Вашого творчого чину і Вашого горіння для України. Хай Всевишній ще довгі літа у доброму здоров'ю збереже Вас серед передових борців за визволення України!..»

УКРАЇНСЬКО-ЛИТОВСЬКА СПІВПРАЦЯ

Як повідомляє «Бюлетень Українського Інформаційного Бюра», в червні м-ці ц. р. Президента УНР Миколу Лівицького відвідав д-р Алберт Ґерутіс, радник леґації Литовської Дипломатичної Служби за кордоном, який постійно перебуває у Швайцарії та підлягає шефові згаданої Служби міністрові Лазорайтісові. В довшій розмові були обговорені питання стану обох країн під совєтською окупацією та діяльности еміґрацій обох народів. Була порушена також справа тіснішої українсько-литовської співпраці та можливість спільних акцій на міжнародньому форумі.

Проїздом у Мюнхені був також у червні ц. р. кол. міністр закордонних справ Литви і теперішній голова Литовської делеґації при Асамблеї Полонених Европейських Націй п. В. Сіндзікаускас. Він склав візиту Президентові Миколі Лівицькому в товаристві постійного представника АПЕН в Боні ред. Банайтіса. В довшій розмові на актуальні політичні теми з українського боку взяли участь також голова Виконавчого Органу С. Довгаль та керівник ресорту зовнішніх справ В. Федорончук.

З життя громад й організацій

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АВСТРАЛІЇ

У біжучому році розпочались святкування 20-их роковин поселення українців і постання українських громад в Австралії. Організація суспільно-громадського життя, на розлогих теренах цього п'ятого континенту, вимагала великих зусиль, бо перед 2-ою світовою війною не було тут українських поселенців і до нас належала та піонерська праця. З нашим приїздом у кожному стейті швидко постали українські громади і рік пізніше створено крайову громадську централю. Будуються громадські Народні Доми, українські церкви, постають українські суботні школи, молодечі організації, союзи українок, комбатантські організації, культурні з'єднання і професійні спілки. Перше десятиліття позначилось творчою працею в усіх ділянках нашого суспільно-громадського життя, помимо дисонансів, що створились через партійно-політичні чвари, які впливали негативно на розвиток громадського життя в Австралії. Піонерська праця і її здобутки в перших роках поселення в цій країні була прикладом для інших країн, в яких українці поселились раніш, а зокрема для США, де наша еміґрація вела релігійну боротьбу.

У другому десятиріччі наше громадське життя починає хилитись до упадку, помимо мільйонових витрат на будову українських об'єктів. Із зміною людей на провідних і відповідальних становищах, церковного життя, ми наближаємось до стану, що так негативно позначився в громадському житті в США. З тривогою вдивляємося в майбутнє нашої спільноти на порозі третього десятиліття нашого поселення в цій країні. Намагання деяких католицьких парохів в напрямку утворення окремих суботніх шкіл при церквах вже негативно позначилось на єдності громадського життя, що досі було нашим найбільшим здобутком. Про ті наші осяги, з почуттям певної гордости, читаємо в науковій розвідці, що була уміщена в університетському журналі «Бюлетень біжучих справ» в Сіднею, який був присвячений 20-им роковинам масової еміґрації з Европи до Австралії. В тому журналі читаємо наступне:

«З усіх східньо-европейських національних груп, які прибули у великій кількості до Австралії в першій декаді, українці належать до найбільш успішних під оглядом заховання своїх традицій та побудови своїх політичних, культурних, харитативних, релігійних і освітніх інституцій. Вони, одинокі з усіх інших етнічних груп, потрафили утримати свою наступну ґенерацію при українстві, яка бере участь у всестороннім житті власної спільноти».

Ледви чи зможемо сподіватись такої оцінки австралійського соціолога в наступному 20-тиріччі, якщо будемо ділити суспільне українське тіло на ворожі релігійні деномінації. Якщо ті безвідповідальні одиниці в Австралії доведуть до стану, який панує тепер в громадському секторі в США, то це буде на їхньому сумлінні.

С. Яськевич

"Почуття обов'язку перед поневоленою Україною хай буде категоричним імперативом для кожного з нас у щоденній праці для її визволення"...

С. Довгаль
— голова ВО УНРади

Орденська Рада Ордена Залізного Хреста. Зліва направо: пор. М. Суржко, д-р сот. І. Козак, майор В. Біловщук, майор І. Винник, сот. П. Дубрівний, хор. Ф. Грінченко. Неприсутні — майор С. Захвалинський і майор Б. Єфремов.

ОРДЕНСЬКА РАДА ОРДЕНА ЗАЛІЗНОГО ХРЕСТА

На зборах учасників першого Зимового Походу — Лицарів Ордена Залізного Хреста, що відбулися 3-го травня ц. р., до Орденської Ради були обрані: майор В. Біловщук — голова, хор. Ф. Грінченко і майор С. Захвалинський — заступники голови, майор І. Винник — секретар і скарбник та пор. М. Суржко. Сот. П. Дубрівного обрано на становище організаційного референта, а пані М. Волосевич — представника на Канаду. До Контрольної Комісії увійшли: сот. д-р І. Козак — голова і майор Б. Єфремов. Поданий склад Ради затверджено декретом Президента УНР 27-го червня ц. р.

На будову пам'ятника на могилі св. пам. генерала О. Загродського було зібрано 2,295.05 дол., в тому 284 дол., що були зібрані на залі в день посвячення пам'ятника. До цієї суми Орденська Рада додала 1,310.29 дол. від продажу книжок і, замкнувши прибуткову частину балянсу сумою 3,605.34 дол., не тільки покрила кошт будови і посвячення пам'ятника, але спромоглася на шляхетний чин і, з нагоди посвячення пам'ятника, переслала: на будову Дому УНР у Мюнхені — 500 дол., на Церкву-Пам'ятник в Бавнд Бруку — 100 дол., на Храм Симона в Парижі — 50 дол., на Бібліотеку ім. Симона Петлюри в Парижі — 50 дол., на Музей при Церкві в Бавнд Бруку — 25 дол. і на Українських Воєнних Інвалідів — 25 дол. Підтримала вона і українську пресу, видавши понад 180 дол. на різні повідомлення і оголошення.

МАЙОР ІВАН ВИННИК

Ім'я майора І. Винника в останніх роках часто вимовлялося всіма нами. На його адресу скерували і ми не один десяток листів, бо в часі затяжної хвороби св. пам. генерала О. Загродського в його руках були зосереджені як справи Орденської Ради Ордена Залізного Хреста, так і особисте листування генерала. Він добровільно взяв на себе також вдячний обов'язок опіки над генералом в часі його хвороби, стаючи, тим самим, як би лучником генерала зі світом і виконавцем його волі та бажань. Не буде перебільшеним, коли скажемо, що завдячуючи помочі і праці майора І. Винника міг покійний генерал обдарувати нас такою несподіванкою, якою було перевидання монументальних праць — «Зимовий Похід» пполк. О. Доценка та «Українсько-мос-

ковська війна 1920-го року» ген. В. Сальського. Відомою є також та провідна роля, яку відіграв майор І. Винник в будові пам'ятника на могилі покійного генерала. Тому почуваємося до

Майор І. Винник.

приємного обов'язку подати читачам «Дороговказу» сильветку цього нашого побратима.

Майор І. Винник — син Галицької Землі.Народився він 27-го жовтня 1897 року в м. Долині в Західній Україні. Перебуваючи в Австрійській Армії, в 1915 році попав до російського полону і працював в Одесі в залізничних майстернях. Українська Національна Революція скерувала його життя на інші шляхи. У 1918 році працює він в Комендантурі м. Одеси, трохи пізніше — в політичному відділі Комендантури м. Житомира. На початку 1919 року він вступає до Юнацької Школи, яку тоді в Житомирі організував св. пам. генерал В. Петрів, і з успіхом закінчує її в листопаді того ж року, але вже в Камянці Подільському. А далі... Старшинська Сотня, що була створена при Школі, Любар, Зимовий Похід в лавах 3-ої Залізної дивізії, тиф, поновний наступ в Україну, але вже в лавах 4-ої Київської дивізії, і — табір інтернованих в Олександрові Куявському. В часі 2-го Походу в Україну в 1921 році майор І. Винник виконував відповідальні і небезпечні обов'язки зв'язкового між Тарновом, де тоді перебував Уряд УНР, та групами вояцтва, що вирушили в Листопадовий Рейд...

Поновно обраний у травні ц. р. на становище секретаря-скарбника Орденської Ради Залізного Хреста, разом із своїми побратимами плянує видати альбом Лицарів Залізного Хреста і тим відзначити 50-річчя повороту Армії УНР із славнозвісного Зимового Походу.

ВПЛАТИ НА БУДОВУ ПАМ'ЯТНИКА

Використовуючи звіт. який Редакція одержала від Орденської Ради, подаємо загальні суми пожертв на будову пам'ятника. Цілости звіту, який зайняв 15 сторін машинопису, умістити не маємо можливости, а тому подаємо тільки місцевість, імена збірщиків та зібрану ними загальну суму (в ам. дол.):

Індивідуальні вплати	268.—
Пані Марія Волосевич, ген. О. Кузьмінський. Я. Гордієнко і Б. Оранський. Збірка в Торонті	303.—
Хор. Ф. Грінченко, Нью Йорк	215.—
1-ша Станиця СБУВ у Монтреалі. Майор О. Негребецький і А. Степовий	137.—
Пор. М. Суржко, Філядельфія	124.—
Пполк. В. Падалка, Клівленд	110.—
І. Мартиняк, Бавнд Брук	100.—
В. Коваль, Нью Йорк	92.—
Пполк. О. Запара, Вашинґтон	70.—
Майор З. Шкурупій, 5-та Станиця СБУВ, Торонто	69.—
Майор М. Ковальський, Едмонтон	54.—
Майор М. Ковальський, Келґари	26.—
Інж. В. Гаврилець, Бостон	40.—
І. Куравський, Нью Йорк	36.—
Пор. Д. Самохвал, Нью Йорк	31.—
І. Стокальський, Нью Йорк	31.—
Пор. К. Закревський, Австралія	27.80
Полк. П. Смородський, Пасейк	23.—
Пані Ф. Омелянович-Павленко, Станиця УВК, Чікаґо	20.—
Пполк. Г. Маслівець, Лос Анжелес	15.—
А. Колінко, Нью Йорк	15.—
Пор. В. Різник, Келґари	11.—
Ппор. А. Гукало, Монтреал	11.—
7-ма Станиця СБУВ, Гамільтон	25.—
Хор. М. Бурда, Фенікс, Арізона	36.25
Інж. П. Лнмаренко, Філядельфія	25.—

ЦВИНТАР-ПАМ'ЯТНИК

У БАВНД БРУКУ

Бавнд Брук!.. Як часто вимовляються нами ці слова і як часто линуть наші думки до цього українського Цвитаря-Пам'ятника. Бо ж там, як писав у «Новому Шляху» проф. М. Небелюк, — де «рівними і мовчазними рядами стоять запорозькі хрести і надгробні плити» — «одна за одною могили українських військовиків, науковців, поетів і письменників, мистців, духовників, політичних і громадських діячів, що вічно тривалими літерами записали свої імена у велику Книгу Буття української нації»... Бо ж ці могили на цьому цвинтарі, що вже став Українським Пантеоном, — як писав у «Свободі» Я. Курдидик, — «промовляють і оскаржують». Бо, коли дивишся на цей розлогий цвинтар - пам'ятник, мимоволі пригадуєш слова поета — «Україно, Україно, ось де Твої діти»...

І не належить дивуватися, що у багатьох наших побратимів вслід за цими думками постає децизія забезпечити і собі місце для вічного спочинку тут, на цьому цвинтарі. І не тільки забезпечити місце, а навіть ще за свого життя поставити і відповідний пам'ятник.

Для здійснення цього заміру у великій пригоді стає завжди підприємство п-ва Безсонових, активних репрезентантів нашого другого покоління. Збудували вони тут вже не один пам'ятник, мають довгу низку їх до виконання в найближчому часі, як для тих, що вже відійшли у вічність, так і для тих, що ще живуть і діють, а в тому і для багатьох наших побратимів, з якими сьогодні в'яже нас дружня співпраця.

Адреса підприємства:

Mrs. J. Bezsoniw,
South Bound Brook Monument Co.,
127 Main Street, P.O. Box 612,
So. Bound Brook, N. J., 08880.

Адреса приватна:

111 Walnut Avenue
Somerset, N. J., 08873.

ІЗ ЖИТТЯ КОЛ. УКРАЇНСЬКИХ ВОЯКІВ В АВСТРАЛІЇ

В усіх більших стейтах Австралії урочисто відзначено ювілейні роковини проголошення Соборности Українських Земель. У комітетах, що організували ці ювілейні урочистості, у всіх стейтах брали участь представники комбатантських організацій. Станиці Б-ва кол. Вояків І УД УНА в Аделаїді і Сіднеї відзначили також ювілейну дату Бою під Бродами. На окрему згадку заслуговує Станиця Б-ва в Сіднеї, яка 20-го липня улаштувала окремий Вечір для вшанування побратимів, що полягли під Бродами. На цьому вечорі 11 вояків Дивізії були удекоровані пропам'ятною медалею Архистратига Михаїла. Декорацію перевів пполк. С. Яськевич, який на цьому вечорі мав також цікаву доповідь про Бій під Бродами. Після доповіді відбувся концерт, в якому взяли участь всі культурні одиниці Великого Сіднею і велика кількість українського громадянства. На закінчення цього вдалого вечора відбулася товариська зустріч цілої дивізійної родини, в якій взяли участь члени Б-ва і їх дружини. Управі Станиці Б-ва належить признання і вдячність за організацію цієї гарної і корисної імпрези.

БРАТСТВО СПАДКОЄМЦІВ ВОЄННОГО ХРЕСТА

Полк. Річард Джонсон декорує Бронзовою Зіркою сержанта Юрія Степаненка.

СЕРЖАНТ ЮРІЙ СТЕПАНЕНКО

"Дуже дякую Вам і всім побратимам — спадкоємцям Воєнного Хреста за Ваш привіт і вислови радости з нагоди мого повернення із В'єтнаму та нагородження мене Бронзовою (у "Свободі" помилково подано — "золотою") Зіркою та іншими відзначеннями Американської Армії.

Сердечний привіт усім ВШановним Членам Генеральної Управи і побратимам — спадкоємцям Воєнного Хреста".

Юрій Степаненко
15-го серпня 1969.

(Із листа до Ген. Управи СВУВ).

Як вже повідомила українська преса, з терену боїв у В'єтнамі повернувся до США син. ВДост. проф. Миколи Степаненка — сержант Американської Армії Юрій Степаненко. За свою зразкову трилітню службу в Американській Армії він відзначений «Бронзовою Зіркою», а також медалею подяки, медалею доброї поведінки, медалею бойової служби у Південному В'єтнамі, медалею Національної Оборони і ін.

Щиро вітаємо нашого юного побратима — члена основоположника Братства Спадкоємців Воєнного Хреста і подаємо його короткий життєпис.

Сержант Юрій Степаненко — син Миколи і Галини Степаненків, внук св. пам. сотника Армії УНР Федора Малюти, брати якого — Олександер і Микола — були також учасниками національно-визвольної боротьби. Народився 30-го серпня 1946 року в Ульмі, в Німеччині. У 1964 році з почесним відзначенням закінчив середню школу в Сомерсет, Нью Джерзі. У 1964-1966 роках був студентом Чикаґського і Ратґерського університетів. До Американської Армії зголосився добровільно і військову службу розпочав 5-го вересня 1966 року. Після т. зв. «бейсік трейнінґ» вчився, і в числі перших студентів закінчив школу військової адміністрації. У квітні 1967 року працював у штабі американської бригади в Німеччині, а в червні 1968 року добровільно зголосився до В'єтнаму. Там працював на становищі секретаря заступника командира корпусу і адміністраційного помічника в штабі корпусу. За зразкову службу нагороджений медалями і відзначеннями, які ми перед цим згадали. Одержав почесне звільнення зі служби і буде продовжувати студії в Стейтовому Університеті Мериленду.

Це — військова кар'єра нашого юного побратима, який у той же час не занедбував і того, чого вимагало від нього його національне походження. Він закінчив школу українознавства при Осередку Української Православної Церкви у Сомерсет — Бавнд Бруку, як юний ОДУМ-івець, відбував таборування у таборах ОДУМ-у, у 1963-1964 році був головою філії ОДУМ-у в Нью-Бронсвік-Сомерсет, а також членом управи Організації Молоді Українського Робітничого Союзу. Тепер є членом управи Студентської Громади у Вашинґтоні.

Під час перебування у В'єтнамі їздив на відпочинок до Австралії, відвідав також Японію.

ЗЛОЖІМО ПОКЛІН ВЕЛИКІЙ СТРАДНИЦІ УКРАЇНСЬКОЇ ЗЕМЛІ!..

Св. пам. Ольга Петлюра.

23-го листопада ц. р. минає 10 років з дня смерти дружини покійного Головного Отамана св. пам. Ольги Петлюрової.

"Ставши дружиною Симона Петлюри, вона розділила з ним все, що траплялося на їхньому життєвому шляху: і тяжкі умови життя, і політичні успіхи й непрнємні несподіванки, і переслідування царської поліції, і радощі та піднесення Лютневої революції 1917 року, і повні тяжкої відповідальности роки Директорії, і врешті вихід на чужину та життя на еміґрації..." ("Бюлетень Бібліотеки ім. С. Петлюри", 1950).

Доля не щадила їй терпів на її життєвому шляху, але всі удари недолі вона переносила з подиву гідною стійкістю та витривалістю, що властива хіба лише українській жінці. Маючи винятково чуле серце, співчутливо ставилася і до людського горя, якого не бракувало в її оточенні на шляхах скитальщини. Відійшла у вічність, як загально визнана Велика Страдниця української землі.

У 10-ту річницю її смерти схилімо низько наші чола перед світлою її пам'ятю, організуючи Служби Божі, а в разі можливости і їй присвячені вечора!

ВІДІЙШЛИ У ВІЧНІСТЬ

ГЕНЕРАЛ-ХОРУНЖИЙ ВІКТОР МАЛЕЦЬ

9-го липня ц. р. помер у Лондоні ген.-хор. Армії УНР св. пам. Віктор Малець. Схиляючи наші чола над свіжою могилою Українського Вояка, гляньмо на пройдений ним його життєвий шлях.

Ген.-хор. Віктор Малець народився 1-го жовтня 1896 року в Чугуєві на Харківщині. Закінчивши середню освіту, вписався на медичний факультет харківського університету, але 1-ша

Ген.-хор. Віктор Малець.

світова війна перервала його студії і скерувала його життя на цілком інший шлях. Скінчивши з відзначенням Александрівську старшинську школу, в складі Ревельського полку перебував він на Західньому фронті Російської Армії, яку з початком Української Національної Революції залишив в ранзі штабс-капітана. В Українській Армії, в лави якої включився добровільно, займав різні командні становища, одержавши вже на 23-ому році свого життя ранґу підполковника. Був він помічником і в. о. командира Богунівського полку, командиром 19-го Республіканського полку, а останньо — командиром 48-го куреня 6-ої Січової Стрілецької дивізії. Перейшовши Збруч, перебував у таборах інтернованих у Вадовицях і Щепіорно. Із Щепіорна в 1923 році виїхав на студії до Чехо-Словаччини, де вписався до Української Господарської Академії в Подебрадах, яку закінчив у 1928 році з титулом інженера-технолога. Працювати одначе за набутим фахом йому не довелося, бо був він одним із тих небагатьох вибранців, яким Уряд УНР наказав вступити в характері контрактового старшини до Польської Армії і удосконалювати свої військові знання. Перебуваючи в Польській Армії, св. пам. В. Малець закінчив Вищу Воєнну Школу.

Під час 2-ої світової війни, після поразки Польської Армії, св. пам. В. Малець опинився на Мадярщині, діставшись до Кракова, провадить старшинські курси, короткий час працює в цукроварській промисловості, а з початком організації Дивізії Галичина вступає до Військової Управи і керує її старшинським сектором. Штаб УНАрмії, 3-річний британський полон, виїзд до Англії, де до 1961 року Покійний працював на фізичній праці і де приймав він надзвичайно активну участь в національно-громадському житті. На відтинку вояцькому перебував він тут довгі роки на становищі відпоручника керманича Ресорту Військових Справ УНРади і голови Української Комбатантської Ради.

Величавий похорон, що відбувся 19-го липня при численній участі українського громадянства, велика кількість вінків і квітів, що вкрили його свіжу могилу, численні зворушливі і теплі промови над його могилою — були яскравим виразом пошани та вдячности, на які заслужив він своєю участю в українській визвольній боротьбі і своєю довголітньою працею для української визвольної ідеї.

Хилимо і ми наші чола над цією свіжою могилою та висловлюємо наше щире вояцьке співчуття дружині Покійного і Проводові Української Комбатантської Ради.

ПІДПОЛКОВНИК ІНЖ. ДАНИЛО ЛИМАРЕНКО

(У першу річницю смерти)

14-го серпня 1968 року у Філядельфії на 73-ому році життя відійшов у Вічність пполк. Армії УНР св. пам. інж. Данило Лимаренко.

Покійний народився 20-го грудня 1894 року в с. Карлівка на Херсонщині. В 1915 році кінчив учительський семинар, в 1916 році — приспішений курс Одеської Військової Школи Старшин. У 1917-18 роках перебував у рядах Українського Вільного Козацтва і брав активну участь у боротьбі проти з'анархізованих частин Російської Армії, які поверталися з румунського фронту і грабували місцеве населення. Літом 1919 року очолював повстанський відділ у Ревуцькому, з яким брав участь в організації повстання проти Добровольчої Армії, а в 1920 році в протибольшевицькому повстанні. У 1920 році з повстанським відділом, який очолював тоді сот. В. Недайкаша, прибув на Поділля і влився в лави Української Реґулярної Армії, як 6-ий Курінь Низових Запорожців І-ої Запорізької дивізії.

На еміґрації св. пам. Д. Лимаренко перебував у Польщі, Німеччині і США, завжди беручи активну участь в українському громадському житті. У Польщі в 1932 році кінчив Варшавську Державну Школу Ґеодезистів і, як інженер ґеодезист, працював за своїм фахом на Білорусі, Волині і Підляшші. Він належав до співосновників Союзу Українських Ветеранів, до Українського Воєнно-Історичного Т-ва у Варшаві, до співосновників УНДС в Европі і США, Т-ва Прихильників УНР і т. ін. Смерть застала його на становищі голови Філядельфійського Відділу Союзу Українських Ветеранів у США.

Св. пам. Д. Лимаренко багато писав, думав глибоко і широко. Його статті то — туга за єдністю, за справедли-

Пполк. Д. Лимаренко.

вістю, туга за людиною, що в серці носить добро своєї батьківщини. Він щиро болів над тим, що ми, українська еміґрація, «спочатку розбилися, а потім і роз'їхалися» (цитати із листів до Редакції), що ми «порозлазилися по цілому світі не тільки істотами, але і душами». Крім різних принагідних статтів, написав він і ширшу, 150 сторін дрібного машинопису, працю про своє перебування в Армії УНР, яка чекає на свого видавця. Нам залишив, як дороговказ, здобуте довгою обсервацією еміґраційного життя, своє переконання, що, кажучи словами Шевченка, «В своїй хаті — своя правда», що ми всі будемо щасливі лише тоді, як здобудемо свою власну і незалежну державу

із своїми праведними, як у Вашінґтона, законами. «А щоб здобути це — писав він у свій час — не скупімося і щедро даваймо на тих, хто бореться за українську державність і організує та тримає вкупі українські маси. Такими є Українська Національна Рада і наша Церква, а при них наші школи і найбідніші «залишенці». Сюди і треба давати...»

Поховано пполк. Д. Лимаренка на українському цвинарі в Бавнд Бруку в присутності значної кількости приятелів, побратимів зброї і представників українських організацій. Державний Центр репрезентував Віцепрезидент проф. М. Степаненко. Над відкритою могилою промовляли члени УНРади, голова Представництва ВО УНРади в США І. Крамаренко, ген. П. Шандрук, полк. П. Самойлів і ред. М. Вайда.

Пам'ять про дорогого побратима, св. п. пполк. Д. Лимаренка зберігаємо у наших вдячних серцях.

20-го травня 1969 року в Філядельфії на 85-ому році життя відійшов у Вічність старшина Армії УНР св. пам. **Пафнутій Чупрун,** народжений в Папужинцях, повіт Умань. Похований на українському цвинтарі в Бавнд Бруку.

25-го травня 1969 року у Монтреалі (Канада) на 74-ому році життя помер св. пам. **Теодозій Жовток,** кол. учасник української визвольної боротьби і діяльний та провідний член багатьох українських суспільно-громадських організацій на Сокальщині.

14-го червня 1969 року в Чикаґо (США) відійшов у Вічність св. пам. **Роман Назаревич,** кол. Січовий Стрілець, вістун Вишколу УСС, хорунжий УГА. Похований на місцевому українському католицькому цвинтарі.

16-го червня 1969 року в Торонті на 77-ому році життя помер св. пам. **Василь Кривоус,** кол. старшина УСС і УГА, довголітній педагог Рідних Шкіл в Україні, співосновник і кол. голова Об'єднання Українських Педагогів у Торонті. Похований 18-го червня на цвинтарі "Проспект" у Торонті.

30-го червня 1969 року в Торонті помер член 5-ої Станиці СБУВ св. пам. ппор. **Федір Колесник.**

Покійний народився 4-го липня 1900 року на Полтавщині. До Української Армії вступив у березні 1918 року, включившись у лави 2-го Запорізького пішого полку, що в пізнішому часі був розгорнутий в дивізію. У 1919 році в лавах 2-го Запорізького кінного полку, що був під командою полк. Литвиненка, брав

Ппор. Федір Колесник.

участь у Зимовому Поході. Збруч перейшов у 1920 році в лавах Окремої Кінної дивізії і перебував в таборі у Вадовицях. Був дисциплінованим, активним і жертвенним членом Союзу Бувших Українських Вояків у Канаді.

20-го липня 1969 року в Нью Гейвен (США) на 77-ому році життя помер св. пам. д-р **Константин Матвієнко.**

ТРИБУНА ЧИТАЧА

ХТО ЗАСНУВАВ РЕВОЛЮЦІЙНУ УКРАЇНСЬКУ ПАРТІЮ?

Вельмишановний Пане Редакторе!

Прошу ласкаво надрукувати в наступному числі «Дороговказу» наступну поправку.

З пошаною Б. Мартос.

***

В ч. 24 (43) «Дороговказу», на сторінці 10-ій, написано, ніби М. Міхновський у 1901 році заснував Революційну Українську Партію. Це — не вірно. Революційну Українську Партію (РУП) заснували в січні 1900 року харківські студенти: Мих. Русов, Дм. Антонович і Левко Мацієвич; в ближчому часі вони приєднали ще Олександра Коваленка, Боніфатія Камінського і Юрія Колярда; ці троє також уважали себе основоположниками РУП. Пізніш до партії вступив ще дехто з Харківської Студентської Громади.

Микола Міхновський ні засновником, ні членом РУП не був. Він лише на прохання Д. Антоновича написав брошуру — «Самостійна Україна», яку видала РУП. Але він розходився в поглядах із засновниками РУП і в 1902 році, в противагу їй, заснував «Народню Українську Партію» (НУП).

Хоч я членом РУП не був, але будучи в товариських взаємовідносинах з її членами, допомагав їм; напр. двічі перевіз контрабандно її видання з Галичини, що було зв'язане з великим ризиком (3-5 років Сибіру). Тому вони й дивилися на мене як на свого. Я бував на їхніх сходинах і знав, хто належить до складу РУП.

В році 1954-ому я і Олександер Коваленко розіслали до тодішніх часописів спростування твердження В. Андрієвського в «Календарі-Альманохові» на 1954 рік, який видало Т-во «Відродження» в Буенос-Айресі, нібито М. Міхновський на Шевченківських Роковинах у Харкові виголосив промову про самостійну Україну, і що це начебто спричинилося до заснування РУП. На тих роковинах М. Міхновський був, але жадної промови про самостійну Україну не виголошував, а РУП була заснована раніше. **Проф. Б. Мартос**

Покійний народився в 1893 році в Києві. Студентом включився в лави Армії УНР. Після переходу Збруча в 1920 році, перебував в таборі інтернованих у Каліші. Переїхавши до Чехо-Словаччини, у Празі закінчив студії в Карловому Університеті. До 1938 року вчителював на Карпатській Україні. Під час 2-ої еміґрації перебував у Реґензбурзі, де викладав в УТГІ. Переїхавши до США, брав діяльну участь в українському громадському житті. Похований на православному цвинтарі св. Лоренса в Нью Гейвені.

4-го вересня 1969 року в Чікаґо на 74-ому році життя упокоїлася в Бозі св. пам. **Фатима Омелянович-Павленко,** дружина св. пам. генерала І. Омеляновича-Павленка, отаман Станиці Українського Вільного Козацтва і активна членкиня багатьох українських організацій. Похована на православному цвинтарі в Бавнд Бруку побіч покійного генерала.

10-го вересня 1969 року на 67-ому році життя упокоїлася в Бозі св. пам. **Олександра Любарівська,** медична сестра Армії УНР, дружина померлого в січні минулого року майора Г. Любарівського. За участь в українській визвольній боротьбі була відзначена Хрестом Симона Петлюри і Воєнним Хрестом. Похована на цвинтарі св. Матея в Бофало.

"Кров Бродів не пропала марно — це грунт, на якому виростатимуть великі батьки і матері українського народу".

о. д-р В. Кушнір

СТОРІНКА ЮНИХ ДРУЗІВ

ХАЙ ВАМ ЩАСТИТЬ У ПРАЦІ І БОРОТЬБІ!

(Привіт від Державного Центру УНР)

Голова ЦЕСУС-у д-р Богдан Футей в супроводі групи делеґатів відвідав ВО УНРади і запросив представників Державного Центру на урочисте відкриття Світового Конґресу Українського Студентства, що відбувся в Мюнхені в днях 1-4 липня ц. р.

2-го липня Голова ВО УНРади — полк. інж. С. Довгаль привітав Конґрес в імені Державного Центру УНР промовою, уривок якої тут подаємо:

«Від імени Президента УНР в екзилі, Голови Української Національної Ради і Виконавчого Органу вітаю Світовий Конґрес Українського Студентства і бажаю повного успіху у Вашій праці. У Ваших особах вітаю все українське студентство, розсіяне по цілому світі, а в першу чергу із всією щирістю і душевною тривогою вітаю наше студентство в поневоленій Україні. Стотисячні лави студентів наповнюють авдиторії високих шкіл України, здобувають освіту й знання в умовах комуністичної диктатури. Вони перебувають спільно з своїм українським народом у московській неволі. Тому на Вас, молоді друзі, припадає обов'язок гідно репрезентувати українську академічну молодь серед студентів вільних країн, говорити правду про стан нашого народу на рідній землі. Кожен із Вас, і ми всі разом, маємо велику місію знайомити вільний світ з українською визвольною проблемою. В кожному з Вас є частка українського народу, ми маємо відчувати його журбу і болі, ми мусимо відчувати, що за кожним з нас, як казав І. Франко, «мільйонів стан стоїть». Ця велика місія зобов'язує Вас у першу чергу — вчитися. З Ваших рядів мали б вийти світової слави вчені, дослідники, мистці і політики. Це, що кажу, не є перебільшенням, бо Ви навчаєтесь по високих школах світових центрів. Вам доступні славні університети з їх найкращими ученими і педагогами, в мурах цих старовинних університетів родяться нові ідеї, постають нові винаходи, що викликають подив і захоплення всього людства. Серед цих світил науки й техніки ми хотіли б бачити й синів українського народу, талановитих українців, які стали б у перші лави борців за справжній поступ, за визволення всіх людей і народів з ярма неволі, за визволення українського народу, синами якого Ви є і будете...»

Пригадавши Жертву Крут, «яка світить у віки й кличе кожного патріота до боротьби за здійснення ідеалу Крут», полк. С. Довгаль закінчив свій привіт побажанням повного успіху українській академічній молоді у здобуванні освіти та висловом надії бачити її «в рядах провідників поневоленої української нації, що будуть гідною зміною попередніх українських діячів і провідників, яка мала б докінчити почате діло визволення України...»

«Хай Вам щастить у праці і боротьбі!...»

ПОВІДОМЛЕННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ

В часі від 1-го травня до 1-го вересня 1969 року на передплату і пресовий фонд "Дороговказу" вплатили:

Канада:

Пані Ірина Петлюра, І. Дубнлко, А. Ільницький, Я. Стоцький, Ю. Стефанович, С. Бігун і Д. Станченко — по 10 дол.; пані К. і М. Юсипчуки і В. Гончарук — по 6 дол.; В. Пласконіс, П. Харидчак, Д. Литвин, П. Казанівський, Г. Слободяник і Ю. Швед — по 5 дол.; К. Савицькнй, М. Карпів і М. Іваненко — по 4 дол.; А. Мевша, Н. Романишин, Ф. Артеменко і С. Кіріченко — по 3 дол.; Л. Кемпе — 1 дол.

США:

Орденська Рада Ордена Залізного Хреста — 20 дол.; А. Опанашук, Ю. Сальський і І. Винник — по 10 дол.; пані Е. Савчук і І. Криловецький — по 6 дол.; В. Задоянний, пані А. Любарівська, В. Зарицький, В. Подубинський, І. Гнойовий, Г. Будуляк, М. Лозовий, М. Каплистий, Я. Коваленко, В. Чехірда, Б. Єфремов, М. Ліщинський, С. Захвалинський, М. Кириленко, М. Отрешко-Арський, М. Личик, Т. Грінченко і Д. Бакум — по 5 дол.; пані Марія Голуб, В. Білинський, М. Старовійт і В. Радченко — по 4 дол.; І. Мельник, Б. Мартос, Т. Лехман, М. Миськів і Л. Єрмолаєв — по 3 дол.; П. Біланюк — 2.50 дол.; А. Гончаренко — 1 дол.

Австралія:

І. Грушецький — 7.20 дол.; М. Густавський — 3.60 дол.; І. Різник — 6 дол.

Франція:

Представник "Дороговказу" у Франції В. Основич — передплата від різних осіб в сумі 21.50 дол.

П. Плевако — 17 дол.; Я. Бацуца — 6 дол.

Литовські Друзі:

Ген. Ст. Дірмантас — 5 дол.

Усім жертводавцям щиро дякуємо.

Пожертви — "ЮВІЛЕЙНИЙ ДАР" будуть подані в наступному ювілейному числі.

Адміністрація "Дороговказу"

ОГОЛОШЕННЯ

Вийшла з друку велика багатоілюстрована Ювілейна монографія:

"Корпус Січових Стрільців"

Документальна Книга — нарис історії Корпусу Січових Стрільців, видана на люксусовому папері в мистецькій обкладинці, має 680 сторінок друку і понад 330 ілюстрацій.

Історія Корпусу Січових Стрільців — це є хвилючий документ 1917-1920 років про титанічну боротьбу Січових Стрільців, що під проводом Головного Отамана С. Петлюри і під командою полковника Евгена Коновальця відіграли велику об'єднуючу і героїчну ролю в боротьбі за Державність. Ціна Книги 18 долярів.

Замовлення і належність чеками, або "моні ордерами", слати на адресу секретая Комітету п. Богдана Білинського:

Bohdan Bilynsky, 2157 W. Superior Str., Chicago, Ill., 60612, U.S.A.

Комітет СС.

Для Українського Вояка не існували і не існують жодні "трикутники смерти", доказом чого був Перший Зимовий Похід в Україну. У 50-ті роковини вимаршу Армії УНР в Зимовий Похід, 6-го грудня 1969 року, урочистими імпрезами пригадаймо його світові.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО
І ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
усім своїм клієнтам, друзям, знайомим та цілій Українській Громаді
бажают:

U. B. A. TRADING CO. LTD.
Одинока українська гуртівня
харчових і тютюневих виробів
300 Dwight Ave. — Toronto 14,
Tel.: 252-2246
138 Euclid Ave. — Toronto 3,
Tel.: 366-2324

Українське Похоронне Заведення
КАРДИНАЛ І СИН
366 Bathurst St. — Tel.: 368-8655
92 Annette St. (at Keele) Toronto Tel.: 762-8141

ALBERTA FUEL OIL LIMITED
24-годинна обслуга
Перша Українська Самостійна фірма
достави опалової оливи.
278 Bathurst St., Toronto 2B, Tel.: EM 2-3224

R. CHOLKAN & CO. LTD.
Найбільша в Канаді Українська Аґенція купна
і продажу нерухомостей і загальної асекурації
527 Bloor St. West — Tel.: 532-4404
2232 Bloor St. W., Toronto, Ont. Tel.: 767-5454
10 Collier St. Barrie, Ont., Tel.: 728-4401

THE FUTURE BAKERY CO.
735 Queen Street West — Tel.: EM 8-4235
HOME TOWN BAKERY
164 Kane Avenue — Telephone: RO 7-7246
Анна і Роман Вжесневські,
власники пекарень:
«Будучність» і «Говм Тавн»

DNIPRO FUEL OIL LTD.
Українське підприємство опалової оливи
2174 Dundas St. W., Toronto, Tel.: 537-2169

ДОРОГОВКАЗ

ОРГАН ВОЯЦЬКОЇ ДУМКИ і ЧИНУ

Ч. 26 (45) ЖОВТЕНЬ — ГРУДЕНЬ 1969 ТОРОНТО

ІЛЮСТРОВАНИЙ ДВОМІСЯЧНИК ВОЯЦЬКОЇ ДУМКИ І ЧИНУ.
Продовження "Бюлетеня СБУВ у Канаді".

●

Видає Генеральна Управа Союзу Бувших Українських Вояків у Канаді.

●

Річна передплата — $3.00,
ціна окремого числа — 50 центів,
подвійного — 75 центів.

●

"DOROHOWKAZ" — "GUIDE"
illustrated bi-monthly of the Ukrainian War Veterans' life (formerly "Bulletin").
Published by General Headquarters of the Ukrainian War Veterans' League in Canada.

●

Адреса для листувань і грошевих переказів:
J. Lypoweckyj, 179 Dowling Ave., Toronto 156, Ont., Canada.

З М І С Т:

x x — **У 50-ті роковини вимаршу Армії** УНР в Зимовий Похід.

x x — "Ювілейний Наказ Генеральної Управи СБУВ".

В. Більовщук — "Зимовий Похід".

М. Крат — "Невиголошена промова".

І. Л. — "Під Вознесенськом".

М. Чаборик — "На шляхах визвольної боротьби".

М. Старовійт — "І зорі були змобілізовані".

Життя ветеранських організацій:

x x — "У Торонті відзначено 50-річчя вимаршу Армії УНР в Зимовий Похід".

x x — Люксембурґ — перехрестя европейських шляхів.

x x — Везін — Шалет

Посмертні згадки. Оголошення.

Повідомлення Адміністрації.

НА ОБКЛАДИНЦІ:

Образ артиста-маляра хор. Ф. Грінченка — "Гордієнківці в розвідці".

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ І НОВИМ РОКОМ!

Президент і Віцепрезидент Української Народньої Республіки в екзилі, Голова й Президія Української Національної Ради, Голова й члени Виконавчого Органу пересилають з нагоди РІЗДВЯНИХ СВЯТ і НОВОГО РОКУ привіти й найкращі побажання Українському Народові на Батьківщині й на чужині, Ієрархам і Духовенству Українських Церков, старшинам і воїнам українських армій, Президії Світового Конґресу Вільних Українців, проводам політичних і суспільно-громадських організацій, науковим установам, молодіжним організаціям, Представництвам Виконавчого Органу Української Національної Ради, Управам і Членству Товариств Прихильників УНР і Товариств Сприяння Українській Національній Раді.

У 50-ті РОКОВИНИ ВИМАРШУ АРМІЇ УНР В ЗИМОВИЙ ПОХІД

(Ювілейний Наказ Генеральної Управи Союзу Бувших Українських Вояків у Канаді)

50 років тому, в листопаді 1919 року, в наслідок несприятливих обставин у боротьбі на три фронти, Армія і Уряд Української Народньої Республіки опинилися на маленькому клаптеві Української Землі, з усіх боків оточені ворогами. Цей період Української Визвольної Боротьби увійшов в історію, як перебування в 'Трикутнику Смерти", а самий листопад 1919 року називають "чорним листопадом".

Здавалось, що немає ні виходу, ні рятунку. Ворогам України — червоній і білій Москві та Польщі — допомагав ще четвертий союзник — тифозна пошесть, яка звалила з ніг три чверті Української Армії.

Здавалось, що не тільки вороги і тиф, але й сама стихія повстала, щоб знищити рештки Української Армії, бо мокрі сніги, що чергувалися з дощами, перетворили шляхи в непрохідне болото, а холодні пронизливі вітри через перемоклий одяг добирались до самих вояцьких кісток.

Але вогнів вояцької любови і відданости Батьківщині не змогли згасити ні згадані нами дощі та сніги, як не були в силі розвіяти їх і холодні пронизливі вітри цього чорного листопада. Замерзлі, а не раз і скостенілі, руки Українського Вояка не випустили з рук прапору УНР і не схилили його перед ворогами.

У цьому, як здавалось, трагічному моменті, по кількох нарадах, Провід Української Армії вирішив прорвати перстень ворожих сил та маршувати в запілля ворога, щоб бути й далі зі своїм народом та допомагати йому в його визвольній боротьбі.

50 років тому, 6-го грудня 1919 року, виконуючи Наказ Головного Отамана Симона Петлюри ч. 101, Армія УНР вирушила в леґендарний нині Зимовий Похід. Провід Української Армії і Український Вояк дали доказ неперевершености духа Української Нації та своєї власної самопосвяти.

Ті, що звалені з ніг тифом, лежали по селянських стодолах, благали взяти їх із собою. Вони знали чому і куди ідуть, знали що їх чекає. Вони всі були герої.

Зимовий Похід — це переможний марш в запілля ворога. На протязі півроку Армія Зимового Походу під геніяльним керівництвом Командарма генерала Михайла Омеляновича-Павленка і Начальника Штабу полковника Андрія Долуда, пройшла 2,500 кілометрів маршу серед постійних бойових сутичок з ворогом, вона відбула

понад 50 більших боїв. В її посіданні, хоч і короткий час, були такі міста, містечка і залізничні станції, як от Умань, Сміла, Канів, Золотоноша, Бобринець, Долинська, Вознесенськ та інші. Вона зліквідувала штаби 41-ої, 45-ої і 46-ої совєтських армій. У Вознесенську захопила величезні склади зброї...

В радісний і залляний сонцем весняний день, 6-го травня 1920 року, овіяна славою перемог, Армія Зимового Походу, прорвавши знову ворожий перстень, повернулася на Захід і злучилася з новоствореними і реорганізованими іншими частинами Армії УНР.

Зимовий Похід — це свято перемоги українського духа і української зброї. Це — доказ, що для українського вояка не існували жодні трикутники смерти.

Зиовий Похід — це зразок нової тактики боротьби, боротьби партизанським способом. Це — одна з прекрасних сторінок новітньої української історії, з якої ми всі мусимо бути горді.

І тому сьогодні, відзначаючи 50-ті роковини вимаршу в Зимовий Похід, з наших сердець виривається гучне і щире — СЛАВА ЛИЦАРЯМ ЗИМОВОГО ПОХОДУ! ПОЛЯГЛИМ У ЗИМОВОМУ ПОХОДІ — ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ і ВІЧНА СЛАВА!..

***

У сьогоднішній пам'ятний день, коли ми урочисто відзначаємо 50-річчя славою вкритого і видатного у світовій військовій історії — Зимового Походу, що став символом непереможности духа Української Нації і найвищої самопосвяти Українського Вояка в Українській Визвольній Боротьбі, — згадаймо і вшануймо світлу пам'ять усіх тих відомих і невідомих, знаних і незнаних — Вояків Армії УНР, які в тяжкій і кривавій збройній боротьбі своє життя жертовно склали за державність Рідного Краю, які, вірні заповітам Батьківщини, віддано виконували прадідівський заповіт козацької чести, які кров'ю своєю святою найславніші сторінки до новітньої історії України вписали.

Пом'янімо і вшануймо незабутню пам'ять Провідника і Надхненника нашої Визвольної Боротьби — голову держави і зверхника збройних сил України — Головного Отамана Симона Петлюру.

Згадаймо та вшануймо всіх наших великих духом і вірних заповітам лицарської чести — командирів і вояків, генералів, полкову і сотенну старшину, підстаршин і козаків, — які полягли на полі слави або в тузі за Батьківщиною вмерли на чужині.

Сьогодні, відзначаючи 50-річчя Зимового Походу, згадаймо і вшануймо Провідника цього Походу ген.-полк. М. Омеляновича Павленка і всіх велетнів духа, що у цьому Поході смертю героїв згинули.

УСІМ ЇМ — ЗНАНИМ І НЕЗНАНИМ — ХАЙ БУДЕ ВІЧНА СЛАВА І ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ!

Грудень 1919 року перед Різдвом. Гордієнківці в околиці м. Умані після здобуття Запорізькою Групою Ставища від денікінців.

Образ (олія) мал. хор. Ф. Грінченка — учасника Зимового Походу і лицаря Ордена Залізного Хреста. Образ є власністю родини д-ра Шандри в Чікаґо.

В. Більовщук
майор Армії УНР

ЗИМОВИЙ ПОХІД
(6. 12. 1919 — 6. 5. 1920)

У день 50-ої річниці вимаршу Армії УНР в леґендарний Зимовий Похід, 6-го грудня 1919 року, в імені Орденської Ради Ордена Залізного Хреста Армії УНР щиросердечно вітаємо всіх дорогих Лицарів тієї славної епопеї, "Лицарів абсурду", які в критичну годину визвольної боротьби не піддалися тогочасним демобілізаційним гаслам і хоч роля стратеґії, як здавалось, вже була майже скінчена, — залишилися вірні традиції українського лицаря фронтовика.

Вірні отій традиції бойові з'єднання Дієвої Наддніпрянської Армії УНР, що після тяжких кривавих боїв з переважаючими силами ворога, опинились в трагічному "трикутнику смерти", без боєприпасів, без медичної допомоги, здесятковані епідемією тифу, голі і босі, — не заломилися, не скапітулювали і не схилили перед ворогом бойових прапорів, а спромоглися на безприкладний героїчний чин: блискавичним маневром прорвали ворожий фронт, вийшли з боєм на тили ворога, зруйнували його запілля та використали його бойові бази для продовження боротьби.

П'ять місяців бойових операцій в Зимовому Поході дали клясичні приклади тактики боротьби у ворожому запіллі, що є нині багатим джерелом української воєнної штуки для навчання майбутніх поколінь.

За п'ять місяців Зимового Походу Армія УНР пройшла землями Волині, Київщини, Херсонщини та Полтавщини, даючи широким верствам української нації реальний доказ, що українська збройна сила жива і вічна, а ідея української державности невмируща. У тому заслуга командирів усіх ступнів та всіх вояків — учасників Зимового Походу. За бойові чини в Зимовому Поході всі учасники заслужено нагороджені Орденом Залізного Хреста і почесним званням Лицаря.

Слава Україні!..

Розвідка Кінного ім. К. Гордієнка полку в околиці Тального на Уманьщині. Грудень 1919 року.

Образ (олія) хор. Ф. Грінченка. Образ є власністю пор. Карпатських Січовиків М. Гуцула.

НЕВИГОЛОШЕНА ПРОМОВА

(До відзначення 50-річчя Вимаршу Армії УНР в Зимовий Похід)

Дружина моя (також нагороджена Орденом Залізного Хреста) і я сердечно дякуємо Союзові Бувших Українських Вояків у Канаді за запрошення на Вояцьке Свято з нагоди 50-річчя вимаршу Армії УНР в Зимовий Похід. Дуже жалуємо, що з причини незадовільного стану здоров'я не можемо бути в цей дорогий для нас день з Вами, наші бойові побратими.

Наше громадянство відзначає щороку славні історичні дати "22-го Січня" та "1-го Листопада", часом "Крути", "Базар" і "Броди". Але не любить наша еміграція "Свята Лицарів Залізного Хреста", що було встановлене як державне свято ще покійним Головним Отаманом.

Ми любимо сумні роковини й панахиди, а не відзначаємо славних перемог. Св. пам. протоpресвітер Павло Пащевський казав, що ми "панахидний народ". А в той же час в історії 4-охрічної, а як ураховувати селянські повстання, то 6-тирічної боротьби Наддніпрянської України, — Перший Зимовий Похід є найславнішою сторінкою історії цієї боротьби.

Наш визначний воєнний історик проф. Лев Шанковський писав: — "Сьогодні ми можемо тільки дивуватися, чому українська еміграційна преса обходить, здебільша, мовчанкою цю знаменну річницю. Тим часом, цей славетний "марш крізь бурю і сніг" Армії УНР треба було б собі пригадати, бо І-ий Зимовий Похід — це безприкладна історія трудів, посвяти, жертвенности і героїзму українських військ, бо І-ий Зимовий Похід — це не тільки джерело нашої національної воєнної гордости, але й, думаю, нашої науки, з якої ми повинні черпати сили для дальшої боротьби".

"Ми бажаємо вказати на блискучість оперативного керівництва дивізіями Дієвої Армії в Зимовому Поході. Дивізії Армії УНР пройшли 2,500 кілометрів, звели понад 50 боїв, здобували міста і містечка (Умань, Сміла, Канів, Золотоноша, Бобринець, Доменська, Вознесенськ) із цілою воєнною базою 14-ої сов. армії), Ольгопіль і т. ін., брали сотні і тисячі

голонених, у тому також штаби 41-ої, 45-ої і 46-ої сов. дивізій.

Кредит за вміле переведення цих операцій треба записати, без сумніву (і в першу чергу — М. К.), командармові ген. М. Омелянович-Павленкові та шефові його штабу — полк. А. Долудові".

Чому ж не відзначувано дати "6-го грудня" навіть у 50-ті роковини, коли, наприклад, дату "1го Листопада" відзначається щорічно?

Може тому, що українська еміграція в більшості складається з галичан? Навіть вояцькі організації не згадують про цей наш ювілей. І тому велика дяка Союзові Бувших Українських Вояків у Канаді за сьогоднішний вечір. Але! Це правда, що УГА — Галицька Армія — 6-го грудня вже не була збройною силою України, а перебувала у складі "Вооружонних сіл Юга Россії". Неприємна це згадка.

Але ж брати-галичани, а особливо вояки, не мусять соромитися того факту, що шляхи обох армій Соборної України розійшлися в листопаді 1919 року. Вони — старшина і стрільці — не винні в тому. Вони були духом із нами: вони допомогли нам прорватись через ворожий фронт генерала Денікіна, вони до своїх шпиталів приймали наших ранених і тифозних, вони змінювали наші, перевтомлені безупинним маршем серед бур і хуртовин, коні на свої — свіжі. Зрештою, вони ввесь час прагнули знову злучитися з нами, а в квітні 1920 року повстали проти большевиків і перейшли на бік військ Головного Отамана.

Трагедія — дальша доля УГА — є також і нашою всеукраїнською трагедією.

А тому ми вітаємо у першу чергу бойових товаришів — Лицарів Залізного Хреста, вітаємо вояків усіх українських формацій старої і нової генерації та всіх громадян, що прийшли нас, Лицарів Зимового Походу, ушанувати.

Михайло Крат

— Лицар Ордена Залізного Хреста і генерал-поручник Армії УНР (під час Зимового Походу — начальник Штабу Запорізької дивізії) з дружиною Євдокією

ПІД ВОЗНЕСЕНСЬКОМ

Коли відзначаємо 50-річчя вимаршу Армії УНР в Зимовий Похід і нашим палким побратимським привітом вітаємо всіх його учасників, мимоволі приходить на думку хорунжий Полку Чорних Запорізців Петро Первухин, що нині перебуває в далекій від нас Австралії, тримає з нами контакт та час від часу нагадує себе своєю громадською роботою.

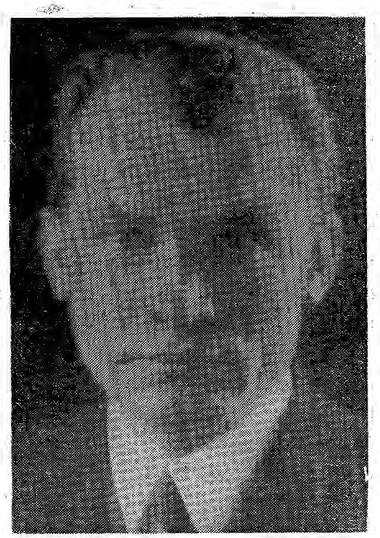

До 17-го року життя, як пише він, він "насолоджувався пахощами лук і липових лісків Харківщини", а потім із своїм другом Симоном Рідним помандрував на Київ, щоб там увімкнутися в лави тих борців, що розпочали боротьбу за волю України. Із захопленням згадує він про своє перебування в Кінному Полку ім. Гордієнка під командою ген. В. Петрова, у Харківському Свобідському Коші отамана Кобзи та в Полку Чорних Запорожців генерала П. Дяченка, в лавах якого відбув він наступ на Київ 1919 року і Зимовий Похід.

Спогад хор. П. Первухина про ті часи — "Мій життєпис" — чекає на свою чергу бути видрукуваним на сторінках "Дороговказу", а сьогодні, у 50-ті роковини вимаршу Армії УНР в Зимовий Похід, подаємо тут маленький фраґмент про взяття Вознесенська:

"А тепер... про перемогу під Вознесенськом. Ви добре знаєте, що, вирушаючи в Зимовий Похід, ми не мали амуніції. Яка то радість бувала, коли хтось під час походу міг роздобути якийсь десяток набоїв до рушниці. І от... перемога! Прибігаємо під містечко, а там цілі гори набоїв, новенькі кулемети, новенькі машинки до набивання стрічок... Тепер уявіть собі картину: козаки прибігають та від радости не знають, що мають робити. Один упав на коліна і обіймає кулемет та плаче як мала дитина. Інші падають на коліна, підіймають руки вгору, до Бога, плачуть з радости та моляться. А ще інші кидають шапками угору та із слізьми на очах складають Провидінню подяку. А були й такі, що, обладувавшися набоями, кричали: — "Тепер ходіть! Хоч із самим чортом, нето що із Троцьким, дамо собі раду!" Інші регочуться, як непритомні. Цієї картини не можу описати, бо і сам з радости не знав, що роблю. Напевно, коли б мій батько тоді побачив мене, то сказав би: — "О, Боже, здуріла дитина!" Цю картину я бачу перед собою, як учора, хоч уже минуло від того часу близько півстоліття. Частенько про це згадую, і старому сльози починають текти із очей, як тоді..."

Як подає ген. М. Крат у статті — "Лунали дзвони і гармати" ("Бюлетень СБУВ" ч. 4, 1960), у Вознесенську було захоплено 2 мільйони рушничних набоїв, 32 тисячі гарматніх, 28 гармат, 5,000 рушниць, 4 кулемети.

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ ТА НОВИМ РОКОМ!

З нагоди Різдва Христового та Нового Року, Секретаріят Світового Конґресу Вільних Українців та його Президія сердечно вітають увесь український народ в Україні та за її межами.

Секретаріят СКВУ вітає Українські Церкви та їх Владик, Провідників Українських Євангельських та Баптистських Об'єднань, всі українські громадські, культурні та наукові товариства й установи, молодіжні та жіночі об'єднання й усі політичні організації.

У ці радісні дні народження Божого Сина ми єднаємося духом і думками в одну національну сім'ю, не зважаючи на кордони, віддалі, країну народження й перебування. Ми єднаємося з твердою вірою в остаточну перемогу української правди, в те, що наш народ буде знову вільним і незалежним.

Перед нами черговий рік великого труду, зусиль і змагань за наші права, за наше самозбереження й за нашу волю. На цьому важкому шляху перемога буде за нами, коли ми діятимемо в єдності, солідарності й непохитності, коли будемо готові на найвищі жертви в змаганні за наші національні ідеали.

ХРИСТОС НАРОДИВСЯ! З НОВИМ РОКОМ — НА ВСЕ КРАЩЕ!

Президія Секретаріяту СКВУ:

о. д-р В. КУШНІР, Президент, М. ПЛАВЮК, Генеральний секретар
І. Г. СИРНИК, Заступник Президента, І. ІВАНЧУК, Скарбник.

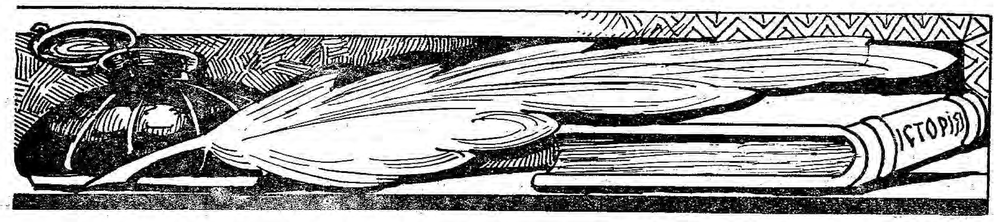

Михайло Чаборик, підхор. Армії УНР

НА ШЛЯХАХ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ

1-ий листопад 1918 року і розпад Австро-Угорської монархії застав мене в м. Кристинополі (тепер — Червоноград). Після роззброєння австрійської влади, я перебрав команду над станицею жандармерії, а також склади і магазини бензини, нафти, соли та цукру, що були тоді дорогоцінним скарбом. 15-тиособову станицю зорганізував я із місцевих українських військовиків, що перебували на відпустці, та тісно співпрацював із стаційною і військовою командою на чолі із четарем Ярмолюком.

Пхор. М. Чаборик

Праці було надзвичайно багато, а обов'язки не легкі до виконання. У перших тижнях по розпаді Австрії із східнього фронту верталися додому різні військові частини — мадяри, поляки, чехи, австрійці та ін. Майже всі вони були озброєні та із цією зброєю хотіли дістатись до своїх селищ, а ми мали суворий наказ усіх роззброювати і нікого із зброєю далі не пускати. Тому, щоб переконати командирів цих військових частин до добровільної здачі зброї та військового майна, часто доводилось уживати різних дипломатичних хитрощів, а навіть загрожувати ужиттям військової сили. Найбільш упертими були мадяри і поляки. Чехи, німці та інші національні групи віддавали зброю без спротиву, щоб тільки їх якнайшвидше пустити далі та видати їм відповідні посвідки.

Також багато клопоту було із польським шумовинням, яке ночами виходило на вулиці, стріляючи з різних обрізків та нападаючи на жидівські дільниці з метою рабунку.

Трохи пізніше немало клопоту було також із своїми військовими частинами.

В місяці березні 1919 року я був призначений на становище коменданта станиці в селі Мошків і там, у Мошкові, перебув я аж до "галерівської офензиви", яку розпочали поляки 15-го травня о годині 1-ій ночі.

Почався загальний відступ УГА в бік Збруча. Уже в перших днях червня ми опинилися в ситуації, яку можна назвати "чотирикутником смерти". За Збручем — большевики, бо Армія УНР і цілий Уряд на чолі з Головним Отаманом Симоном Петлюрою перебували тоді також на галицькій території. За Дністром чекали на нас румуни, за Карпатами — мадяри і чехи, а із заходу цілою силою тиснули поляки.

16-го липня 1919 року ми перейшли Збруч і вступили на територію Великої України. А там — боротьба з большевиками, голод, холод, тифозна пошесть, сумна злука з Денікіном і т. ін.

При кінці грудня 1919 року, відбуваючи подорож з Бару до Вінниці, як кур'єр до Начальної Команди, я захворів плямистим тифом, який знищив десятки тисяч молодого цвіту Української Галицької Армії, що своїми

кістками устелили степи Великої України від Кам'янця Подільського до Миколаєва і далі. У лічниці реальної школи м. Бар, де я опинився, ми не мали ніякої опіки і догляду та були здані на ласку і волю Божу, бо УГА разом з денікінцями під тиском большевиків другого дня Різдва Христового 1920-го року опустила місто Бар.

19-го січня 1920 року, в день Йорданського Свята, місто Бар зайняли большевики. Як голодна сарана, кинулись вони на лічниці, у яких перебували галицькі вояки. Ограбували вони всіх хворих, забираючи останнє убрання, взуття і все аж до спідньої білизни включно, а 27-го січня вигнали нас усіх голих і босих із лічниць, кажучи: — "ми потребуємо місця для хворих і ранених червоноармійців!.."

Надворі була сніговиця і мороз понад 25 степенів нижче зера, як ми покинули лічницю в Реальній Школі та пішли шукати притулку у цивільного населення. Шість тижнів ковались ми в різних закутках жидівської дільниці, мешканці якої також у той час гинули як мухи від плямистого та поворотного тифу. У половині березня ми перекрались на т. зв. Барські хутори між селян, де також мусіли ховатися по різних закутках, часто в стодолах під соломою, бо большевики видали суворий наказ, щоб усі галичани негайно зголошувалися до червоної армії. За невиконання цього наказу погрожували карою смерти.

Перебуваючи в такій жалюгідній ситуації, у половині квітня я знову захворів поворотним тифом, але при Божій помочі і під доглядом моєї доброї старенької господині, по двох тижнях боротьби зі смертю, я переміг хворобу і знов став на ноги. У часі моєї хвороби дуже часто доводилось чути гарматні постріли в околицях Проскурова та Нової і Старої Ушиці. То під проводом Головного Отамана Симона Петлюри вже зближалася Армія УНР у союзі з Армією Польщі.

Спочатку большевицький фронт хитався, але не подавався, аж уночі 24-го квітня 1920 року, коли дві червоні галицькі бригади обернули свою зброю проти большевиків і тим отворили дорогу для українських та польських військ, ситуація цілком змінилася, і союзні війська на протязі двох тижнів дійшли до столиці України — золотоверхого Києва.

Галицькі бригади, що відкрили дорогу для українських та польських військ, тяжко на тому потерпіли. Поляки відразу ж їх роззброїли, забрали від них усе їхнє майно і біля 15,000 вояків загнали за колючі дроти у т. зв. Білгородських касарнях у Проскурові, де годували їх гнилою рибою, вівсяним хлібом, а потім вивезли всіх у глибину Польщі до таборів полонених та інтернованих.

У тому ж самому часі у Проскурові було відчинено Українське Інформаційне та Рекрутаційне Бюро, де набирали молодих рекрутів до Армії УНР. Яка іронія недолі! 15,000 вишколених і загартованих у боях вояків тримали за дротами, а невишколеним сирівцем хотіли далі провадити боротьбу!

9-го травня 1920 року я із трьома побратимами прибув до Проскурова і зголосився до цього Інформаційного Бюра із заявою, що ми хочемо вступити в ряди Армії УНР. Молодий старшина, якого ми застали там, сказав нам, що до Армії приймають тільки наддніпрянців. Він може прийняти і нас, але йому не вільно записати нас до книг, що ми галичани. Ми подали свої правдиві імена, вік, військовий ранг і вигадане місце народження, одержали реєстраційні картки і наказ зголоситися на другий день пополудні. Коли другого дня ми прийшли у визначеній нам годині, то застали там надзвичайний рух. Коло будинку зібралося кілька соток молоді, серед якої переважали галичани, які навіть перекрадались через колючі дроти з Білгородських касарень, щоб лише записатися до Армії УНР і тим на якийсь час зберігти своє життя.

Точно о 3-ій годині із канцелярії вийшли два секретарі із книжками і старший уже віком та надзвичайно енергійний сотник. Він зарядив збірку, виголосив коротку високопатріотичну промову і запитав:

"Хто попередньо служив при жандармерії, хай виступить наперед?" — Виступило нас п'ятеро.

"Хто вміє добре читати і писати, три кроки наперед!" — Виступило більш як половина присутніх, близько двох соток. Сотник пройшов попри їхні ряди, міряв кожного від стіп до голови і, за своєю вподобою, вибрав 120 хлопців та заявив: "Ви від'їдете ще сьогодні до школи жандармерії у Вінниці!"

Із тих, що залишилися, таким же чином було вибрано кілька десятків вояків, що вже служили при кінноті або артилерії, і їх правдоподібно було скеровано до ген. М. Павленка, а решту, найбільшу групу, що складалася із понад 200 осіб, скеровано до полк. О. Удовиченка в Могилів Подільський.

Усім нам, що були вибрані до служби в жандармерії, виплатили по 150 польських марок і казали йти до міста та купити харчів на дорогу, а о годині 10-ій вечора бути на залізничному двірці.

Уже було пізно вночі, як ми завантажилися до вагонів та від'їхали до славної Вінниці. Листу всіх козаків передали мені із тим, що у Вінниці я мав доручити її сотникові Курковському, що був комендантом 2-ої сотні і заступником коменданта 1-го куреня жандармерії УНР. Коли ми приїхали до Вінниці, він із кількома старшинами чекав уже нас на двірці і видав наказ, щоб ніхто не виходив із вагонів без його дозволу. За яких дві-три години приїхало кілька селянських фірманок, на які ми склали наш багаж, було заряджено збірку і нас відпровадили до Козацьких касарень, що містились на полі між станцією і містом Вінницею, недалеко ріки Бог. Там на протязі трьох днів ми ночували під голим небом, бо касарні були дуже занечищені. Через цілу зиму тут перебували хворі на тиф галицькі і большевицькі вояки. Усе, що було у середині, ми виносили на поле і палили, а стіни, вікна і підлогу мили та переводили повну дезинфекцію.

На третій день селяни привезли нам кілька фір свіжої соломи на матраци, а четвертого дня ми вже влаштувались у касарнях. Мені було передано команду над другою чотою другої сотні. Трапилось так, що у моїй чоті знайшовся молодий гімназист Н. П., надзвичайно здібний маляр. За моїм дозволом він намалював дуже гарний тризуб, деякі гасла із "Кобзаря" Т. Шевченка, а також різні написи, як "Друга чота другої сотні", "Вхід до другої чоти" та інші. І коли наступного дня інспекційна комісія, що складалася із кількох старшин, прийшла оглянути, як ми розмістилися, то не могла намилуватися цими чудовими малюнками, а після інспекції було дано розпорядження, щоб кожна чота взяла приклад з нашої чоти та прикрасила своє приміщення подібними малюнками.

Відразу ж розпочалася військова муштра і теоретичне навчання. Нас, галичан (а було нас близько 60%), дуже вразило те, що інструкторами в школі були польські старшини, які викладали польською мовою. Також інспектором школи був польський майор. Щоправда, для нас, галичан, не було ніяких труднощів, бо всі ми розуміли і знали польську мову, але для наддніпрянців, які ніколи не чули польської мови, це було щось нове, вони масово підносили руки та жадали пояснень. Польські ж інструктори були безрадні, бо зовсім не розуміли української мови і, як не силкувались, але відповідних пояснень дати не могли.

У цій ситуації, що нагадувала будову біблійної вавилонської вежі, сотник Курковський звернувся до мене з проханням бути перекладачем з польської мови на українську. Я дав свою згоду і від того часу аж до закінчення курсів дійсними інструкторами вже не були поляки, а я. Поляки читали, а я все перекладав і пояснював.

Одного дня при вечірній перевірці нас було повідомлено, що наступного дня, між 10-ою а 11-ою годинами ранку, нашу школу відвідає Головний Отаман Симон Петлюра. Був виданий наказ, щоб до цієї зустрічі всі належно приготувалися. А треба згадати, що перших два тижні ми не мали ніяких одностроїв. Декотрі з нас були в російських гімнастьорках і шинелях, дехто в подертих австрійських, а більшість у різних цивільних куртках. І в таких то одностроях застав нас голова держави, Головний Отаман Симон Петлюра.

Ще годину перед приїздом Головного Отамана ми вправлялися як його вітати. Було постановлено, що як тільки він вийде з авта, ми всі як один мали крикнути: — "Здоров, батьку отамане!", а коли він відповість: "Здорові були, козаки!", ми мали піднести вгору шапки і гукнути: — "Слава, батьку отамане!" і знову тричі — "Слава! Слава! Слава!.."

І от, на дорозі, що провадила з м. Вінниці до касарень, показалося велике чорне авто, яке стрілою летіло в нашу сторону. У кожного з нас почало серце жвавіше битись, а сльози так і тиснулись до очей від радости, що ось за хвилину побачимо того, що в боротьбі за волю і кращу долю України став на чолі Української Армії.

Очі всіх звернені на чорне авто, яке затрималось яких 30 кроків від наших лав. Молодий адьютант поспішно вискочив з авта і відчинив задні дверці. Із авта вийшов середнього росту мужчина, в російській шинелі. у сивій баранковій шапці, із палицею в руці — Головний Отаман Симон Петлюра... Пролунало голосне "Слава!", "Здоров, батьку Отамане!" і так далі, як було встановлено.

Головний Отаман повільним, але рішучим кроком підійшов до коменданта куреня підполковника Панкієва, відібрав рапорт і привітався з усіма старшинами. Його лагідне усміхнене обличчя зраджувало задоволення, коли він глянув на цих понад 500 вибранців, що стояли перед ним. Він виголосив надзвичайно палку промову, в якій насвітлив тодішнє положення України, а також завдання Школи Української Жандармерії в збройній боротьбі та розпочав перегляд куреня. Він часто перед деким зупинявся, дещо випитував, часами декому подавав руку, плескав по плечі тощо.

Я стояв на правому крилі моєї чоти. Головний Отаман зблизився і до мене та запитав, як я називаюся і з яких сторін походжу. Коли я відповів, він усміхнувся і сказав: — "Знаю! Я був у ваших сторонах. Вони тепер в руках поляків..." А потім, схопивши мене за руку, додав: — "Не журіться! Вони незабаром будуть знов у наших руках!.."

Інспекція Головного Отамана відбулася дуже добре. Він від'їхав задоволений, а ми всі почували себе піднесеними на дусі, бож бачили, розмовляли, а навіть мали нагоду стиснути руку своєму улюбленому отаманові. Того дня не було вже навчання, було проголошено свято і відпочинок.

Кілька днів після відвідин Головним Отаманом нашої школи, ми одержали новенькі й гарні однострої. Це були англійські убрання, з доброго сукна табачково-зеленкуватого кольору, такі ж самі шапки із червоною обвідкою і тризубом, черевики і камаші, а дехто і чоботи. Закликали з міста кравців-жидів, котрі кожному з нас припасували убрання до міри. Для прикраси ми одержали також білі плетені шнури, які носили на блюзі, білі вилоги на комірі та золоті паски і зірки для означення наших ранґ. І тоді варто було подивитися: це була дійсна краса і гордість УНР!..

Життя почало йти нормальним ходом, але не довго. (Продовження буде)

Український Народ на Батьківщині і в розсіянні сущий, Державний Центр Української Народньої Республіки в екзилі, Секретаріят Світового Конґресу Вільних Українців, Всесвятіших Ієрархів і Всечесне Духовенство Українських Церков, Комітет Українців Канади і його Складові Організації, Провід і Членство Канадійського Леґіону і Союзу Українських Канадійських Ветеранів, Складові організації Федерації Українських Ветеранських Організацій у Вільному Світі, Генералітет, Булавну Старшину і Вояцтво кол. Української Армії, Управи Станиць і Членство Союзу Бувших Українських Вояків у Канаді та споріднених з ним Ветеранських Організацій — з нагоди РІЗДВА ХРИСТОВОГО і НОВОГО РОКУ — щиро вітає і найкращі побажання пересилає

Генеральна Управа
СОЮЗУ БУВШИХ УКРАЇНСЬКИХ ВОЯКІВ У КАНАДІ

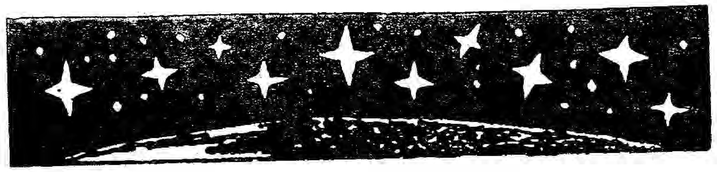

Микола Старовійт
майор Армії УНР

І ЗОРІ БУЛИ ЗМОБІЛІЗОВАНІ

Під таким заголовком англійський ілюстрований тижневик "Лідер" (тепер уже не виходить) ще 22-го квітня 1950 року надрукував допис Люїса Де Воля про ролю, що її відіграли зорі в останній війні.

Ще в 1930 році Де Воль зацікавився дивною, віком понад 6,000 літ, вірою в те, що існує якийсь зв'язок між розташуванням небесних тіл і характером та життєвими тенденціями людини. "Моєю ціллю було, — пише Де Воль, — знайти, чи справді у тому щось є". Довгі роки він вивчав різні системи гороскопії в Німеччині, Індії та Англії.

Майор Микола Старовійт

У 1935 році один представник німецького уряду запропонував Де Волеві стати на службу "фюрера", але він, попросивши час на роздумування, поспішно залишив Німеччину.

Те, що Гітлер послуговувався астрологією — в Німеччині було загально відомо. Його першим астрологом був німецький аматор барон Соботендорф, котрий ще в 1923 році попередив Гітлера, щоб він не робив ніяких більших акцій восени. Але Гітлер не послухав його, зробив свій відомий "Бір-Келлер путч" і — потрапив до в'язниці. Сидячи у фортеці Ляндсберґ, він почав сам вивчати астрологію, але хутко переконався, що це вимагає довгих років. І після цього він завжди мав при собі астрологів.

Гітлер вірив, що людина буває щаслива або нещаслива у певні періоди свого життя, і що астрологія дає ключ до цих періодів. Необхідно тільки виробити собі астрологічний плян робити акції, які "вимагають щастя" і тільки тоді, коли зорі стоять у щасливому для нього аспекті. Цікаво тут зауважити, що Гітлер мав великий респект до двох історичних постатей: Фрідріха Великого і Наполеона Першого. Фрідріх вимагав від своїх генералів, щоб вони "мали щастя", а Наполеон вірив у "свою зірку".

Кілька літ пізніше цілий світ говорив про якийсь "Гітлерівський плян дій", бо можна було зауважити деяку систему в його потягненнях. Дехто навіть запримітив, що більшість його акцій відбулися під знаком Молодика (нового місяця). Насправді ж його "плян дій" був заснований на чисто астрологічному обрахунку часу, де Молодик грав тільки другорядну ролю. Головною ж річчю був так званий "великий добрий аспект". Це математичний кут у 60 або 120 градусів між однією з головних плянет — особливо Юпітером, Сатурном і Нептуном — і "чулим пунктом" у гітлерівському гороскопі. Головною засадою гітлерівського пляну дій було: у час "великого доброго аспекту" іти вперед, під час недоброго — сиди тихо.

Цієї засади він дотримувався завжди, за винятком 1-го вересня 1939 року, коли він почав війну проти Польщі. І то тільки завдяки запевненням свого міністра закордонних

справ Рібентропа, що Західні Держави не підуть на війну заради Польщі. Для війни ж проти самої Польщі фактор щастя не мав великого значення.

У 1939 році Гітлер узяв на службу швайцарського вченого Карла Ернста Крафта, який був тоді чи не найкращим астрологом в Европі. Де Воль довідався про це в 1940 році в Лондоні, куди він утік з Німеччини і де від самого початку війни старався вступити на англійську службу. Але, як чужинець (Де Воль був мадяр), скрізь зустрічав відмову.

У 1940 році, коли Гітлер почав свою велику офензиву на Заході (яку, як каже Де Воль, було надзвичайно легко передбачити на основі гітлерівського гороскопу), Англія дістала інвазійну гарячку. Багато чужинців було інтерновано. Де Воль мав щастя, будучи "невтральним" мадяром. Довідавшись через одного високого румунського достойника, який стояв близько до англійських урядових кіл, що Крафт працює для Гітлера, Де Воль раптом усвідомив собі, що Гітлера можна побити його ж власною зброєю, уживши астрологію проти нього самого. Через того ж високого румунського достойника він звернувся з відповідною пропозицією до англійських урядових кіл. Але дістав таку відповідь: "Невже Ви хочете вимагати від англійських генералів та адміралів, щоб вони вірили в астрологію?"

"Ні, — відповів Де Воль, — я цього цілком не хочу. Я тільки хочу, щоб Ви зрозуміли, що Гітлер в неї вірить. Астрологія точна наука, основана на чисто математичних обрахунках. Я знаю, хто для нього працює. Знаю його методу. І коли я пороблю ті самі калькуляції, ми завжди будемо знати, що Гітлерові буде радити його астролог. Хіба ж це не буде в нашу користь?"

"Так, — відповів достойник, — це має сенс, вони приймуть пропозицію".

І вони прийняли.

Скоро після цього було створено Бюро Психологічних Досліджень, а керівником Бюра став Де Воль. Він одержав довгий список провідних англійських, німецьких та італійських генералів і адміралів для вироблення їхніх гороскопів, бо Гітлер ішов не тільки за своїм гороскопом, але зважав і на гороскопи всіх значних особистостей. Звичайно Гітлер призначав на пости командуючих арміями тих генералів, які стояли у власному доброму аспекті на час тієї чи іншої запланованої акції. Знаючи, куди Гітлер призначив генералів, що стоять у доброму аспекті, можна було передбачити, де він плянує черговий удар.

Як уже було сказано, у 1940 році головною проблемою для Англії була інвазія. Але Де Воль сказав, що на цей рік інвазії цілком не сподіватись, бо гороскоп Гітлера вказував на успішну акцію, пов'язану з подорожжю через море, тільки в останніх днях травня 1941 року.

Хоч Гітлер, як тепер відомо, не плянував нападу на Англію в той час, все ж таки він використав вигідну для нього констеляцію, бо якраз у ті дні відбувся знаменний напад на острів Кріт і здобуття його.

У листопаді 1940 року Де Воль готовив рапорт на 1941 рік. Переглядаючи друковані таблиці на цей рік, так звані "ефемеріди", що вказують точне астрономічне положення Сонця, Місяця і плянет на кожний день поточного року, він спостеріг сильний аспект у 120 градусів між плянетами Марс і Нептун докладно на день 27-го березня 1940 року. До того ж того дня мав бути Молодик. Не було сумніву, що астролог Гітлера вкаже йому на цей день як дуже важливий у сенсі воєнно-морському, або воєнно-секретному, або в обох цих сенсах разом. Заходила, отже, можливість щонайменше великої воєнно-морської битви.

Де Воль докладно переглянув астрологічну картотеку англійських адміралів і зауважив, що тільки адмірал Кунінґгам стояв у той день у "великім добрим аспекті". А що йому було відомо, як, очевидно, і Гітлерові, що адмірал Кунінґгам був командувачем Середземно-Морської Фльоти, — то було ясно, що морський бій може відбутися тільки з італійською, а не німецькою фльотою. Заглянувши далі до картотеки італійських адміралів, Де Воль побачив, що обидва командувачі — італійські адмірали Каваґнарі і Річардо — стояли в недоброму аспекті. Крім того, гороскопи короля Ґеорґа і Чорчіла указували також "плюс", а короля Віктора Емануїла і Мусоліні — "мінус". Це ще більш підкреслювало важливість цієї дати.

Де Воль негайно повідомив адміральство про можливість нанести поразку італійській фльоті. Разом із підтвердженням про одержання його рапорту Де Воль одержав повідомлення, що адмірал Кунінґгам "відповідно поінформований".

Тому, що англійська фльота складалася переважно з досить застарілих і повільних кораблів, а італійська, навпаки, з нових і швидких, фактор щастя мав справді велике значення, бо англійська фльота мусіла маневрувати так, щоб італійська не була в стані уникнути бою.

27-го березня Де Воль сидів біля свого радіоприймача, слухаючи воєнні звідомлення. Але нічого не сталося. На другий день — те саме. Де Воль був у розпачі. Робив собі докори, що він — партач, наніщо нездатний у той час, як Гітлерів астролог — геній і т. п. Аж ось 29-го березня з'явилися перші чутки, а 30-го офіційне повідомлення, що адмірал Кунінґгам зустрів італійську фльоту точно 27-го березня і, не мавши власних утрат, потопив три італійські кружляки і кілька винищувачів...

Так відбулася знаменна морська битва під Матапаном (Південно-західня Греція).

А як зареаґував Гітлер у тій ситуації? Знаючи, що англійська фльота буде цілковито заанґажована в битві з італійською, він несподівано переправив до Африки дві першорядні панцерні дивізії з генералом Ромелем на чолі, який незабаром заатакував у Лібії англійського генерала Вейвеля і відкинув його назад.

Від 1942 року можна вже було застосувати проти Гітлера нову тактику: так довго, як він мав ініціятиву, можна було тільки передбачати, де й коли матиме місце його черговий удар. Відтепер уже можна було атакувати Гітлера в той час, коли він знав, що стоїть у недоброму аспекті, а це завжди діє паралізовно на людину, чулу на гороскопи.

Битва під Ель Аллямен та інвазія Сіцілії відбулись тоді, коли гороскоп Гітлера показував на сильно неґативні тенденції.

Усю минулу війну можна поділити на три періоди: перший — коли Гітлер бачив себе "незнаним вояком", покликаним змити ненависне тавро Версальського договору, і цей період тривав від вересня 1939 до червня 1940 року, коли скапітулювала Франція. Другий — коли Гітлер був Наполеном, що хоч основно підкорив собі всю Европу, але, як і його великий попередник, не зміг доконати інвазії Англії та, як і Наполеон, програв битву в Єгипті і в Росії. Третій — коли Гітлер порівнював себе з Фрідріхом Великим, який у семилітній війні, оточений з усіх сторін, героїчно тримався, очікуючи на якесь чудо. І це чудо тоді дійсно сталося, коли померла цариця Єлизавета і Росія — головний його супротивник — припинила війну.

Переглядаючи астрологічну картотеку на 1944 і 1945 роки, Де Воль із тривогою зауважив, що паралеля дійсно існує, бо гітлерівський гороскоп на квітень 1945 року вказував "смерть великого супротивника". Сьогодні ввесь світ знає із щоденника колишнього німецького міністра фінансів графа Шверін фон Крозіка, що астролог Вульф, який прийшов на зміну Крафта, поінформував Гітлера і Ґебельса про цю ситуацію. І коли прийшла вістка про смерть Рузвельта, Ґебельс, як божевільний, дзвонив до всіх, кого міг застати, і кричав: "Цариця померла! Цариця померла!"

Але цим разом пророцтво не збулося. Як пише Де Воль, або Вульф не був настільки добрим астрологом, щоб більше передбачити, або не хотів сказати правди Гітлерові, що його доля через спільну дату 30-го січня якимось дивним способом переплелась із долею Рузвельта: 30-го січня — це день народження Рузвельта, а Гітлер того дня прийшов до влади в Німтччині. "У той спосіб, — пише Де Воль, — зорі вже давно пливли під альянтськими вітрилами". Через кілька тижнів усе було скінчено...

Повідомляємо читачів, передплатників і прихильників "Дороговказу", що п. майор Микола Старовійт є представником нашого журналу на Каліфорнію і є уповноважений до збірки передплат, пожертв на видавничий фонд, оголошень, а також матеріялів до друку в "Дороговказі".

Адреса Представництва:
Mr. M. Starowijt, 836 S. Parkview St.,
Los Angeles, Cal., 90057, USA.

ЖИТТЯ ВЕТЕРАНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

У ТОРОНТІ ВІДЗНАЧЕНО 50-РІЧЧЯ ВИМАРШУ АРМІЇ УНР В ЗИМОВИЙ ПОХІД

6-го грудня 1969 року в Торонті урочистим Вояцьким Святом відзначено 50-річчя вимаршу Армії УНР в Зимовий Похід.

Ще тиждень перед тим, 29-го листопада, на хвилях торонтонської Радіопрограми "Пісня України" з доповіддю про цю видатну подію в українській збройній боротьбі виступила учасниця Зимового Походу і Лицар Ордена Залізного Хреста пані Марія Волосевич. Диктор Радіопрограми п. Юрій Поченюк, розпочавши передавання словом, що було присвячене Зимовому Походові, утримав її в належному і відповідному тоні. І вже в той момент відчувалось якесь духове поєднання з тими, що півстоліття тому, розірвавши "обруч смерти", вирвались на широкі лани України, щоб бути і далі із своїм народом та допомагати йому в його визвольній боротьбі. Особливо ж виявилось воно на самому Вояцькому Святі, що відбулося 6-го грудня в залях Православної Громади при Соборі св. Володимира, які по береги заповнили представники ветеранських організацій, громадянства і молоді.

Учасники Зимового Походу увійшли на залю разом, під гучні оплески присутніх та зайняли місця за окремим почесним столом. Серед них: члени Орденської Ради Ордена Залізного Хреста — майор В. Більовщук (голова), хор. Ф. Грінченко, майор І. Винник і пор. М. Суржко, а також члени СБУВ — пан Марія Волосевич (представник Орденської Ради на Канаду), сот. Ф. Винник, сот. д-р О. Яворський, пор. С. Кравченко, булавний А. Іванів, бунч. С. Котляревський та побратими М. Стадник і Л. Кемпе.

Момент відкриття академії. Пполк. І. Липовецький проголошує апель на честь Поляглих. На сцені — хор ОДУМ-у. За почесним столом — учасники Зимового Походу. 6. XII. 1969.

Академію було розпочато канадійським гимном у виконанні хору ОДУМ-у, Апелем на честь Поляглих і проголошенням Ювілейного Наказу Генеральної Управи СБУВ. У дальшій частині програми, ведення якої було передане майорові інж. І. Янішевському, хор ОДУМ-у під мистецьким керівництвом пані Валентини Родак з великим успіхом проспівав декілька пісень, а побр. Л. Кемпе виголосив слово, присвячене Зимовому Походові, взявши за підставу спогад ген. М. Крата — "Лунали дзвони і гармати". Інж. І. Янішевський представив присутнім учасників Зимового Походу та зачитав листу приявних репрезентантів організацій, а комендант СБУВ пполк. І. Липовецький зреферував надіслані привітання. Голова Орденської Ради Ордена Залізного Хреста майор В. Більовщук у короткому слові склав подяку організаторам цього Вояцького Свята, що мало на меті в тісному поєднанні з українським громадянством пригадати цю прекрасну сторінку нашої визвольної Боротьби, якою був Зимовий Похід, та вшанувати його учасників.

Окремою і не менш урочистою точкою в дальшій частині програми було удекорування Воєнним Хрестом, яке, в асисті коменданта СБУВ пполк. І. Липовецького і генерального секретаря сот. Д. Сачківського, провів ген. О. Кузьмінський. Цим разом Воєнним Хрестом були вдекоровані: пані Валентина Завадська і побратими — д-р О. Яворський, К. Мазуренко, Є. Венгринович, пані Валентина Лавренюк і в спадкоємстві — пані Марта Савченко. Академію було закінчено мистецькими виступами: панни Ганни Черняк, яка під акомпан'ямент своєї матері, пані Іраїди Черняк, відспівала декілька пісень та фортеп'янового сольо Лариси Кузьменко. Обидві вони показали себе як талановиті і багатонадійні адептки мистецва. Інж. П. Родак привітав учасників Зимового Походу від Катедральної Громади св. Володимира.

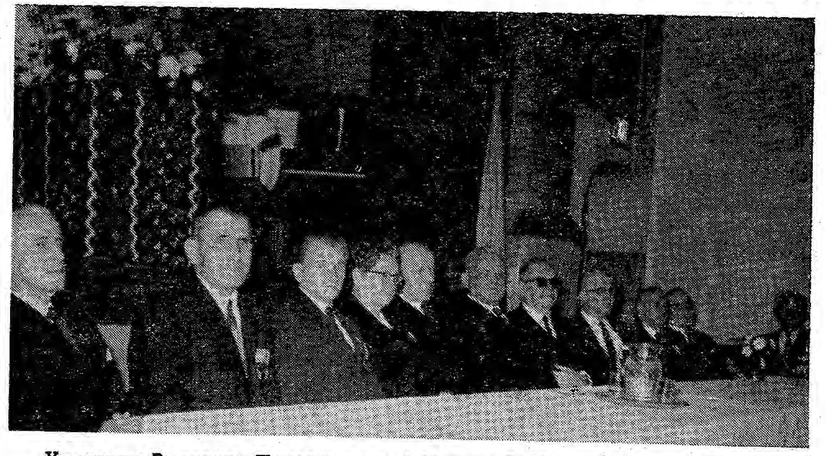

Учасники Зимового Походу, лицарі Ордена Залізного Хреста, — за почесним столом: Ф. Винник, С. Кравченко, М. Суржко, Марія Волосевич, А. Іванів, І. Винник, Ф. Грінченко, В. Більовщук, О. Яворський, Л. Кемпе, М. Стадник і С. Котляревський.

Друга частина Вояцького Свята — спільна вечеря відбулася в не менш просторій долішній залі. Її було розпочато молитвою, яку провів капелян 5-ої Станиці СБУВ — Всеч. п.-о. Д. Фотій, і словом інж. І. Янішевського, яким було вшановано ген. О. Кузьмінського з нагоди його 85-річчя. Під час спільної вечері було складено також декілька усних привітів, а серед них від ВПреосв. Владики Михаїла, який виголосив Всеч. п.-о. Ю. Ференців, і від торонтонського відділу Комітету

Українців Канади — інж. П. Бубела. Дост. сот. О. Станімір, складаючи свій привіт, підкреслив конечну потребу опрацювання нашої вояцької історично-літературної спадщини. Д-р О. Яворський пригадав присутнім деякі фраґменти Зимового Походу.

Надсподівано велика фреквенція присутніх, велике число організацій, що відгукнулися на заклик Генеральної Управи СБУВ взяти участь у відзначенні 50-річчя Зимового Походу, як також понад півсотки привітань, надісланих з усіх континентів світу, — яскраво показали і цим разом, що українське вояцтво у своїй праці та прямуваннях не є самітне та що українська суспільність тримає в пам'яті шляхи нашої визвольної збройної боротьби і шанує кров пролляту на цих шляхах, як також і живих ще свідків та учасників цієї боротьби.

НАДІСЛАНІ ПРИВІТАННЯ

Привітання на Вояцьке Свято надіслали:

Президент УНР в екзилі Микола Лівицький, Віцепрезидент УНР проф. Микола Степаненко, Голова Вик. Органу УНРади полк. С. Довгаль, Генштабу ген.-хор. А. Валійський, Президія Секрттаріяту Світового Конґресу Вільних Українців.

Генеральна Управа Федерації Українських Ветеранських Організацій у Вільному Світі, Головна Управа Союзу Українських Ветеранів в США, Станиця СУВА в Чікаґо, Крайова Управа Союзу Українських Комбатантів в Австралії, Управа Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції, Головна Управа Б-ва к. Вояків І УД УНА, Головна Команда Союзу Ветеранів Українського Резистансу, Комітет відзначення 50-их роковин Формації СС, Головна Управа Т-ва к. Вояків УПА в Канаді, Головна Управа Об'єднання к. Вояків УПА в Канаді, Б-во УСС — Станиця в Торонті, Українська Стрілецька Громада — Відділ у Ванкувері, Голова Станиці СУВА у Феніксі (США).

Генштабу ген.-полк. П. Шандрук, ген.-пор. М. Крат, ген.-хор. Й. Мандзенко, полк. В. Кедровський, полк. А. Гончаренко, пполк. В. Прохода, пполк. П. Нестеренко, пполк. Г. Маслівець, пполк. А. Генсуровський, майор І. Лютий-Лютенко, майор М. Старовійт, майор Ю. Артюшенко, сот. О. Семотюк, сот. П. Дубрівний.

Проф. Б. Мартос, мічман Я. Христич, архимандрит Святослав, прот. Д. Бурко, Харитина Пекарчук, Василька Шраменко.

Представництво ВО УНРади в Канаді П-во ВО УНРади в США, Т-во Прихильників УНР в Торонті, Т-во Прихильників УНР у Філядельфії, Головна Управа УНДС у Канаді, Головна Управа УНДС в США, Управа Комітету Українок Канади — Відділ у Торонті, Крайовий Комітет УРДП в Канаді.

Усім, хто своєю працею прислужився до відзначення 50-річчя вимаршу Армії УНР в Зимовий Похід, хто вшанував це наше Вояцьке Свято своєю присутністю, хто у цей день єднався думками з нами і надіслав на це Свято своє привітання — щиру вояцьку подяку складає

Генеральна Управа
Союзу Бувших Українських Вояків
у Канаді

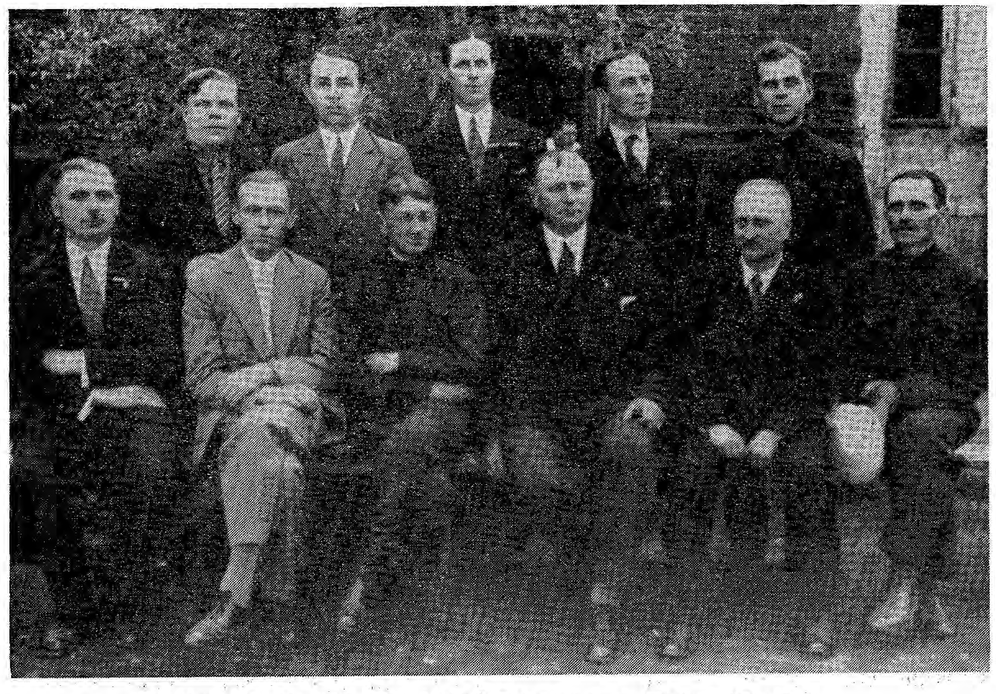

Травень 1930-го року, Українська Станиця в м. Каліші (Польща).
Після засідання Орд. Ради Ордена Залізного Хреста. На світлині: сидять — сот. В. Шульга, пполк. С. Скрипка, ген.-хор. В. Яшниченко, ген.-хор. О. Загродський (голова Орд. Ради), пполк. Панківський, пполк. М. Федченко; стоять — сот. Ф. Терещенко, сот. Д. Поторока, сот. В. Більовщук (секретар Орд. Ради), сот. В. Водзінський і ад. сот. Баліцький.
Світлина В. Більовщука.

ЛЮКСЕМБУРҐ — ПЕРЕХРЕСТЯ ЕВРОПЕЙСЬКИХ ДОРІГ

7-9 листопада 1969 року в Люксембурзі відбулася велична маніфестація, яку влаштувала Европейська Конфедерація б. Вояків, та в якій прийняла участь і делеґація Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції.

Тепер біля самої столиці Люксембурґу збудовано величезний палац Европейського Парляменту, у великій залі якого провадилися ділові засідання Европейської Конфедерації б. Вояків, що нараховує тепер більш п'яти мільйонів членів і до якої входять представники організацій колишніх вояків Франції, Німеччини, Еспанії, Італії, Бельґії, Голяндії і Люксембурґу, а також комбатантські організації на еміґрації — України, Польщі та Угорщини.

Серед представників европейських країн було багато молоді, себто того покоління, що зазнало лихоліття останньої війни.

Головною темою усіх нарад була справа тіснішого об'єднання Европи та доцьогочасних його здобутків, як договір у Римі, створення Спільного Ринку, Об'єднання Вугіль-Сталь, Евратом, переговори у справі хліборобства. Але одночасно із цим було відмічено і певну повільність в інших ділянках: політичній, устійнення цін на збіжжя, усталення постійного і непорушного паритетного курсу девіз, ра-

тифікація всіма державами декларації права громадянина і людини, однаковість соціяльного забезпечення та поширення ідеї Об'єднаної Европи шляхом преси, радіо та телебачення.

Українська делеґація була численно репрезентована: д-р І. Мусіянович — заст. голови Т-ва, М. Ковальський — секретар Т-ва — з Парижа; пані Софія Мельник — удова по св. пам. полк. А. Мельникові, кол. Начальникові Штабу Армії УНР, пп. В. Артищук, сот. О. Чуб і В. Бакай — з Люксембурґу; пполк. П. Закусило і Ю. Петреско — з Нансі; пполк. М. Панасюк — з Тіонвіля. Представники української еміґрації (д-р І. Мусіянович і М. Ковальський) у своїх промовах підкреслили потребу звернення уваги на народи Середущої і Східньої Европи, які боряться за свою національну свободу, самостійність та за права громадянина і людини, за ті всі національні ідеали, що потоптані совєтською Москвою. У тому ж дусі виступали і представники польських та угорських еміґраційних комбатантських організацій. Усі ці виступи учасники з'їзду нагороджували оплесками, бож в усіх у пам'яті ще свіжими залишались враження від окупації Чехо-Словаччини у серпні 1968 року.

Д-р І. Мусіянович нагадав присутнім також збройну боротьбу Армії УНР в 1917-1921 роках, яка в ті часи обороняла Европу від большевицької навали. На підтвердження цього він пригадав слова покійного французького генерала М. Вейґана, який у свій час ствердив, що події на Сході Европи в 1920 році затримали щонайменш на 20 років наступ ворожого Сходу на Европу.

У своїй кінцевій резолюції з'їзд висловив привіт усім кол. воякам у світі, а зокрема в усій Европі, які борються за свободу, за права людини, за демократію і за мир. До протоколу З'їзду було занесено точніше, що цей привіт торкається народів Середущої та Східньої Европи. Цей уступ було прийнято гучними оплесками всіх присутніх, а їх було понад двісті делеґатів від різних країн.

Українська делеґація роздала присутнім видану французькою мовою брошуру про Україну та її боротьбу протягом останніх 50-ти років за своє місце на плянеті. Своєю активністю українська делеґація виконала своє завдання, а своєю присутністю підтвердила волю українського народу виборoти собі належне місце серед вільних народів Европи.

***

8-го листопада 1969 року на цвинтарі в Люксембурзі біля могили покійного полковника Андрія Мельника відбулася зворушлива урочистість. Українська делеґація поклала китицю квітів на могилу Покійного, а директор Ради Европейської Конфедерації б. Вояків п. Пьер Ольмета передав удові Покійного Хрест Европейського Вояка на знак того, що Покійний своєю активною участю у збройній боротьбі за Европу заслужив на цей Хрест. При цьому п. П. Ольмета виголосив коротку, надзвичайно чулу, промову, яка показала не тільки приязнь до української проблеми, але і глибоке розуміння її значення для справ Обєднаної Европи. Тоді ж д-р І. Мусіянович, як заступник голови Т-ва, передав удові Покійного і відзнаку Т-ва, що була видана з нагоди 40-річчя існування Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції. Представник Европейської Конфедерації б. Вояків нагородив Хрестом Европейського Вояка пп. В. Артишука, О. Чуба і В. Бакая, колишніх вояків Армії УНР. У цій урочистості брали участь і прапори Конфедерації та Т-ва. З огляду на особливі обставини, ця урочистість набрала особливого символічного значення, бож відбулася вона біля могили видатного Українського Вояка, що спочиває в Люксембурзі, на цьому перехрестю европейських шляхів.

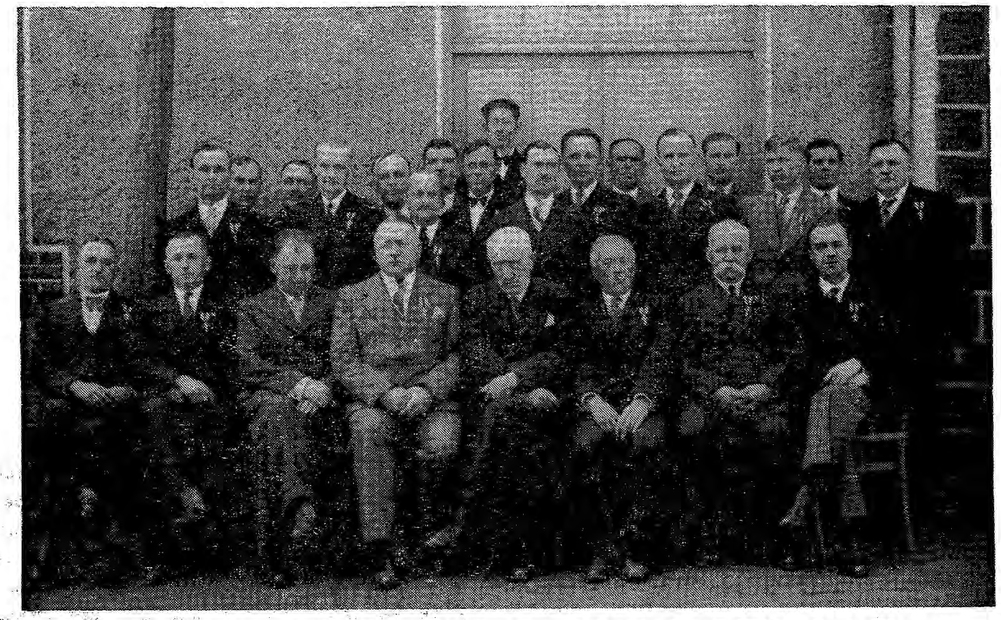

Фраґмент минулого. Члени Відділу Т-ва б. Вояків Армії УНР у Везін-Шалеті. Знимку зроблено (перед 2-ою світовою війною) після нагородження членів Відділу Хрестом Симона Петлюри тод. головою Т-ва ген.-полк. О. Удовиченком.

На світлині: сидять — пполк. О. Свенціцький, сот. П. Пащин, Ю. Бацуца (голова Громади), ген. О. Удовиченко, гість-лікар М. Левицький, лік.-пом. П. Бушило, хор. Д. Долотій, М. Ковальський. Стоять: 1-ий ряд — пор. І. Шаповал, сот. Говорів, пполк. В. Григораш, сот. І. Кислиця, хор. Охмак, хор. Більський. Стоять: 2-ий ряд — сот. М. Левицький, сот. Пастушенко, пполк. Д. Бакум, Я. Тимошенко, пполк. Т. Нетреба, М. Климів, підст. Галаган, М. Сачок і побр. Балинський.

Половина згаданих тут побратимів уже відійшла у Вічність. Вічна їм пам'ять!..

Світлина пор. І. Шаповала.

ВЕЗІН — ШАЛЕТ

Колись численна і багата в інтелектуальні сили місцева Філія Т-ва б. Вояків УНР у Франції тепер у своєму чисельному складі помітно змаліла. Час робить своє, трохи допомагає також і червак незгоди. Має вона в минулому поважний дорібок в національно-культурній роботі, але і сьогодні дуже часто пригадує себе українській громаді своїм творчим чином та імпрезами. У квітні ц. р. відбулося тут досить вдале Шевченківське Свято. Цілу мистецьку програму виконав мистецький ансамбль "Запорожець", який ми вже не раз згадували на сторнках "Дороговказу". Доповідь про Шевченка українською мовою виголосив гр.-кат. священик Микола Бучко, а французькою — представник французів. 29-го вересня ц. р. відбулося посвячення пам'ятника на могилі св. пам, адмін. поручника Василя Мотриченка-Зубенка. 9-го листопада ц. р. було відправлено Службу Божу по всіх вояках, що життя своє віддали в боротьбі за українську державність.

Балет "Запорожець", який, вітаючи нас з Новим Роком два роки тому,

писав нам — По Франції роз'їзджаємо, Україну прославляємо... Слава Україні!", — тепер значно поповнив свої ряди неукраїнською молоддю, прославляє Україну і далі, побував він також і в Англії, де його дуже тепло зустрічали.

Коли пишемо ці рядки, думки несуться і на місцевий цвинтар, де три роки тому, в жовтні 1966 року, зложили на вічний спочинок кол. голову Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції — св. пам. полк. Армії УНР Павла Вержбицького. Не раз переглядаємо його листи до нас, заповнені творчими і патріотичними думками та бажанням жити і працювати для української визвольної ідеї. Над його могилою клонимо наші чола!..

ЙОСИП ДОБРЯНСЬКИЙ

Ст. дес. Йосип Добрянський народився 18-го вересня 1897 року в с. Рогізно, Яворівського повіту. У 1915 році він був покликаний до австрійського війська. Після упадку Австро-угорської монархії, зголосився до Української Армії, в лавах якої брав участь в боротьбі з поляками. У червні 1919 року попав до польського полону. У 1925 році виїхав до Франції, де добровільно зголосився до Французького Чужоземного Леґіону, у якому перебув 1925-1930 роки. В червні 1927 року попав у полон до арабів, з якого також щасливо вирвався на волю. В 1932-1951 роках перебував у Везін-Шалеті, де належав до Української Громади, і де залишив по собі добрий спогад. У 1951 році виїхав до Канади. За участь у Визвольній Боротьбі нагороджений Хрестом Симона Петлюри і Воєнним Хрестом. Перебуває у тісному контакті з СБУВ у Канаді і Редацією "Дороговказу", яку просить передати його щирий привіт побратимам із Везін-Шалету, яких він часто і з приємністю згадує.

Пам'ятник на могилі св. пам. ген. М. Садовського на цвинтарі "Проспект" у Торонті, посвячення якого відбулося 26-го жовтня 1969-го року. Пам'ятник поставлено заходами родини Покійного. Проєкт пам'ятника виконав пполк. М. Битинський. Акт посвячення довершив капелян 5-ої Станиці СБУВ — Всеч. о. прот. Д. Фотій.

На світлині побратими: І. Липовецький і А. Мевша — зліва, М. Битинський і С. Бігун — зправа.

ВІДІЙШЛИ У ВІЧНІСТЬ

О. ПРОТОПРЕСВІТЕР Д-Р ВОЛОДИМИР ЛЕВИЦЬКИЙ

30-го вересня 1969 року в Міннеаполісі (США) відійшов у Вічність св. пам. о. протопресвітер д-р Володимир Левицький. Похований на Українському Православному Цвинтарі в Бавнд Бруку.

Покійний народився в 1898-ому році. Походив із шляхетського роду, який дав Україні багато визначних і провідних людей. Життєвий шлях Покійного, рясно встелений працею українського вояка, громадського діяча і душпастиря, був поданий нами в "Бюлетені СБУВ" (ч. 11, 1962), як також і його промова на святочному бенкеті 22-го травня 1962 року, яку він закінчив словами: "Радіймо тим благословінням неба, станьмо всі як один біля Пана Президента і тих трьох святих літер — УНР — і перемога буде наша". Приймімо ці його слова, як заповіт нам, як дороговказ українського вояка, що від 1-го Листопада 1918 року в лавах УГА, а від осени 1919 року (після тифу і польського полону) разом із нами в лавах УНР, пройшов увесь тернистий шлях збройної визвольної боротьби.

Перший період свого перебування в Армії УНР св. пам. о. д-р В. Левицький описав у спогаді — "Бій під Володаркою". Спогад цей, у якому промінює його світла постать українського патріота і соборника, зберігається у наших редакційних архівах і зчасом буде подана на сторінках "Дороговказу".

СОТНИК ЮХИМ КУХАРЧУК

29-го квітня 1969 року в Сомерсет, Нью Джерзі, (США) помер сотник 6-ої Січової дивізії Армії УНР св пам. **Юхим Кухарчук.**

Покійний народився в 1891 році в м. Житомирі, був учасником Української Визвольної Боротьби 1917-1920 років і активним борцем за волю та самостійність Української Держави, ідеалам якої був вірним від початку Української Національної Революції до останніх хвилин свого життя. Не заломили його, а навпаки — гартували його дух, ані польський полон (Ланцут-Домб'є), ані в'язниця у Бригідках у Львові, ані перебування в таборах інтернованих Олександрів-Куявський, Стрілково, Щепіорно і Каліш. Із цим загартованим духом і жадобою допомогти українській визвольній справі, де лише можна і чим лише можна, твердо крочив він і по шляхах скитальщини, спершу в Німеччині, а від 1949 року в США. Як в таборах Польщі і Німеччини, та і в Америці завжди був першим там, де творилося українське

життя, чи то на ниві громадсько-політичній, чи теж церковній. Був він довголітнім членом і кількакратним головою ветеранських організацій, церковним старостою УАПЦ в Німеччині і США і т. ін.

Покійний залишив у глибокому смутку вірну дружину Віру, якій, як і цілій його родині, складаємо наше щире побратимське співчуття.

Ходимо Богом призначеними шляхами і не знаємо коли Всевишній покличе нас до свого Престолу. Ще не так давно, в липні 1968 року, покійний Юхим Кухарчук і його дружина Віра обходили 50-річчя свого подружнього життя, яке було урочисто відсвятковане при Українському Православному Центрі в Бавнд Бруку при участі цілої родини і великого числа приятелів. А в несповна рік пізніше, при участі тих же численних приятелів і знайомих, урочисто поховано його на православному цвинтарі у цьому ж Бавнд Бруку.

Вічна Йому пам'ять!

Прот. Д. Бурко

ПАМ'ЯТІ А. ДАВИДЕНКА

Один за одним відходять у Вічність учасники збройної боротьби українського народу за свою волю і державність, за Українську Народню Республіку.

Недавно, 2 вересня 1969 року, помер у Новому-Ульмі (Німеччина) св. пам. Андрій

Мануїлович Давиденко, колишній адміністративний хорунжий Армії УНР, а потім довголітній невтомний трудівник на полі українського культурно-національного життя на еміґрації.

Андрій Давиденко народився 21 серпня 1895 року в містечку Черняхові на Волині. Учився в церковно-вчительській школі. У сонячні дні великого національного пробудження України (1917 р.) він, учитель сільської початкової школи, стає в перший ряд тих патріотів, що прийняли на себе подвиг активного служіння українській ідеї. За Центральної Ради, у ті дні весняних надій і сподівань, він виконує обов'язки інструктора-інформатора на Волині. На початку 1919 року, коли на Українську Народню Республіку напала ордою большевицька Московщина, він — у війську, спершу як рядовий вояк, а потім — адміністративний хорунжий, старшина для доручень при Головному Штабі Армії УНР.

Після українсько-російської війни А. Давиденко працював довгі роки (на еміґрації) адміністратором українського хору диригента Д. Котка, що співами промовляв до своїх і чужинців про незрівняну красу пісенної творчости українського народу, поневоленого імперіялістичною Росією, перефарбованою фальшиво в колір свободи. Також працював деякий час адміністратором капелі кобзарів. Пізніше Андрій Давиденко згадував не раз про ту свою діяльність, про тріюмфальні успіхи хору Котка та про перешкоди, яких зазнавав він, як адміністратор, і хор від ворогів української культури.

Наприкінці німецько-російської війни, в 1940 роках, коли в Німеччині опинилось битих недолею багато нових еміґрантів з України, А. Давиденко віддається церковно-громадській діяльності, організує українські православні парафії та дбає про їх життя. Найбільше приклав він цієї праці в Н.-Ульмі, де впродовж майже двадцяти років парафіяни кілька разів обирали його на голову Парафіяльної Ради. Тут, у спільній з ним праці для Української Автокефальної Православної Церкви, я пізнав його близько. Це був трудівник глибоко пройнятий українською ідеєю, а в тому і рідною Церквою, усе рідне було йому незвичайно близьке і дороге. Самітний (не мав родини), він усього себе віддав тій святій ідеї, нею він жив, до неї щирою любов'ю сповнений був. Цікаво було розмовляти з ним. Часто при зустрічах ми обидва поділяли наші смутки про тяжке горе України, і він щоразу висловлював свою віру в її краще майбутнє. Любив згадувати своє минуле, розповідав про ті дні, коли сільські вчителі будили селянську Україну до національного самопізнання, згадував про свої подорожі з хором Котка. Завжди було, як приїжджаю в Н.-Ульмівську парафію для відправи Богослуження, застаю в церкві серед перших Андрія Давиденка.

Останні кілька літ він часто скаржився на занепад здоров'я. Але не пропускав ані одного Богослуження, співав у церковному хорі, співав майже до останнього дня свого життя, поки вистачило сил, які поступово гасли.

Вічна пам'ять Покійному!

10-го листопада 1969 року в Парижі померла св. пам. **Варвара Лукіянович,** член Української Національної Ради з фракції УНДС.

Тлінні останки Покійної були перевезені до Авґсбурга і поховані на авґсбурському цвинтарі Нордфрідгоф, поруч її мужа — судді Віктора Лукіяновича, що відійшов у Вічність в 1948-ому році.

25-го вересня 1969 року на 71-ому році життя, відійшов у Вічність учасник Української Визвольної Боротьби, сотник 4-ої Київської дивізії, св. пам. **Микола Стаховський.** Похований на цвинтарі Голливуд в Юньон, Н. Дж. (США).

11-го жовтня 1969 року в Ютиці (США) на 71-ому році життя помер старшина Армії УНР св. пам. **Теодор Тимінський.**

Покійний народився в 1898 році в с. Жванець, Кам'янецького повіту в Україні. До США прибув в 1949 році. Похований на Православному Цвинтарі в Бавнд Бруку.

12-го листопада 1969 року на 79-ому році життя відійшов у Вічність сотник Армії УНР і Волинської Повстанської Армії св. пам. **Андрій Дітковський.** Похований на Православному Цвинтарі в Бавнд Бруку.

30-го грудня 1969 року на 75-ому році життя упокоївся в Бозі св. пам. **д-р Степан Масенко,** учасник Визвольної Боротьби в лавах 6-ої Стріл. дивізії Армії УНР, довголітній невтомний працівник на ниві народньої освіти в Карпатській Україні. Похований на цвинтарі Форест Гом у Мілвокі.

З глибоким смутком повідомляємо бувших вояків та все українське суспільство, що 15 грудня 1969 року помер в Аделаїді, Австралія, поручник Армії УНР Микола Словачевський, учасник Визвольної Боротьби 1917-1921 років, проживши 72 роки.

Високодостойній Його дружині пані Марії, синові Юркові з його дружиною й діточками та всім іншим членам Родини висловлюємо своє щире співчуття.

КРАЙОВА УПРАВА
СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ КОМБАТАНТІВ АВСТРАЛІЇ

ЗВЕРНЕННЯ ДО УКРАЇНЦІВ ДОБРОЇ ВОЛІ

У минулому кожної нації є коріння її майбутнього. Народ, що не знає свойого минулого, перестає бути національно-свідомою нацією і перетворюється в етнографічну масу, пригожу до кожночасної асиміляції. Те минуле треба конче знати. Щоб його знати, мусимо цікавитися історією своєї Батьківщини-України та її студіювати.

Хоч про визвольну збройну боротьбу українського народу чимало писалося й пишеться, то, на жаль, не всі українці читають написане, а крім того, багато дечого ще не внесено до нашої національної скарбниці, що нею є новітня історія захисної війни України за її державність і соборність.

Та наша новітня історія набирає особливо важливого значення як стимул до завершення перемогою визвольної боротьби сучасним, або майбутніми українськими поколіннями. Такої повної історії ми ще не маємо. Існують тільки матеріяли до неї, частинно друковані і в рукописах. Чимало рукописів лежать у архівах і чекають на можливість побачити світ; деякі з них уже загрожені зубом часу...

Цінним вкладом до українського історичного матеріялу є рукопис історії 3-ої дивізії армії УНР, автором якого є славнозвісний б. Командир цієї дивізії, ген. штабу генерал-полковник Олександер Удовиченко. Це власне його дивізія дістала почесну назву "Залізна" за її бойові акції та витривалість у нерівних боях. Є це лише одна дивізія з цілої армії УНР, що її вищий командний склад — командир дивізії і командири полків — іще живі в 50-ту річницю її постання. е

Ми, б. командири полків 3-ої Залізної дивізії, звертаємося до українців доброї волі з проханням-закликом внести свій вклад до Видавничого Фонду і тим стати в пригоді виданню цінної історичної праці ген. О. Удовиченка. Збірку фонду переводить "Капітула Відзнаки Хреста Залізного Стрільця" за посередництвом своїх Уповноважених. Індивідуальні пожертви висилати на конто Видавничого Фонду до української Кредитівки "Самопоміч" у м. Дітройті, на адресу:

To' Self reliance (Detroit) FCU, 11838 Jos. Campau, Detroit, Mich., 48212. USA.
Account 5621 8-91. P.F. 3D.

Ветеранів 3-ої Залізної дивізії та родини померлих проситься надсилати їхні фотографії (старі, або сучасні) для вміщення їх у запланованій книжці, на наступну адресу: Mr. M. Krat, 11714 Sobieski Ave., Hamtramck, Mich., 48212. USA.

Ген. О. Вишнівський
б. к-ир 7 Синього полку

Ген. М. Крат
б. к-ир 8 Чорноморського полку

Ген. штабу ген.-полк. П. Шандрук
б. к-ир 9 Стрілецького полку

Усій нашій «Дороговказ»-івській Родині, розсіяній по цілому світі, але зцементошаний спільною ідеєю, спільним прагненням волі для Українського Народу і вірою в остаточну перемогу
РАДІСНИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО І ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ ЩИРО БАЖАЄ

Редакція «Дороговказу»

ПОВІДОМЛЕННЯ

Дирекція Українського Воєнно-Історичного Інституту імени ген.-пор. Армії УНР Михайла Садовського в Торонті повідомляє, що на пропозицію директора-основника Інституту та за згодою інших основоположників Інституту в Америці (через референдум) — ген.-хор. В. Филоновича, пполк. Г. Маслівця і пполк. З. Івасишина — одноголосно **вирішила припинити діяльність Інституту й розв'язати його,** а все інститутське майно за відділами — Музей, Архів, Бібліотека, Образарня, Видавництво — передати за попереднім порозумінням **Українській Вільній Академії Наук в Канаді** для дальшого зберігання й наукового досліджування матеріялів до історії Визвольної Боротьби України. В цій справі підписано 1. XI. 1969 року окремий нотаріяльно затверджений договір, в якому точніше з'ясовано умови передачі.

Водночас дирекція подає, що з розв'язанням Інституту він перестав бути членом Української Наукової Ради в Канаді.

За Дирекцію:
Микола Битинський,
пполк. Армії УНР — директор

ОГОЛОШЕННЯ

Вийшла з друку велика багатоілюстрована Ювілейна монографія:

"Корпус Січових Стрільців"

Документальна Книга — нарис історії Корпусу Січових Стрільців, видана на люксусовому папері в мистецькій обкладинці, має 680 сторінок друку і понад 330 ілюстрацій.

Історія Корпусу Січових Стрільців — це є хвилючий документ 1917-1920 років про титанічну боротьбу Січових Стрільців, що під проводом Головного Отамана С. Петлюри і під командою полковника Евгена Коновальця відіграли велику об'єднуючу і героїчну ролю в боротьбі за Державність. Ціна Книги 18 долярів.

Замовлення і належність чеками, або "моні ордерами", слати на адресу секретая Комітету п. Богдана Білинського:

Bohdan Bilynsky, 2157 W. Superior Str., Chicago, Ill., 60612, U.S.A.

Комітет СС.